

SLOVENC V POSLANSKI ZBORNICI?

Spet se vrača že običajna tema, namreč zaščitni zakon za Slovence v Italiji. Iz razprave v rimski poslanski zbornici še ni jasno, kako se bo vsa stvar dokončno odvijala. K vsemu temu zaenkrat le nekaj pripomb.

Pred kratkim je bilo v Vidmu zborovanje o manjšinski tematiki, ki sta ga priredili (kot že ob koncu prejšnjega leta) videmska nadškofija in univerza. Kot soprireditelji so se prijavili časopisi (med njimi naš tednik), organizacije, stranke in ustanove naše dežele. Zborovanje je potrdilo predvsem željo, da se dejansko uresniči določila splošnega oz. okvirnega manjšinskega zakona, ki ga je nedavno odobril italijanski parlament. Sem spadamo sicer tudi Slovenci, čeprav gre seveda sedaj za nas v razpravo specifični zakon, ki naj globalno uredi vprašanje slovenske manjšine.

V tem času je bil na obisku v naši deželi tudi novi državni podtajnik v predsedstvu vlade poslanec Lucien Caveri, ki je sodeloval tudi na videmskem srečanju. Caveri se je tudi setal z deželnim vodstvom SSK in s tem zlasti osvetlil sedanji položaj v zvezi s parlamentarno razpravo o našem zaščitnem zakonu. Poslanec iz Aoste bo še vedno - in to še z višjega vladnega mesta - sodeloval pri reševanju naših manjšinskih vprašanj. Naj tu še enkrat spomnimo, da je prav v nedavnem pogovoru za naš list podrobno orisal sedanjo manjšinsko stvarnost v Italiji. Podtajnik Caveri je v pogovoru z vodstvom Slovenske skupnosti podčrtal še nekatere bistvene zadeve v zvezi z debato o zaščitnem zakonu.

Prejšnje dni so bila tudi na sporedu nekatera pomembna srečanja predstavnikov slovenske vlade oz. parlamenta v naši deželi. S predstavniki slovenske manjšine v videmski pokrajini oz. v Gorici so se srečali vidni člani vlade in Državnega zbora Slovenije. Širša delegacija poslancev je namreč obiskala Kanalsko dolino oz. Benečijo, državni sekretar v slovenskem zunanjem ministrstvu za Slovence po svetu in v zamejstvu Mihaela Logar se je pa sestala z goriškimi Slovenci in obiskala njih glavne ustanove, tako Kulturni dom kot Kulturni center Lojze Bratuž in Placuto. Čeprav ti pogovori niso bili neposredno vezani na zaščitni zakon, pa so vsekakor v najbolj primernem času osvetlili slovenskim uradnim predstavnikom iz matične domovine marsikaj pomembnega in konkretnega prav v zvezi z zaščito našega jezika, naše kulture in našega šolstva.

Kako pa je s parlamentarno razpravo? Te dni spet poteka v rimski poslanski zbornici razprava o naši manjšini. V teh vrsticah še ne moremo podati kakega konkretnega rezultata debate v parlamentu. Vsekakor je sedanji notranji politični položaj zelo napet in odnosi med večino in opozicijo so skoraj na psu. Poslanci bodo sedaj obravnavali posamezne člene zakona, saj se je splošna razprava že zaključila v januarju. Zakon bi morala poslanska zbornica odobriti še ta mesec (če ne bodo prevladali predvolilni strahovi...), nato pa bo šel v senat.

Tudi velika štandreaška manifestacija v Gorici je prav gotovo opozorila širšo mestno javnost na probleme naše narodne skupnosti. Pri tem je namreč šlo ne samo za socialne zahteve štandreaške skupnosti, zlasti po ohranitvi lastne zemlje, ampak tudi za širšo obrambo naše narodne identitete.

Slovenci hočemo kot taki obstati. Ne bi želeli namreč, da bi nas v bodoče šteli samo po nagrobnih spomenikih in napisih v slovenščini, kot se je zgovorno izrazil južnotirolski senator ob obisku na Koroškem (ob zaključku nekega mednarodnega manjšinskega posveta). Živeti in obstati hočemo danes, in to z uradno zaščito ali brez nje...

ANDREJ BRATUŽ

PROTEST ŠTANDREŠKEGA RAJONA PO GORIŠKIH ULICAH

"ZAHTEVAMO SPREMEMBO URBANISTIČNEGA NAČRTA"

ERIKA JAZBAR

Travnik je bil v soboto, 12. t.m., spet prizorišče slovenskega odločnega protesta proti razlaščenju slovenske zemlje v Štandrežu, saj se je na Travniku zbralo veliko ljudi, ki so prišli tja v sprevedu po goriških ulicah, da bi opozorili na nezdružno ravnanje goriške občinske uprave z lastniki zemljišč in domov v Jeremitišču. Sobotni protest je ponovno pokazal, da smo Slovenci složni, ko gre za pomembne stvari, kot je tudi pokazal skrajno neodgovorno držo goriške občinske uprave, saj se na goriški občini nikomur ni zdelo vredno protestnike sprejeti.

Prosvetno društvo Štandrež, Kulturno društvo Župančič, Kmečko društvo, Sekcija VZPI, Športno društvo Ju-

ventina, Športno društvo O.K. Val, Športno društvo Velox, Balinarski klub Mak "zahtevajo spremembo regulacijskega načrta glede Jeremitišča z ohranitvijo zaselka in možnostjo, da si tamkajšnje prebivalstvo uredi svoja bivališča; ohranitev obstoječega obrtniškega in industrijskega področja v sedanjih obsežnostih in razširitev zaščitnega zelenega pasu med ulicama sv. Mihaela in Gregorčič; odpravo novih zazidalnih površin ob ulici Abetti". Če uprava ne bo ugodila njihovim prižadevanjem, "opozarjajo, da bodo nadaljevali s protestnimi manifestacijami za preživetje Štandreža in pozvali prebivalstvo, da se izreče za ocepitev Štandreža od goriške občine in priključitev sovoledenjski".

STRAN 10

PO ZNANI TELEVIZIJSKI ODDAJI

ZAKAJ NAS NOČEJO VIDETI?

DRAGO LEGIŠA

Deželni tajnik SSK dr. Andrej Bordon pravilno poudarja, da se je s televizijsko oddajo *Cirkus* izgubila lepa priložnost za "popolnejši prikaz tržaške in deželne družbe". Prav tako pravilno naglašja, da "slovenska narodnostna skupnost skoraj ni bila omenjena, čeravno prav odnosi med Italijani in Slovenci ali Hrvati predstavljajo specifično našega področja in naše zgodovine".

Spet se je žal ponovilo to, čemur smo Slovenci v Italiji

priča že pol stoletja in več. Najvišji predstavniki dežele in njenega glavnega mesta kratkoma zapirajo oči pred stvarnostjo, se izogibajo osrednjega vprašanja našega vsakdana, problema pravične ureditve odnosov med italijansko večino in slovensko manjšino.

V tem pogledu je treba ugotoviti, da se je kolo zgodovine celo obrnilo nazaj. Starejši se še spominjamo, kako se je na začetku šestdesetih let vodilna italijanska politična plast tako v Trstu kot v Gorici pričela spopadati z vpraša-

njem odnosov med italijansko večino in slovensko manjšino. Da je bilo tako, zgovorno dokazuje izvolitev prvega odbornika v tržaški občini (primer Dušana Hreščaka), pri čemer je vodilni kader Krščanske demokracije tvegalo celo spopad s tedanjim tržaškim ordinarijem in bil predmet bučnih protestnih manifestacij pred osrednjim strankinim sedežem na trgu sv. Ivana v Trstu. Dejstvo je, da od tedaj dalje slovenski občinski ali pokrajinski odbor nikoli dolga leta ni bil sporen ne v Trstu ne v Gorici. Ta tra-

dicija se je v Trstu - kot se sicer čudno sliši - žal prekinila z Illyjevim obdobjem. Kot pribito torej drži, da nas sedanji predstavniki večine imajo za "peto kolo" in da trditev, kako Trst zna zagotoviti mirno sožitje med "različnimi etnijami in rasami", nikakor ne ustreza resnici. Kar zadeva goriško občino, smo slovenskega odbornika izgubili z Valentijem županovanjem, medtem ko je pokrajinski predsednik Brandolin takšno že ustaljeno prakso kratkoma prekinil, četudi pripada koaliciji "Oljke", ki so jo Slovenci na volitvah množično podprli.

Sedanji italijanski vodilni sloj se dejansko vede tako, kot da nas ni. Najhujše pri tem pa je, da ga takšno vedenje prav nič ne vznemirja.

STRAN 2

02 Alojz Tul
"CIRKUS" OKROG HAIDERJA V TRSTU

02 Lucien Caveri
SLOVENSKO VPRAŠANJE

09 PREŠERNOVE PROSLAVE NA TRŽAŠKEM

NAROČNINE 2000

ENOLETNA ZA ITALIJO IN SLOVENIJO 70.000 LIR
ENOLETNA ZA TUJINO 110.000 LIR
ENOLETNA PO LETALSKI POŠTI 140.000 LIR

NAŠIM NAROČNIKOM PRIPOROČAMO,
NAJ ČIMPREJ PORAVNAJO NAROČNINE
IN TUDI PRIDOBIMO NOVE NAROČNIKE.

02 Janez Povše
EKOLOGIJA JE ČLOVEKU KRUTO ZRCALO

12 Jurij Paljk
SLOVENSKI POSLANSKI NA OBISKU

03 Jurij Paljk / intervju
MARIJ MAVER

14 pogovor
DIMITRIJ ŽBOGAR: ZA OŽIVITEV KRASA

06 SLOVENSKI KULTURNI PRAZNIK V TRŽIČU

15 Igor Cotič
VAL PREKINIL SERIJO ZMAG OLYMPIE

06 Jurij Paljk
O PROSLAVAH

16 B. Pahor, E. Bavčar, V. Blažič, F. Miklavčič
O DOLOČANJU JUŽNE SLOVENSKE MEJE

SVET OKROG NAS

"CIRKUS" OKROG HAIDERJA V TRSTU

RESNIČEN ALI NAVIDEZEN
HAIDERJEV SINDROM?

ALOJZ TUL

dila od stališča evropskih organov do nove avstrijske vlade s kanclerjem Schüsslom na čelu, ki sicer pripada ljudski stranki krščanske usmeritve. Zaradi tega so na nedavnem srečanju Zveze evropskih ljudskih strank v Madridu zamrzili članstvo Avstrijske ljudske stranke v njej.

Omenjeno zadržanje deželne svete F-Jk je hkrati v nasprotju s političnim stališčem tudi same italijanske vlade, ki podpira stališče Evropske unije, zato je skrajno protislovno in demagoško. Poleg tega si je predsednik Antonione v svoji politični neizkušenosti privoščil skrajno neprimerno potezo, da je, sklicujoč se na tržaškega judovskega rabina, povabil Haiderja na obisk tržaškega uničevalnega taborišča Rižarne. To je celotni zadevi izbilno dno, kajti rabin Piperno je obtožil predsednika Antonioneja, da je v slabem ključu razumel njegove ironične besede.

Istočasno je podobno stališče kot deželni svet izrekel tržaški župan Illy, češ da je Haider simpatična in prijetna

oseba, le v njegovem strankarskem programu so nekatere točke, s katerimi se ni mogoče strinjati. Te županove izjave so naletele na hladen in kritičen sprejem pri strankah levega centra, ki podpirajo njegovo upravo. Že to dejstvo je močno vzneemirilo ne samo demokratično sredino na krajevni ravni, temveč je odmevalo tudi v rimskih vladnih in parlamentarnih krogih.

Škodljivih posledic nepremišljenega ravnanja tako deželne predstavnika kot tržaškega župana ni bilo treba dolgo čakati. Oglasila se je sama izraelska vlada, ki je svojemu gospodarskemu odposlancu na poti v Trst kategorično ukazala, naj odpove vsa predvidena srečanja s tržaškimi poslovnimi krogi. Vedeti moramo namreč, da izraelska pomorska družba ZIM prispeva 10 odstotkov prometa v tržaškem pristanišču. Izraelska država očitno še ne kaj da na načelnost, ki je pri Trstu odpovedala. Po teh izraelskih reakcijah sta se oba omenjena predstavnika znašla v veliki politični in osebni zadregi, kar se je očitno pokazalo med televizijsko oddajo *Cirkus*, ki jo je prav o tematiki Haider in Evropa pripravil znani časnikar Santoro in je potekala v šotoru tik ob tržaški Rižarni minuli torek, 8. februarja. O pomanjkljivostih te oddaje ne bomo tu govorili. Omenili bi le popolno ignoriranje Slovencev, ki bi gotovo znali marsikaj stvarnega povedati o Haiderjevi politiki do slovenske manjšine na Koroškem. Kaže, da tudi predstavnik judovske skupnosti v Trstu ni bil povabljen, da spregovori v oddaji, čeravno je senca holokavsta bila ves večer prisotna. Prireditelji oddaje so tudi zamolčali visok človeški davek Slovencev in Hrvatov v Rižarni. Kaže, da je bilo to narajeno namerno.

STRAN 16

PISMO PODTAJNIKA CAVERIJA

SLOVENSKO
VPRAŠANJE

V preteklosti sem imel veliko priložnosti za osebna srečanja s slovensko narodno skupnostjo. Čisto iskreno lahko povem, da se je to, kar je bilo na začetku zgolj avtomatično, nadaljevanje že utečenih političnih stikov med delom Slovencev in Union Valdotaïne v ducatu let mojega parlamentarnega mandata razvilo v pristne prijateljske odnose. In v tem je bistvena razlika, saj ne gre več za tehnične stike, temveč za skupno čutenje in hotenje, tako da ni razlike med zavzetostjo za probleme moje Doline Aosta ali za probleme Slovencev, za katere sem, hočeš nočeš, postal, tega se zavedam, upoštevanja vredna postavka. To mi je v čast, čeprav so me nekateri predstavniki tržaškega nacionalizma napadli, češ da sem "prijatelj Slovencev". Pri tem niso pomislili, da je to zame častno, nikakor pa ne sramotno...

Tako gledanje na stvari me spremlja tudi v novi vlogi, ki jo igram kot podtajnik v D'Allemovi vladi. Dobro se zavedam, kako težko je biti "na drugi strani barikade", zlasti ker imam nalogo, da sledim vprašanjem posebnih avtonomij, jezikovnih manjšin in politike za gorata območja. To so ravno "moje zadeve", na katere pa ne gledam več iz po-

slanske zbornice, temveč z vladnega gledišča. To seveda prinaša nove odgovornosti.

Naneslo je, da stojimo pred dvojnimi izzivom. Po eni strani je treba uresničevati okvirni zakon za zgodovinske jezikovne manjšine, ki prehodno velja tudi za Slovence, po drugi strani smo prišli do pomembnega trenutka, ko naj bi v kratkem v prvem branju odobrili na Montecitoriju celoviti zakon za Slovence. Pozorni moramo biti na oba problema, saj vemo, da se vsaka pobuda glede "slovenskega vprašanja" vključuje v tako zapleten okvir, da ne gre le za pravne norme in njihovo vsebino, temveč vse skupaj dodatno zapletajo politična vprašanja, ostaline preteklosti, težave v miselnosti.

Rad bi tu izrazil upanje, da bom mogel v prihodnjih tednih prispevati svoj delež k iskanju uravnovešenih rešitev, ki naj ne pristajajo nemočno na logiko nižanja zahtev, čeprav so jo nekateri v sami slovenski narodni skupnosti sprejeli, kot da bi bili žrtve nekakšnega stockholmskega sindroma, zaradi katerega so tako previdni, da se zdi, kot da se vnaprej odpovedujejo svojim pravicam.

To sploh ne pomeni, da se ne zavedam težav. Kdor je na vladi, ve, da mora računati s pisano večino in da je treba zato iskati skupni imenovalec. Vedeti pa mora, da je nekaj temeljnih načel, pri katerih ni mogoče popuščati, in da ima "slovensko vprašanje" objektivno tudi mednarodni pomen.

Gre seveda za odnos s Slovenijo, a tudi s počasnim, a neustavljivim razvojem mednarodnega prava, ki mora vedno bolj upoštevati pravice jezikovnih skupnosti (ali "jezikovnih manjšin").

Rad bi tudi opozoril na pomen dejstva, da sem član vlade kot prvi Valdostanec in predstavnik narodnih skupnosti. Gre za novo, spodbudno priložnost, pri kateri ne želim nastopati kot solist, temveč upam, da bodo skupno "zaigrale" vse manjšine v logiki tesnega sodelovanja. Sam se bom tudi po tem "vladnem oklepanju" še naprej ukvarjal z običajnimi stvarmi v upanju, da bom zapustil kako koristno sled svojega dela.

V tem smislu sem še vedno Lucien in Lucien ostajam.

POSL. LUCIEN CAVERI
PODTAJNIK PRI PREDSEDSTVU VLADE

S 1. STRANI

ZAKAJ NAS
NOČEJO...

Nič čudnega zato ni, če je množica, ki se je udeležila Santorovega *Cirkusa*, pričela ostro žvižgati, kakor hitro je znanstvenica dr. Margherita Hack izustila besedo Sloveneci, pri čemer je mislila na naše rojake na avstrijskem Koroškem, ki so dejansko prva žrtev Haiderjeve politike in tudi dosedanje politike ostalih dveh avstrijskih strank. Prav to žvižganje je po našem bilo otipljiv dokaz, da smo v Trstu in celotni deželi zelo daleč od pravega duha Evropske zveze, ki gotovo nima prihodnosti, če ne bo znala poskrbeti in zajamčiti enakega dostojanstva vsem svojim jezikovnim in narodnostnim

skupnostim ne glede na število njihovih pripadnikov. Sedanje razmere v deželni zboru so takšne, da ni prav nič čudno, če je predlog, naj se odobri solidarnostna izjava Jörgu Haiderju, zbral večino glasov deželnih poslancev Furlanije-Juljske krajine.

Dveurna oddaja *Circus* pa je med drugim potrdila, da je vprašanje, kako urediti odnose med ljudmi različnih narodnosti, jezikov in kultur, popolnoma odprto, ne glede na probleme, ki nastajajo s prihodom vedno večjih množic iz Afrike in Azije na staro celino. EZ bo zadnji pojav mnogo težje reševala in ga urejala, če ne bo prej znala ali hotela urediti odnosov med svojimi avtohtonimi narodi, katerih manjšine so njihovih neločljivi del.

STRAN 16

POVEJMO NAGLAS JANEZ POVŠE

EKOLOGIJA JE ČLOVEKU
KRUTO OGLEDALO

Nedavno razlitje izredno strupenega cianida, ki se je iz Romunije po reki Tisi preko Madžarske razširil vse do Donave, je po mnenju izvedencev zelo huda ekološka katastrofa. Katastrofa z dolgotrajnimi posledicami. To nas ponovno opozarja na pereči ekološki problem, in to zato, ker gre pri njem bolj za problematičnost človeka in njegove miselnosti kot pa za občutljivost narave kot take. Ni se namreč mogoče ubraniti vtisu, da bi se ekologije morali končno lotiti poglobljeno in to v prvi vrsti zaradi spornega človekovega urejanja sveta kakor tudi zaradi osrednje vloge, ki mu pripada na zemlji.

Ekološkim nevarnostim se sploh ni mogoče izogniti, v kolikor ne bomo kot človeštvo hitreje zavzeli bolj smiselne in odgovorne stališča. Ekologija namreč ne pozna meja, ne zanimajo je države in vse druge razdelitve. Problema ekologije, na primer problema jedrske energije - spomnimo se le Černobila - ni mogoče razrešiti z zastarelo logiko zaprtih državnih sistemov, ki niso sposobni skupno urejati stvari, ki se tičejo vseh. To pomeni, da bi morali v duhu nastajanja nove Evrope tudi v svetovnem obsegu uresničevati povezavo in sodelovanje z vsemi ter uveljaviti učinkovite skupne akcije. Globalizacija bi torej morala potekati predvsem v tej smeri, morala bi biti iskrena, sicer bo prevladala globalizacija dobička, torej takšno urejanje skupnih stvari, ki ga v bistvu vsiljuje razviti svet vsem ostalim in se kaj malo meni za naravo in okolje. Zaprtost v državne okvire in težnja po dobičku za vsako ceno sta

izjemno močna dejavnika, ki omogočata nesluteno širjenje ekoloških in med njimi, upajmo, da ne, tudi jedrskih katastrof. Dejstvo je, da je bilo za učinkovito zaščito okolja in s tem človeštva storjenega zelo malo, na vsak način premalo.

Ekologija je še v nečem človeku kruto zrcalo. Opozarja ga, da si verjetno napačno predstavlja vlogo "gospodarja", ki mu je bila po izvoru in sposobnostih na zemlji zaupana. Človek bo torej gospodar, saj naj bi imel v tolikšni meri razvito zavest, da z njo lahko odgovorno upravlja s planetom, na katerem se nahaja. Človekova posedovalna in mnogokrat nasilna narava pa si besedo in smisel "gospodarja" pogostoma, žal, predstavlja docela drugače. Vse kaže, da si pod to besedo predstavlja tisto obnašanje, ki si vse okrog sebe podreja, izrablja, izkorišča, skratka razpolaga s stvarmi po mili volji. Tako je človek dandanes v odnosu na naravo pogostoma brezčuten in celo brezobziren "gospodar". V glavnem naravi le jemlje, skorajda nič pa ji v zameno ne daje. Ena od posledic takšnega prepričanja in tudi delovanja je vse bolj omajano ekološko ravnotežje, ki se izmika našemu nadzoru. Prav gotovo je še čas, da se človek resneje loti tega vprašanja, od katerega je ne nazadnje še kako odvisna njegova prihodnost. Slej kot prej je rešitev v globljem in pravilnem razumevanju vloge "gospodarja". Pravi "gospodar" je namreč tisti, ki za vse zaupane stvari resnično in odgovorno skrbi.

NOVI
GLASUREDNIŠTVO
IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 533177

FAX 0481 536978

E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 365473

FAX 040 775419

E-MAIL nglasts@tin.it

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATELJ: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA IN SLOVENIJA 70.000,

INOZEMSTVO 110.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 140.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

SEJA DEŽELNEGA SVETA
SLOVENSKE KULTURNO-
GOSPODARSKE ZVEZE**DEŽELNI
KONGRES
SKGZ BO
18. MARCA
V GORICI**

JURIJ PALJK

Deželni kongres Slovenske kulturno-gospodarske zveze bo v soboto, 18. marca, v Kulturnem domu v Gorici. Tako je bilo namreč sklenjeno na seji deželnega sveta SKGZ, ki je pod vodstvom predsednika Rudija Pavšiča potekala v četrtek, 10. t.m., v Gregorčičevi dvorani v Trstu. Glavne teme, o katerih bo na kongresu tekla beseda, bodo šolstvo, organiziranost manjšine, odnos Zveze do članic, vprašanje manjšinskega predstavnštva, odnosi in dogovarjanje s Svetom slovenskih organizacij, zaščitni zakon, odnosi do Italije in Slovenije, vprašanje fleksibilnosti organizacije, finančna problematika in vprašanje, kako se opremiti za čas, ko bo Slovenija postala članica Evropske unije.

Člani deželnega sveta so sicer posvetili precejšnjo pozornost vstopu svobodnjakov v avstrijsko vlado in izrazili s tem v zvezi svojo zaskrbljenost, tudi zaradi solidarnostnih resolucij, ki sta jih sprejela deželni svet Furlanije-Juljske krajine in tržaški pokrajinski svet in ki zvenita kot podpora Haiderju, ter zaradi določenih potez nekaterih drugih deželnih politikov, med katerimi velja omeniti tržaškega župana Illyja. S tem v zvezi je SKGZ tudi oblikovala resolucijo, kjer poziva k obravnavi resničnih vzrokov in k aktivni politiki preprečevanja pojavov nacionalizma, ksenofobije in rasizma.

Deželni svet SKGZ je razpravljal tudi o vprašanju vidljivosti slovenskih televizijskih programov v tržaški, goriški in videmski pokrajini. Z zaskrbljenostjo je bilo ugotovljeno, da projekt tako imenovane čezmejne televizije se ne razvija tako, kot je bilo upravičeno upati in pričakovati, in je brez vsebine. Sedaj gre v bistvu le za izmenjavo televizijskih dnevnikov, in to poleg tega še v nemogočih urah. Obenem pa je še problem pomanjkanja ustreznega finančnega kritja tega projekta, čeprav ga dogovor med italijansko državno televizijsko družbo RAI in RTV Slovenija (21. maja letos zapade termin dogovora) predvideva. Kar zadeva pa vidljivost slovenskih televizijskih programov na mreži RAI 3-BIS, ostaja v celoti nekriti področje videmske pokrajine, ki jo je zato treba vnesti v konvencijo med predsedstvom vlade in RAI-em. Nerešeno ostaja tudi vprašanje vidljivosti programov TV Slovenija na območju, kjer živi slovenska manjšina. SKGZ meni, da je potreben meddržavni dogovor med Italijo in Slovenijo, ki naj slovenski televiziji zajamči oddajanje v vseh treh pokrajinah, kjer živijo Slovenci v Italiji.

Na seji je bil govor tudi o zaščitnem zakonu za našo narodno skupnost. S tem v zvezi je bilo med drugim rečeno, da zaradi sprejetja novega italijanskega zakona o glasbenem šolstvu bi bilo treba to besedilo temeljito analizirati in ugotoviti, ali je možnost, da se nekatere njegove točke lahko vnesejo v zaščitni zakon v korist Glasbene matice.

Gospod Maver, pred kratkim ste bili ponovno izvoljeni za predsednika Slovenske prosvete. Koliko časa ste že predsednik in kaj vam to pomeni?

Predsednik Slovenske prosvete sem od leta 1969, ko sem nasledil g. Josipa Podobnika, ki ima veliko zaslug, da je naša organizacija dobila svoj sedež in društvene prostore v času, ko naši organizaciji ni nihče pomagal materialno. Kaj mi to pomeni? Ko si mlad, si predstavljaš, da si kot predsednik pomemben, z leti ti pa postaja funkcija vse večje breme.

Kako je strukturirana Slovenska prosveta, kaj združuje, kako deluje, s čim se ukvarja?

Slovenska prosveta je zveza društev, kulturnih ustanov in skupin. Novi statut, ki je bil sprejet pred dvema letoma, predvideva delegatski sistem, zato se zadnje čase v vodstvu zelo trudimo, da bi se vse naše članice tudi formalno konstituirale s svojimi statuti. Članice, tako v mestu kot v okolici, delujejo avtonomno. Članice lahko vplivajo na izvoljeno vodstvo na občnih zborih in v svetih. Dejavnost članic pa je različna in sega na vsa področja ljubiteljskega kulturnega delovanja, od gledališča do glasbe, knjižničarstva, tiska in vsega drugega, kar na kratko označujemo kot ljubiteljsko kulturno delovanje. Zaradi posebnih razmer pa je res, da smo kot Slovenska prosveta posegli tudi na kulturno področje, ki ni povsem amatersko, a je s tem naša organizacija samo pridobila: mislim na študijske dneve Draga, ki jih prireja Društvo slovenskih izobražencev, na Knjižnico Dušana Černeta, na revijo in založbo Mladika. Vse te dejavnosti niso ljubiteljske. Toda kje je meja med ljubiteljskim in profesionalnim?

Značilnost vaše organizacije je nedvomno ta, da se veliko, lahko bi rekli, največ stvari dogaja ravno v prostorih, kjer je sedež Slovenske prosvete: večeri Društva slovenskih izobražencev, urejanje revije Mladika in delo istoimenske založbe, dejavnost Slovenskega kulturnega kluba... V primerjavi s tem delovanje drugih včlanjenih društev na teritoriju, razen nekaterih izjem, ni tako bogato in razvejano. Kako si to razlagate?

Deloma sem na to vprašanje že odgovoril. Res je, da se zelo veliko dejavnosti odvija v prostorih, kjer imajo svoj sedež tudi nekatere naše članice in druge organizacije, ker je tu dvorana, kjer so stiki z osrednjim vodstvom najtesnejši. Toda naša želja je, da bi čim bolj zaživela tudi društva in organizacije, ki so od centra najbolj oddaljene. Nekatere delujejo zelo dobro, ponekod pa je žal precejšnje mrtvilo. A tudi tu so velika nihanja: odvisno je od ljudi. V Mavinjah dolgo let ni bilo nič. Danes imamo tu živahno društvo, ki prireja imeniten gledališki amaterski festival in tudi lastne predstave.

Pred nedavnim je v Trstu potekal redni občni zbor Slovenske prosvete, ki je bil volilnega značaja. Na občnem zboru so izbrali nov odbor, ki je na svoji prvi seji ponovno izvolil za predsednika Marija Maverja, ki bo to osrednjo, na krščanski podlagi osnovano slovensko kulturno organizacijo, vodil še v prihodnjih dveh letih. Marij Maver je, kot izvemo iz pogovora, ki ga objavljamo, predsednik Slovenske prosvete že nad trideset let in je eden najzaslužnejših kulturnih delavcev pri nas. Ob ponovni izvolitvi na predsedniško mesto smo z njim imeli pogovor o delovanju organizacije in društev, o sodelovanju z drugimi ustanovami, o težavah s prispevki javnih ustanov in o marsičem drugem.

V mesecu januarju je bilo treba predstaviti prošnje z obračuni in proračuni za prispevke javnih ustanov. Večkrat slišimo pritožbe na račun javnih uradov, zlasti na deželi in pokrajini, zaradi velikih zamud pri izplačilu prispevkov, da ne govorimo o vedno novih zahtevah po novih dokumentacijah (nekateri so morali iste dokumente celo večkrat predstaviti). Kaj lahko kot organizacija naredite s tem v zvezi?

Težko bi v tej zvezi svetoval kaj posebnega. Težave, ki jih omenjate, so, toda treba jih je z vztrajnim delom premagovati. Kot organizacija lahko pomagamo, svetujemo. Toda društvo, ki vložijo prošnjo in prejme podporo, mora vedeti, da je treba vse račune skrbno hraniti. Tega nekateri niso vajeni in se jim zdi vse pretežno, češ da se za tako malo denarja, kot ga dobijo, ne splača zbirati dokumentacije. Tako mišljenje je napačno.

Ravno pred kratkim sta bili osrednji zamejski Prešernovi proslavi v sodelovanju z Zvezo slovenskih kulturnih društev in Zvezo slovenske katoliške prosvete. Kako pa poteka nasploh sodelovanje s tema dvema organizacijama?

V redu. Z Zvezo slovenske katoliške prosvete v Gorici sodelujemo že od vseh začetkov. Skupaj prirejamo koroške oz. primorske kulturne dneve, natečaj Mladi oder in drugo. S sorodno Zvezo slovenskih kulturnih društev pa pripravljamo v glavnem samo skupno Prešernovo proslavo. In to že precej dolgo let, čeprav s kratko prekinitvijo, ki je bila predvsem sad ozkega ideološkega ekskluzivizma glede govornikov. Danes so ti razlogi odpadli in upam, da bo sodelovanje še večje in pogostejše v korist nas vseh.

Tudi iz - sicer skromnih - poročil o nedavnem občnem zboru Slovenske prosvete je bila izražena velika zaskrbljenost zaradi demografskega padca in pomanjkanja generacijske

prenove pri organizacijah. To je zlasti opazno v nekaterih tržaških predmestjih, a tudi drugje na teritoriju, kjer narašča italijansko govoreče prebivalstvo, ki se utegne tudi začeti zanimati za slovenske strukture, tako da pride na dan tudi problem kulturnih domov in drugih objektov. To je sicer širok problem, s katerim se ne more ukvarjati le kulturna ustanova, vseeno pa bi vas vprašal, kakšen je doprinos, ki ga lahko dajo organizacije, kot je Slovenska prosveta? Imate že orisano kako strategijo?

Dotaknili ste se zelo pomembnega, a tudi zelo obširnega področja, pa tudi delikatnega. Znano dejstvo je, da je vsa naša organiziranost (od športa do kulture), rekel bi, pretirano široka. Ljudi je vedno manj, in če se bo to demografsko upadajoče nadaljevalo, bo treba razmisliti, kaj in kako ohraniti. Nekatere šole so kar same odmrle. Ni jih bilo treba zapirati. Stavbe so ostale, a življenja v njih ni več. Kaj pa naši domovi? V naši organizaciji smo že razmišljali tudi o tem. Toda vedeti morate, da je samo osrednji sedež naše organizacije v ulici Donizetti v lasti slovenske ustanove. Vsi drugi domovi tako v mestu kot v okolici so v lasti cerkvenih institucij in župnij. Zanje je odgovorna Cerkev.

Zrabljali so se tudi stiki s Slovenijo, kar je bil tudi predmet razprave na občnem zboru. Posamezna društva sicer imajo v svojem delovanju stike s sorodnimi društvi iz matice, obžalovali pa smo, da ni neke koordinirane politike stikov z ustanovami pa tudi z ljudmi na slovenski strani. Poleg tega je v zamejstvu osrednji slovenski tisk veliko manj prisoten, kot je bil včasih, da o vidljivosti TV Slovenija niti ne govorimo, ker je iz tržaškega mestnega središča dobesedno izginila. Kako gledate vi na to?

Tu ste povezali dve različni zadevi. Res je na našem zadnjem občnem zboru prišlo do obžalovanja, češ da so stiki med matičnimi in zamejskimi organizacijami zelo skromni. Tudi čisto preprosto med ljudmi nekateri pogrešajo stike, ki bi morali biti nekaj naravnega, spontanega in vsakodnevnega. Nevidna

meja pa je hudo zarezala v tkivo, ki je bilo včasih izredno tesno povezano s Krasom onkraj meje. Saj je skoraj vsak Tržačan imel sorodnike na Krasu. Skoraj 50 let sistema v Sloveniji je pustilo svoje sledi. Toda drugi problem, ki ga omenjate, pa je žalosten, če ne celo tragičen. Skrajno nezanimanje Slovenije, da bi svoje ljudi v zamejstvu informirala, ohranjala, bodrila - to nezanimanje je zame skrivnost. Na več uradnih mestih je bil ta problem že izpostavljen, a vse doslej brez uspeha. Zakaj v Trstu in Gorici ni dobiti slovenskih osrednjih časopisov, zakaj ni videti osrednje slovenske televizije - tega enostavno ne razumem. Vsak narod skrbi za promocijo svoje kulture v tujini; za svoje rojake tik za mejo pa je menda nacionalni interes, da jih vsakodnevno medijsko in drugače dosegajo. Ali ne?

SP in ZSKP gojita še vedno stike s sorodnimi organizacijami na Koroškem, zlasti s Krščansko kulturno zvezo. To približno najbolj do izraza pri prirejanju Primorskih dnevov na Koroškem oz. Koroških dnevov pri nas. Kakšno je "zdravje" takega sodelovanja? Večkrat je bil obisk takih prirediteljev v zadnjih časih majhen. Kako se lahko poživijo tako sodelovanje?

To sodelovanje, o katerem sem govoril že na začetku, je bilo včasih nujno. Naša organizacija praktično ni imela stikov z uradnimi organizacijami v Sloveniji. Katoliških društev v Sloveniji ni bilo, pa tudi če bi bila, si ne bi upala imeti stikov z nami. Tako je bilo nujno iskati stike drugje. Imeli smo jih s Korošci. Pa tudi s Slovenci po svetu. Toliko bolj, ker so se nekateri emigranti ustavili najprej v Trstu in tu opravili izredno pomembno delo, preden so odšli čez ocean. Naj tu omenim vsaj Jožeta Velikonjo, Rada Lenčka, Bogdana Novaka, ravnatelja Vouka... To sodelovanje je torej dolgo in iz tistih daljnih svinčenih časov. Razmere so se zdaj spremenile. Stiki s Slovenijo so lažji, čeprav žal še vedno preskromni. Ta sodelovanja med Primorci in Korošci pa so ostala. Nekoliko so morda zanihala ob osamosvojitvi Slovenije, a lani so se spet poživila. Mi mislimo, da so koristna in potrebna.

Niste samo predsednik Slovenske prosvete, temveč tudi urednik Mladike, predsednik njene založniške zadrage, podpredsednik Sveta slovenskih organizacij... Kako utegnete usklajevati vse to? Ali ni to prevelik zalogaj za enega samega človeka?

Naredim, kar morem. Ni mi do funkcij, ne iščem jih, prej iščejo one mene, vedno pa mi je bilo do tega, da kaj naredim "za našo stvar". Zato morda utegnem usklajevati, česar nekateri ne utegnejo.

Nam lahko za konec poveste, kakšne načrte imate za prihodnost?

Dovolj imam dela za sproti. Za prihodnost? Nadaljevati. Če mi Bog da zdravja in moči.

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU B

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

7. NAVADNA NEDELJA

"Ljudstvo naj pripoveduje mojo hvalo" Iz 43, 21
"Blagor mu, ki misli na slabotnega" Ps 41, 2
"Bog (je) v naša srca položil poroštvo Duha" 2 Kor 1, 22
"Sin, odpuščeni so ti grehi!" Mr 2, 5

Evangelist Marko prikazuje Kristusa, ki povsod oznanja nauk ali besedo, t.j. blagovest o rešenju (Mr 2, 2). Zaradi tega ga množice iščejo (Mr 1, 37) in strmijo nad njegovim naukom, ki ga spremljajo čudeži; hvalijo ga in slavijo.

Današnji evangelijski odlomek nam slika štiri moze, ki ne-sejo mrtvoudnega k Jezusu. Jezus opazi na njih še najprej vero. In zaradi vere reši moža grehov. Osvobodi ga. Saj je prišel med nas grehe odpustit, zdraviti našo nezvestobo Bogu in človeku: "Če se mi izneverimo, on ostane zvest, kajti sebe ne more zatajiti" (2 Tim 2, 13).

Pri mrtvoudnem je Jezus najprej ustvaril skladnost, mir, ki ga greh na skrivnostni način skali ali celo razruši v človekovem srcu. Zdravi najprej duha, ki vpliva na dušo in telo. Hoče namreč rešenje celega človeka. Ker pa smo vsi grešni in bolni ter nepokorni Bogu, ker smo si sami izvolili smrt (1 Mz 3,3), nam pred vsem drugim izbrisuje greh, rešuje nas smrtnega sovražnika, ki je v nas kakor posebljeni trinog. Prišel je zdraviti bolne (Mt 9, 12-13), ne pa očitati to in ono, čeprav pred grehom svari kakor zdravnik ali kakor mati, kakor oče. "Jaz te ne obsojam. Pojdi in odslej ne greši več!" (Jn 8, 11). "Vidiš, ozdravel si. Ne greši več, da se ti ne zgodi kaj hujšega!" (Jn 5, 14).

Cerkev, skupnost verujočih v Jezusa, slavi odpustanje grehov pri krstu. Ker pa grešimo tudi še po krstu, nam v Božji moči odpustča grehe pri spovedi, v zakramentu pokore ali sprave. V prvi Cerkvi se je krst podeljeval odraslim ljudem. Ti so se morali naj dolgo pripravljati. Kesali so se svojih grehov in so trdno sklepali poboljšanje. Vedeli so, da jim Jezus vse odpustča po krstu.

Ker pa je danes močno padla zavest o grehu in zlasti o novem življenju v Kristusu, se ponekod oživlja t.i. katehumenat odraslih, ki so že prejeli krst kot otroci, a bi ga radi zaživeli v polni zavesti in odgovornosti.

Na splošno smo vsi potrebni podoživljanja krsta, da namreč v nas živi sam Sveti Duh. Saj smo prejeli maziljenje, pečat in poroštvo Duha (2 Kor 1, 21-22), t.j. poroštvo vstajenja in prihodnje slave v nebesih.

Slovenski verniki goriške nadškofije bomo obnovili krstne obljube v oglejski krstilnici v nedeljo, 2. aprila letos (na sliki Oglej); furlanski in italijanski pa na kako drugo nedeljo, kakor so si izbrali, vsekakor bomo vsi združeni v eni veri in Cerkvi. Po preprostemu obredu bomo pomočili roko v krstno vodo in se pokrižali v imenu presvete Trojice. To je znamenje, pečat, ki ga prejmemo po zdajšnjem običaju na čelo. S tem enim krstnim pokrižanjem se bomo spomnili tudi vseh drugih znamenj, ki smo jih deležni pri krstu. Sv. Ciril Jeruzalemski je učil, "da je krst nekaj veličastnega: osvoboditev ujetnikov, odpustanje grehov, smrt greha, ponovno rojstvo duše, oblačilo svetlobe, svet, neizbrisni pečat, nebeški voz, rajski užitek, poroštvo nebeškega kraljestva, posinovljenje" (PG 33, 360 A).

V Konstanzi, ob Bodemskem jezeru, na skrajnem jugu Nemčije, nedaleč od slovitega benediktinskega samostana Reichenau, kjer je proti koncu 9. stoletja prebival skoraj tri leta kot ujetnik nemških škofov slovenski apostol nadškof Metod, so v vojaški bolnišnici ležali ob koncu druge svetovne vojne ranjeni nemški vojaki. Noter so vdrli zavezniški vojaki, povečini Maročani. Invalidom so ukazali dvigniti roke. Tistega, ki je imel vtetovirano nacistično znamenje, so pri priči zaklali z nožem. Podobno so nacisti zaznamovali taboriščnike s številko, ki jo še živčiči nosijo v spomin na tista svinčena leta, ko so bili določeni za usmrtenje kakor nema oštevilčena živina. Tudi proti kristjanom se od časa do časa razbesni krutost sovražnikov pečata sv. križa. A ta pečat, neviden človeškim očem, ker od Boga, ki je Duh, je za življenje in svobodo, ne za smrt. Po njem smo zaprisegli zvestobo. Ker pa se zavedamo svojih malih in tudi velikih nezvestob, prosimo odpustanja zlasti po sveti spovedi. Dobra spoved spada k svetoletnemu, jubilejnemu letu, da po njej lahko utrdimo zvestobo in ljubezen, spravo v zakonu in družini, v narodu, v vsem javnem življenju.

Velja pa goreča prošnja, da bi namreč biser vere v Kristusa vedno bolj cenili ter da bi svetega krstnega znamenja in pečata ne metali svinjam nevere in hudobije (Mt 7, 6).

SVETI OČE O TRPLJENJU IN PRAVICI DO ŽIVLJENJA

ODLOČAJTE IN ZAVZEMAJTE SE ZA ŽIVLJENJE!

Minuli ponedeljek, 14. februarja, se je v Rimu zaključilo zasedanje Akademije za življenje, ki je po petih letih, odkar je bila objavljena papeževa enciklika *Evangelium Vitae*, še enkrat pregledala svoje delovanje in se poglobila v papežev dokument, v katerem se jasno in odločno zavzema za življenje.

Papež Janez Pavel II. se je udeležil sklepne seje in nagovoril prisotne. V svojem govoru se je spet opredelil za življenje in med drugim dejal: "Obstajajo dejstva, ki vedno bolj jasno potrjujejo, da proti življenju naperjene politike in zakonodaje vodijo družbo v propad, in to ne samo v moralni propad, ampak tudi v demografskega in gospodarskega." Zato se je sveti oče jasno zavzel, da bi se ta negativna in smrti zapisana smer, v katero vedno bolj drsi naša družba, spremenila, da bi se ljudje skupno odločili za življenje, kajti vse omenjene krajevne in državne politike in zakonodaje nimajo v sebi ne naboja "neizogibnosti" in ne "družbene potrebe".

Sveti oče se je navezal na encikliko *Evangelium Vitae*, ki naj ne bo "samo resnična in prava smer za moralno preroditev, ampak tudi oporna točka za družbeno rešitev!"

papež Janez Pavel II. je tudi s prstom pokazal proti "zakonom, ki uzakonjujejo splav, evtanazijo, sterilizacijo in načrtovanje rojstev s sredstvi in načini, ki so nasprotni življenju in dostojanstvu zakonske zveze." Zato je sveti oče tudi dejal, "da ne obstaja nobena nuja in neobhodna potreba po obotavljanju miselnosti, ki vodi k sprejemanju omenjenih zakonov kot o družbeni potrebi." Prav nasprotno: "Ti zakoni so seme korupcije v družbi in njenih temeljih. Družbena in moralna zavest ne moreta sprejeti te neresnične neobhodnosti, kot tudi ne sprejemata ideje neobhodnosti vojn in medetničnih pokolov." Iz teh dejstev in iztočnic zato pravi sveti oče, "da se ne sme pustiti nobena možnost, s katero bi odpravili ali pa vsaj omejili posledice legaliziranega zločina in bi obdržali živo zavest korenite obveze po spoštovanju pravice do življenja, in to od spočetja do naravne smrti vsakega človeškega bitja, pa naj je ta zadnji in najmanj nadarjen."

Sveti oče se je obrnil na ves svet in na vse ljudi: "Govorim znanstvenikom in zdravnikom, vzgojiteljem in družinam, kot tudi tistim, ki delajo na področju družbene-

ga obveščanja in osveščanja, in še posebej izvedencem za zakonodajo in vsem tistim, ki zakone sprejemajo. Samo združeni bomo lahko s skupnim naporom dosegli, da bo prevladala pravica do življenja v tem našem svetu, v katerem gotovo ne manjka potrebnih dobrin, ki bi seveda morale biti pošteno porazdeljene." Kajti po papeževem mnenju bi samo tako "lahko presegli in premagali tisto obliko tihe in krute selekcije, pri kateri so najbolj šibki nepravično izločeni, zatrati". Vsakdo, ki se zavzema za tako pot naše družbe in za "to veliko stvar", naj ve, pravi sveti oče, "da je vsak storjen korak v prid obrambe pravice do življenja in v prid vsakega neposrednega zavzemanja za to pravico, korak v smeri miru in civilne družbe." Prav zato je sveti oče naprosil Cerkev, naj se zavzema do skrajnih temeljev za življenje in za pravico do življenja, naj se zavzema za spremembo miselnosti v naši družbi, in zato tudi opozarja, da "resnično pastoralno delo v obrambo življenja ne more biti enostavno poverjeno posebnim gibanjem, pa čeprav imajo ta gibanja velike zasluge, ker delajo na družbeno-političnem področju, ampak mora ved-

no ostati sestavni del cerkvenega pastoralnega dela, kateremu pripada dožnost oznanjanja evangelija življenja."

SREČANJE Z BOLNIKI

Sveti oče se je minuli konec tedna ob Dnevu za življenje srečal večkrat z bolniki in tudi v nedeljo, 13. t.m., je večkrat spregovoril o trpljenju in boleznih, s katerima se vsak človek prej ali slej v življenju sreča. Ganljivo je bilo gledati svetega očeta, ki je, sam hudo bolan in ostareel, nagovarjal trpeče bolnike in invalide, naj imajo zaupanje v Božjo Previdnost in naj sprejmejo trpljenje tako, kot ga je sprejel Kristus na križu. Izhajajoč iz evangelijske prilike o gobavcu, je sv. oče dejal, da Bog ni ustvaril trpljenja, da ga ni On poslal na svet, ker je neizmeren ljubezen. Ker pa trpljenje v svetu je in se dotakne prej ali slej prav vsakega človeka in je tudi ena od največjih skrivnosti in zato nerazumljivo, prevečkrat nesprejeto, ga moramo skušati pomagovati in sprejemati s pomočjo vere in zaupanja v Boga.

Kot vedno je sveti oče seveda omenil, da je pri Bogu vsakemu človeku v trpljenju največja priprošnjica Mati Božja, ki je bila sama najprej mati in je veliko pretrpela.

ZUT

OGLEJ, 2. APRILA 2000

SVETOLETNO ROMANJE SLOVENSkih VERNIKOV GORIŠKE NADŠKOFIJE

Ožji odbor za jubilejno romanje sporoča nekaj splošnih navodil za lepo pripravo obhajanja jubilejnega leta 2000 v Ogleju 2. aprila letos.

SPORED:

- ob 14.45 zbiranje pri samostanu (Monastero) v Ogleju;
- ob 15. uri začetek - uvod: škofov vikar msgr. dr. Oskar Simčič;
- berilo;
- procesija s križem po rimski cesti do krstilnice;
- obnovitev krstnih obljub v krstilnici, 2. berilo;
- vhod skozi glavna vrata v baziliko;
- spokorno bogoslužje in spovedovanje, spoved lahko že doma (!);
- slovesno somaševanje: vodi goriški nadškof msgr. dr. Dino De Antoni.

NEKAJ NAPOTKOV

Združeni pevski zbori naj bi imeli vodilno vlogo, in to tudi pri ljudskih pesmih. Tudi mladi bodo pripravili eno pesem. Svetoletna pesem pa je *Za nas si, Jezus, se rodil*. Verniki naj jo medtem vadijo po župnijah.

Za svetoletno slovensko romanje se bo izdala posebna jubilejna podobica z mo-

litivjo, zraven pa še list s sporedom in z besedilom spravevanja vesti.

Vsi so vabljeni, da čimprej javijo svojo udeležbo zlasti zaradi organizacijskih razlogov in avtobusov, ki jih bodo vnaprej naročile kar župnije (ena ali več skupaj). Svojo udeležbo naj najavijo tudi tisti, ki nameravajo priti v Oglej z zasebnimi vozili.

Toplo so vabljeni tudi mladi, veroukarji s starši, skavtinja in skavti ter športniki, ki naj bi urejali in skrbeli tudi za morebitno prvo pomoč in sanitarije. Dobrodošli bodo tudi strežniki in bralci/ke. Treba bo najti osebe, ki bodo nosile križ za procesijo; treba bo preskrbeti prenosni zvočnik; duhovniki se morajo še zmeriti, kdo bo somaševal in kdo bo na razpolago za sveto spoved. Organizacijske podrobnosti bodo še sporočene.

Na svetoletno romanje so torej vabljeni vsi rojaki, znanci in prijatelji. Vsakdo lahko sporoči svoje nove predloge na tel. št. 0481 882116 dekanu msgr. Viljemu Žerjalu oz. odboru za pripravo romanja. Molimo za uspeh romanja!

VATIKAN, 18. FEBRUARJA

SREČANJE UMETNIKOV S SVETIM OČETOM

V petek, 18. februarja, bo v baziliki svetega Petra v Vatikanu slovesnost ob počastitvi zavetnika vseh umetnikov Beata Angelica, ki je bil sam eden največjih umetnikov v zlatem obdobju zgodovine svetovne umetnosti, sicer pa tudi svet človek.

Srečanje umetnikov, ki se bodo zbrali okrog svetega očeta, spada v jubilejno leto 2000, ki se tiče tudi umetnikov, ki so večkrat vez med "neizrekljivo skrivnostjo bolečino in očarljivo lepoto umetnosti", kot je dejal papež Janez Pavel II. med angelskim češčenjem v nedeljo, ko je napovedal srečanje z umetniki.

"Vesel sem, da se bom v petek srečal z umetniki, temi našimi brati, katerim je Bog naklonil posebne možnosti dojemanja in izražanja, ki jih sami negujejo z učenjem in z lastno izkušnjo in tako postanejo prednostni tolmači skrivnosti človeka," je dejal papež, ki je tudi povedal, da je "Kristus največji vir navdih svetovne umetnosti, in tudi današnji čas, katerega močno označuje ateizem, to potrjuje: največji umetniki z vsega sveta so čutili potrebo, da se pomerijo z Jezusom in z njegovo neskončno skrivnostjo.

Prav zato Cerkev s posebno skrbjo neguje pogovor z umetnostjo."

V petek jutraj bo v baziliki sv. Petra kardinal Roger Etcheagaray daroval sveto mašo, kateri bo sledilo srečanje umetnikov z vsega sveta s svetim očetom. Sveti oče bo umetnike nagovoril in jim podelil apostolski blagoslov. Ob 17. uri pa bo v dvorani Pavla VI. v Vatikanu mednarodni simpozij na temo *Cerkev in umetnost na skupnem romanju k Bogu*. Na tem posvetu bodo spregovorili različni umetniki, ki bodo skušali vsak s svojega zornega kota osvetliti povezavo med Cerkvijo in umetnostjo. Govorili bodo: španski kipar Venancio Blanco, portugalska slikarka Emilia Nadal, poljski režiser Krzysztof Zanussi, italijanski skladatelj Ennio Morricone, francoski slikar pater André Gence, slovenski slikar pater Marko Ivan Rupnik, angleški arhitekt Austin Winkley in nemški škof Friedhelm Hofmann. Seveda bo v Rimu ob tej priložnosti konec tedna še vrsta drugih kulturnih prireditev, ki bodo posvečene povezanosti med krščanstvom in umetnostjo.

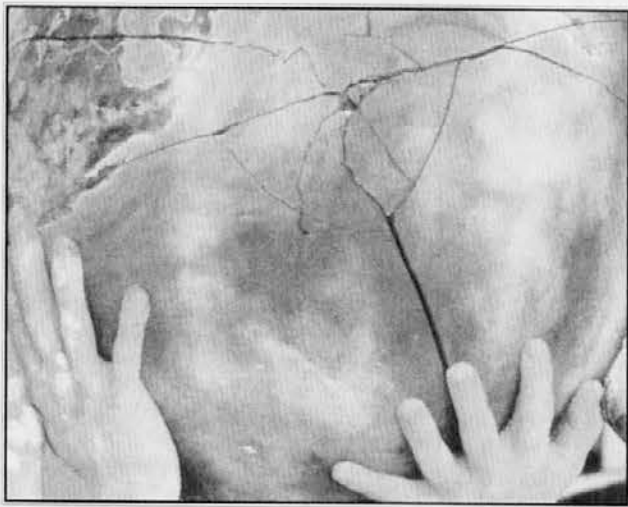
JUP

SOCIALNA PRAVIČNOST IN SVETO LETO

ZEMLJEPIS REVŠČINE

Zadnji podatki OZN govorijo jasno: vedno večja je razlika med Severom in Jugom sveta; 20% svetovnega prebivalstva ima na razpolago 80% bogastev, 80% ljudi pa se hrani z drobtinicami.

To je neusmiljena slika razsežnosti t.i. zemljepisa revščine in vedno večjih neravnovesij med svetom razsipernežev in svetom razdedinjenih; slednji se vsak dan borijo v prevečkrat zamolčani vojni proti mogočnim sovražnikom, ki jih je sv. oče v encikliki *Sollicitudo Rei Socialis* pogumno imenoval "strukture zla". Gre namreč za položaj, ki ni sad slepega slučaja, ampak neposrednih posledic gospodarskih izbir vladne politike najbogatejših držav, ki krojijo usodo šibkejšim. Mednarodna finančna namreč odloča na izbiri interesov multinacionalk in se pri tem ne ozira na nikogar, še najmanj na tiste, ki itak nimajo glasu. Prek monopolov nad surovinami, novimi tehnologijami in orožjem ohranjajo zlasti zahodne države v svojih rokah mehanizme svetovne ekonomije. Po kon-

cu politične in gospodarske, še bolj pa ideološke napetosti med Vzhodom in Zahodom se je pojavil za celo človeštvo še hujši izziv - ekonomski razdor med Severom in Jugom. S procesom ekonomske globalizacije in razvojem tehnologij postajajo razhajanja med dvema svetovoma vedno večja. Saj je lahko tudi res, da je svet vedno bolj "globalna vas"; je pa tudi res, da velika večina ljudi ostaja vedno v predmestju te va-

si... Če je kapitalistični sistem privedel do visoke stopnje učinkovitosti in kakovosti produkcije, se je hkrati tudi pokazalo, da je nesposoben pravično razdeljevati dobrine. Mrzle številke to dokazujejo: 800 milijonov ljudi vsak dan tvega umreti od lakote, na desetine milijonov otrok ne bo nikdar doseglo mladostniške dobe zaradi podhranjenosti, bolni, slabih higienskih razmer; več kot milijarda ljudi nima dostopa do pitne vode,

aids seje smrt in pušča za sabo sirote... Vsi ti destabilizacijski razlogi šibijo zlasti najšibkejše, ki ostajajo podvrženi vsem oblikam politične instrumentalizacije. Koliko časa bo tako stanje še vzdržno? Valovi priseljencev so le alarm, ki ga ne gre prezirati.

Spričo vsega tega kristjani ne moremo ostati križem rok. In sveto leto kot leto spreobrnjenja in osvobajanja krivičnih spon mora biti za nas privilegirani čas, da kaj ukrenemo. Kristus je prišel, da bi prinesel veselo novico zlasti ubogim. Njegov naslednik nas zato dan za dnem spodbuja, naj se tudi v najmanjših vsakdajšnjih odločitvah opredelimo za uboge. Kako? Načinov je na tisoče. Zaenkrat je že dobro, da za stvari vemo, o njih razmišljamo in za rešitve, zakaj ne, tudi molimo. In ker zna Bog v ljubezni do človeka najti način, da ga doseže, moramo, če nam kaj pomenita Božje sinovstvo in obenem socialna pravičnost, z zaviranimi rokami "loviti" znamenja Duha in se jim odzivati.

DD

SVETNIK TEDNA

22. FEBRUAR

SILVESTER ČUK

SEDEŽ APOSTOLA
PETRA

Apostoli so sestavljali poseben zbor, ki ga Sveto pismo pogosto imenuje "dvanajsteri". Kristus je temu zboru kot celoti izročil vodstvo svoje Cerkve, oznanjevanje in širjenje božjega kraljestva, nalogo posvečevati ljudi. Med apostoli je dal posebno nalogo enemu - Petru. Tě njegove službe se Cerkev spominja z današnjim praznikom, ki nosi ime Sedež apostola Petra. Že tedaj, ko ga je poklical, je Jezus Petru spremenil ime, kar pomeni, da ga je izbral za pomembno poslanstvo. Uprl je pogled vanj, poroča evangelist Janez, in mu rekel: "Ti si Simon, Janezov sin. Imenoval se boš Kefa" (to pomeni Peter). V evangelijih je Peter 114-krat omenjen na prav poseben način. Utemeljitelj za Petrovo prednost je njegova izpoved vere pri Cezareji Filipovi: "Ti si Kristus, Sin živega Boga." Jezus ga je najprej blagovradil, potem pa mu je dejal: "Jaz pa ti povem: Ti si Peter (Skala) in na to skalo bom sezidal svojo Cerkev in peklenska vrata je ne bodo premagala. Dal ti bom ključe nebeskega kraljestva..." Oblast ključev je mnogo več kot nekakšna služba vratarja. Ključi kraljestva pomenijo oblast kraljevega namestnika v odsotnosti vladarja - Jezus je torej Petru obljubil, da bo po njegovem odhodu s tega sveta postal njegov namestnik. Dal mu je tudi oblast "zavezanja" in "razvezovanja", ki pomeni: kar bo Peter - v skladu s Kristusovo voljo - ukazal ali prepovedal, to bo ukazano ali prepovedano tudi v nebesih. Po vstajenju je Kristus to učiteljsko in vodstveno oblast zavezanja in razvezovanja izročil vsem apostolom. Drugi vatikanski koncil pravi, da je Kristus postavil apostole kot zbor ali trdno skupnost; na čelo tega zbora pa je dal iz njihove srede izbranega Petra. "Gospod je Cerkev postavil na apostole in sezidal na svetega Petra, njihovega prvaka, glavni vogelni kamen pa je sam Kristus Jezus."

Vsak Petrov naslednik ali papež je najprej škof krajevne Cerkve v Rimu, potem je patriarh Zahoda, to se pravi latinskega dela Cerkve, končno pa mu pripada še tretja služba - nasledstvo apostola Petra in s tem od Gospoda postavljena služba prvenstva nad vso Cerkvijo. Že v 4. stoletju so marsikje slovesno obhajali spomin na ustanovitev škofijskega sedeža. Tako slavje se omenja že v 4. stoletju tudi v Rimu, in sicer 22. februarja. Ob tej priložnosti so v Rimu naglašali posebno odliko Petrovega sedeža, ki je v tem, da je sam Kristus dal apostolu Petru najvišjo službo v Cerkvi. V frankovski državi so praznovali spomin na podelitev ključev nebeskega kraljestva apostolu Petru 18. januarja. Papež Pavel IV. je leta 1558 določil, naj se 18. januarja praznuje spomin na sedež svetega Petra v Rimu, 22. januarja pa spomin na Petrov sedež v Antiohiji. Po novem koledarju je ostal samo današnji praznik z imenom Sedež apostola Petra brez omembe kraja. Za verne ljudi je to dan molitve za papeža, vrhovnega pastirja božjega ljudstva.

Ob današnjem datumu je v koledarju tudi spomin svete Marjete Kortonske, ki je živela v drugi polovici 13. stoletja. Imenujejo jo "franciškansko Magdaleno", ker je bila tej sveto-pisemski ženi podobna tako v lahkoživem in pregrešnem življenju kakor tudi v resni in dosledni spokornosti, v kateri je vztrajala 29 let kot franciškanska tretjerednica. Danes godujejo nekatere naše Marjete, Marjetke, Mete in Metke.

GORIŠKI ČASNIKARJI PRI NADŠKOFU

KOMUNIKACIJA VIR RASTI

Letošnje srečanje goriških časnikarjev z nadškofo ob praznovanju sv. Frančiška Saleškega, zavetnika časnikarjev in sploh delavcev pri sredstvih javnega obveščanja, je bilo zaradi potovanja nadpastirja Dina De Antonija v afriške misijone komaj prejšnje sredo, 9. t.m., v večernih urah, v cerkvi sv. Karla.

Nadškof De Antoni je prvič sprejel časnikarje in tiskarje, in to z veliko toplino in spoštovanjem do njihovega poslanstva, ki je, kot je sam povedal v homiliji, nepogrešljivo. Potem ko je spoznal razmere, v katerih živijo ljudje v t.i. tretjem svetu, je s še večjim poudarkom položil na srce prisotnim prizadevanje za pravičen in skladen razvoj družbe, pri čemer imajo resnicoljubni poročevalci pri sredstvih javnega obveščanja s formativnimi in informativnimi prispevki nezamenljivo vlogo. Zlasti je omenil potrebo po objektivnosti informa-

cij, ki je temelj pravičnega služenja ljudem, čeprav je skušnjava iskanja senzacionalnih naslovov v "lovljenju" bralcev vedno na preži. Tudi sam, kot nadpastir krajevne Cerkve, je mož komunikacije in se zato dobro zaveda, kaj pomenita dialog in postavljanje mostov. Z milo gorečnostjo je msgr. De Antoni daroval mašo za prisotne, nato pa se je rad zastavil prav z vsakomer in vsakogar želel spoznati.

Še pred blagoslovom pa je bil pomenljiv trenutek, ki je pričal o kulturnem okviru Goriške. Nadškofa sta pozdravila v furlanskem jeziku sodelavka škofijskega tednika Ana Bombaj v slovenskem jeziku pa naš glavni urednik prof. Andrej Bratuž. Ta je liku sv. Frančiška Saleškega približal blaženega A.M. Slomška. Oba sta si namreč s pisano in govorno besedo prizadevala za vzgojo in vsestransko rast vseh ljudi dobre volje.

EKUMENSKI ZBORNİK ZA LETO 1999

V EDINOSTI

V *edinosti* je naslov ekumenskega zbornika za leto 1999, ki je izšel v Mariboru pred kratkim in nosi podnaslov *Kraljestvo Božje LIV*; izdal ga je Slovenski ekumenski svet, založila Slomškova založba v Mariboru, uredil dr. Stanko Janežič, ki je med Slovenci eden najvidnejših delavcev na področju ekumenizma, opremil pa Peter Požauko. V uredniškem odboru zbornika so bili dr. Stanko Janežič, dr. Franc Perko, dr. Vinko Škafar in dr. Anton Štrukelj.

Skoraj tristo strani debel zbornik je razdeljen na tri velike sklope, ki nosijo zgovorne naslove: *Blaženi Anton Martin Slomšek, Ekumenska teologija in Ekumenska dejavnost*. Dr. Janežič je napisal zborniku uvod z naslovom *S Slomškom v jubilejno leto 2000*; v njem izpostavlja svetlik slovenskega prvega blaženega, ki "je bil velik apostol cerkvene edinosti." Dr. Janežič tudi piše, naj bi se slovenski verniki zazirali prav v Slomška, ko se pri vsakodnevem delu trudimo za večjo edinost med kristjani, kajti "on naj bi nam s svojim zgledom in s svojo priprošnjo pri Bogu pomagal, da se bomo ob velikem jubileju 2000 z vso odločnostjo in z neomajnim zaupanjem posvetili molitvi in delu za popolnejšo edinost med kristjani in krščanskimi Cerkvami." Nadalje piše: "Novi ekumenski zbornik 1999 *V edinosti* nam prinaša za to molitev in delo veliko pobud - v prvem delu, ki je posvečen blaženemu Antonu Martinu

Slomšku, v drugem delu, ki osvetljuje sodobno ekumensko teologijo in njene pomembne dosežke, ter v tretjem delu, ki predstavlja mnogostransko ekumensko dejavnost doma, v Evropi in po vsem svetu v času priprav na veliki jubilej 2000. Ekumenizem, molitev in delo za edinost Cerkev, je velika naloga kristjanov v novem stoletju in tisočletju. To naj bi bil čas ponovne in vedno bolj rastoče edinosti med kristjani, kar naj bi utrjevalo tudi edinost med narodi sveta in celotnim človeštvom. Vsi pripadniki slovenskega naroda pa naj bi ob tem doživljali tudi zblizanje med seboj in naj bi tako prejemali moč in zaupanje in veselje v skupnem prizadevanju za prenavo in razvoj slovenskega naroda."

V prvem poglavju zbornika, ki je posvečen blaženemu Slomšku, je zbranih deset zapisov, med katerimi so tudi pismo slovenskih škofov ob papeževem obisku in Slomška, ko se pri vsakodnevem delu trudimo za večjo edinost med kristjani, kajti "on naj bi nam s svojim zgledom in s svojo priprošnjo pri Bogu pomagal, da se bomo ob velikem jubileju 2000 z vso odločnostjo in z neomajnim zaupanjem posvetili molitvi in delu za popolnejšo edinost med kristjani in krščanskimi Cerkvami." Nadalje piše: "Novi ekumenski zbornik 1999 *V edinosti* nam prinaša za to molitev in delo veliko pobud - v prvem delu, ki je posvečen blaženemu Antonu Martinu

Apostolstvo sv. Cirila in Metoda, zapis Marka Veršiča o prihodnosti Apostolstva sv. Cirila in Metoda; Tomislav Roškarič piše o Slomškovem pojmovanju Cerkve, nakar objavlja Stanko Janežič daljšo študijo z naslovom *Blaženi Slomšek in edinost Cerkev*. Nato je objavljena Slomškova pridiga o edinosti, ki je vzeta iz druge knjige *Apostolska hrana bogoljubnim dušam dana*; izdana je bila v Celovcu pred točno 150 leti: bralec bo sam videl, kako žive so še danes Slomškove misli in ideje o ekumenizmu.

Drugi sklop knjige, ki je namenjen ekumenski teologiji, odpira *Taizejsko pismo o zaupanju* slavnega brata Rogerja Schutza, nakar Jožef Urbanič objavlja t.i. *Skupno izjavo glede nauka o opravičevanju*, ki so jo objavili leta 1997 in je sad 30-letnega dela in luteransko-katoliškega dialoga. Prav o tem pomembnem dokumentu se je razpisal tudi Stanko Janežič, medtem ko je dr. Bogdan Dolenc prevedel in priredil dokument *Dar avtoritete*, ki je sad anglikansko-katoliške komisije. Matej Štravs je pripravil daljši zapis o sodelovanju katoliške Cerkve na osmem svetovnem zborovanju Ekumenskega sveta Cerkva. O krščanskih Cerkvah v Romuniji piše Vinko Škafar, ki prav tako predstavlja makedonsko pravoslavno Cerkev, medtem ko o grškokatoliški Cerkvi v križevski škofiji in njeni vlogi v ekumenskih stikih piše Mojca Glogovčan. Sledi še poročilo

o novi knjigi dr. Antona Štruklja, ki je lansko leto izšla v ruskem jeziku; poročilo je napisal dr. Stanko Janežič.

Tretji del knjige-ekumenskega zbornika je posvečen ekumenski dejavnosti. Kot prvi dokument je objavljena sedaj že znamenita Ekumenska listina Konferenca evropskih Cerkva Sveta Škofovskih konferenc Evrope, katere najvažnejši del smo zaradi izjemne aktualnosti v Novem glasu že predstavili v našem prevodu. Za ekumenski zbornik je za slovenski prevod iz italijanskega teksta poskrbel Alojz Pirnat. V ekumenskem zborniku 1999 *V edinosti* je seveda še vrsta poglobljenih zapisov, ki poročajo o ekumenski dejavnosti pri nas in v svetu, objavljeni pa so tudi ekumenska kronika ter zanimivi Ekumenski pogovori 1999. Zbornik bo prišel prav vsakomur, ki hoče vedeti, kako je z ekumenskimi napor pri nas in v svetu, in pa seveda vsakemu kristjanu, ki mu ni vseeno, da je na svetu krščanstvo še vedno združba med seboj si ločenih Cerkva, medtem ko bi morali biti vsi kristjani združeni v Enem.

JUP

NOVA KNJIGA MARKA WALTRITSCHA

KC LOJZE BRATUŽ IN ZSKP / ISKRIVI SMEH NA USTIH VSEH

OGLASI VIR ZA KULTURO

Vsak izid knjige je praznična priložnost. Predstavitev zadnje knjige Marka Waltritscha *Oglasi - inserzioni @goriška matica* 11. t.m. pa je pomenila tudi prispevek k proslavljanju slovenske kulture. Bil je to "zadnji" čas za predstavitev, saj so 11. februarja 1909. tedajni odborniki podpisali pri notarju Čibeju ustanovno listino Kmečke banke. Dvojezična knjiga je namreč izšla v znamenju obeleževanja 90-letnice goriškega bančnega zavoda.

O goriških trgovcih in še zlasti o njihovem oglaševanju je malo zapišane, morda tudi zaradi podcenjevanja pričevalnosti trgovskih oglasov v periodičnem tisku. Waltritscheva raziskovalna žilica je torej odkrila neznan področje, upoštevajoč dejstvo, da goriško gospodarstvo temelji danes kot nekoč na mali trgovini. Iz analize 21 zvezkov Koledarja Goriške matice, ki so izhajali v obdobju med svetovnimi vojnami, je avtor sestavil izvirno družbeno in politično sliko Goriške. Še zlasti mu je šlo za to, da je dokazal zaupanje tedanjih podjetnikov, slovenskih in italijanskih, iz Goriške, Tržaške pa tudi Videmske, v naše ljudi. Bil je to vendar čas fašističnih pritiskov in za slovenske trgovce je pomenilo oglaševanje v slovenskih periodikah tudi izraz narodne zavesti.

Iz podatka, da je v 16 Koledarjih GM 361 trgovcev objavilo 1136 oglasov, lahko sklepamo, da je bil to velik ekonomski vir. Gotovo so se iz tega krili stroški Koledarja. Izračun se je na koncu splačal trgovcu in izdajatelju. Waltritsch se je na predstavitvi knjige zaustavil pri razmerju med Koledarjem Goriške matice in Koledarjem Goriške Mohorjeve družbe in si tudi privoščil nekoliko dovtipno obravnavo njune konkurence. Povedal pa je, da je bilo v Koledarjih GM, čeprav z nižjo naklado, oglaševanja tudi dvakrat več.

In še znamenji našega časa: črka @ v naslovu knjige kaže na dobo, ko se uveljavlja "new-economy", "e-commerce". Čež nekaj mesecev bo knjiga tudi na internetu, je zaključil avtor, "za tiste, ki poznajo te nove vragolije".

IGOR DEVETAK

BLESTEČ UVOD V NIZ KOMEDIJ

IVA KORŠIČ

Lani sta se vodstvi Kulturnega centra Lojze Bratuž in Zveze slovenske katoliške prosvete odločili odstreti pogled na ljubiteljsko gledališko dejavnost s ponudbo petih dramskih večerov, ki so se izkazali kot zelo dobrodošli. Prireditelji so si že v lanskem letu želeli, da bi ta pobuda postala "zvezda stalnica" na odskem prizorišču. Tako nas bodo iskriva srečanja zabavala tudi letos prav v pustnem času in nam spet ponudila vpogled v ljubiteljsko dejavnost, ki je vsekakor bolj radoživa in hvaležna kot poklicna.

Dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež je prvi sprejel gledalce, ki so 10. t.m. napolnili veliko dvorano KC Lojze Bratuž. Odru najbolj predana člana štandreške gledališke skupine Majda Zavadlav in Božidar Tabaj (na sliki), dobitnika Severjeve nagrade za zasluge v dramski ljubiteljski dejavnosti, sta predstavila komedijo slovitega muenchenskega komika in pisca lastnih odskih prikazov Karla Valentina (1882-1948) *Selitev*. Enoodejanko sta v režiji igralca PDG Janeza Starine premiersko podala na lanskem Prazniku špargljev v župnijskem parku med lipami v Štandrežu. Naša dva znanca sta sama prelila komedijo v štandreško narečje in na tak način še podvojila Valentinov humor, ki vsekakor pod krinko smešnosti skriva grenko noto. Božo in Majda sta tokrat v tekst vpletla tudi preča vprašanja glede štandreškega ozemlja, ki ga hoče novi regulacijski načrt še bolj okrniti in tako naknadno ogroziti slovenski življenj v tej že itak tako preizkušeni slovenski vasi.

Iz sicer skopega besedila sta ustvarila izvrstno igro in doživeto začrtala "klovnska" značaja in nerodno obnašanje protagonistov, ne ravno "bistrih zakoncev", ki se trudita, da bi čim boljše "natovorila burelo" s svojim revnim imetjem. Že dolgo se nista v dvorani razlegala tako prešeren smeh in iskreno ploskanje kar med izvajanjem. Očitno so ljudje naveličani mračnih dram in tragedij, ki nam jih ponujajo poklicna gledališča, in si želijo vsaj za trenutek uživati ob sproščnem smehu, pa čeprav se za njim skriva grenka senca. Po toplem, dolgotrajnem ploskanju, ki sta ga bila deležna ob koncu, jima je javno priznanje ob prestižni nagradi v imenu vseh izrekla predsednica Kulturnega centra Lojze Bratuž Franka Žgavec.

Pred začetkom predstave so si na odru sledile skupine, ki so se prijavile na natečaj Mladi oder za ljubiteljske gledališke dejavnosti; že petindvajset let ga razpisujeta Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice in Slovenska prosveta iz Trsta. Goriški nagrajenci so letos prvič prejeli priznanja kar v Gorici; izročala sta jih Damjan Paulin in Anka Černic, predsednik oz. tajnica ZSKP. Prijavljene skupine so bile razdeljene v štiri kategorije: otroške v okviru društev, šolske, mladinske in dramske. Z Goriškega se je prijavilo deset skupin: 7 otroških, 1 mladinska in 2 dramski. Nagrajeni so bili: otroška skupina iz društva FB Sedež iz Števerjana (mentor Kristina Corsi); najmlajši člani Odra 90 (mentor Kazimir Černic); otroci štmavrskega društva Sabotin (mentor Irena Ferlat), mladi iz doberdobskega društva (mentorji Marta Ferletič, Mateja Černic, Katja Ferletič in Lucija Lavrenčič); OŠ A. Gradnik iz Števerjana (mentorja Anka Černic in Barbara Persič); OŠ L. Abram iz Pevme (mentor Lidija Jarc); OŠ F. Erjavca iz Štandreža (mentor Majda Zavadlav); mladi iz društva Rupa-Peč (skupinski poskus Davida, Katje, Loredane, Martine, Romana, Vanje in Vesne); Oder 90 za postavitev igre Nicole Manzarija *Mrtvi ne plačujejo davkov* (režiser Darko Komac); Dramski odsek Prosvetnega društva iz Štandreža za uprizoritev komedij *Zares čuden par* Neila Simona (režiser E. Aberšek) in *Selitev* Karla Valentina (režiser Janez Starina).

Niz komedijskih večerov in izvedbi ljubiteljskih skupin se bo nadaljeval prihodnjio nedeljo (prejšnjio nedeljo je zaradi boleznio odpadlo gosto-

vanje dramske skupine SKD Igo Gruden iz Nabražine z igro Branislava Nušiča *Gospa ministrica* v režiji Maje Lapornik, ko bo prvič med nami italijanska skupina Teatronovo iz Chioggie, ki se bo predstavila z znano Goldonijevio komedijo *Le baruffe chiozzotte*, po naše *Primorske zdrahe*. Skupina je nastala leta 1987 in jo sestavljajo igralci, ki so si nabrali že veliko odskih izkušenj; nastopali so že v raznih italijanskih mestih pa tudi v tujini. Prejeli so že veliko priznanj in nagrad za izvedbo Goldonijevih, Molierevih in Pirandellovih del. Igralce bodo spremljali tudi nekateri sorojaki iz Chioggie in izkoristili to priložnost za obisk pri goriškem nadškofu Dinu De Antoniju. Goriški dušni nadpastir bo počastil svoje nekdanje župljane s svojo prisotnostjo v naši dvorani.

Ljubitelji gledališke umetnosti, ne pozabite na komedijski poznonedeljski popoldan in zglasite se v kar največjem številu v veliki dvorani KC Lojze Bratuž 20. februarja!

7

ČETRTEK
17. FEBRUARJA
2000

ACTA HISTORIAE ARTIS SLOVENICA

Pri Umetnostnozgodovinskem inštitutu Slovenske akademije znanosti in umetnosti je ob izteku lanskega leta izšla četrta številka revije *Acta historiae artis Slovenica*, ki na več kot dvestotih straneh prinaša tokrat kar sedemnajst člankov, med katerimi so vsaj štirje zanimivi za Goriško.

Uvodni prispevek o srednjeveški cerkvi sv. Mihaela Nadangela v Biljanu je prispeval naš sodelavec Aleksander Quinzi. Ob izpostavitvi vloge goriških plemiških rodbin Orzoni, Coronini in Zupančič je avtor predstavil novoodkriti freski *Sv. Janeza Krstnika* iz 16. stol. in *Kristusa v predpeklju*, delo naslednika Vitaleja iz Bologne, nastalo po sredi 14. stol. Ta je tudi edina sled ciklusa, ki je krasil kapelo božjega groba, nameščenega v cerkveni ladji, katere srednjeveška podoba se je ohranila na oltarni sliki *Rožnovenske Matere Božje*. Na istem platnu je portretiran tudi Peter Adam Zupančič, generalni vikar prvega goriškega nadškofa Attensa. Goriški stolni cerkvi pa sta posvečena oba članka Helene Seražin: na osnovi novoodkritih dokumentov v prvem članku prepričljivo pripisuje Pietru Baratti, beneškemu kiparju po rodu iz Toskane, kipe velikega oltarja iz začetka 18. stoletja (do istih zaključkov je v katalogu razstave *Gorizia barocca* prišel tudi M. De Grassi, potem ko je kipe že pripisal Giovanniju Pacassiju ml., nato Leonardu Zulianiju); v drugem pa predstavi načrt za pevski kor, ki ga je l. 1764 izdelal arhitekt Michele Bon po zgledu kora cerkve sv. Ignacija na Travniku. Ferdinand Šerbelj, kustos pri Narodni galeriji, ki je uredil razstavo o Antonu Paroliju, predstavlja nova dela dalmatinsko-beneškega slikarja Sebastiana Devita (1740 - po 1797), ki je poslikal v prvi svetovni vojni uničen strop župne cerkve v Ločniku, grof Rudolf Coronini pa mu je naročil platno, ki še danes krasijo koščansko župnijsko cerkev.

Teško bi bilo na tem mestu opozoriti na vse nove in relevantne znanstvene ugotovitve ostalih razprav, tako slovenskih kot tujih avtorjev, ki segajo od srednjeveških fresk (A. Vodnik) prek baroka (M. Kemperle, M. Komelj, M. Repanič Braun, A. Lavrič, M. Ciglenceki, B. Murovec, G. Šmid, S. Aloisi) do 19. stol. (B. Kropelj) in moderne (D. Prelovšek, M. Halata, A. Klemenc). Že ta bežni pregled pa daje slutiti vsekakor raznoliko in pestro vsebino nove številke revije.

PR SOUDEH SE VSE KONČA...

Mihec: Eh, dragi muj, je prou res. Denar je sveta vladar!

Jakec: Zakej, kej ti daje mislet, de je taku?

Mihec: Kej, sej videš, kaku gre. Po televizijone govorijo samo ued meljonov jen meljard, ki ti jeh pernese loterija al pej te jeh šenkajo, če uenàš tu al pej drugo. De ne govorimo ued balonerjo, ke je prou ena sramota, kej te te ledje zaslužjo ze teket zad ze balue. Belj ku se boget, belj te ledje šacajo jen poznajo. Še Prešeren je pravu, "da le petica da ime sloveče, da človek toliko velja, kar plača".

Jakec: Ga da, ja, "ime sloveče", ma tedi u slaben smisle. Še po časnekeh te guncajo. Sej si vido, kej je Pikolo piso ued TKB-ja jen soudo, ke jeh je Svetina dal Camberje. Pikolo jen tede Primorski. Ben, ma kej praveš ti, ued usega tega?

Mihec: Ah, kej, dragi muj, neč ni slučajnega. Ta teden se u Rime odloča o prihodnosti zaščitnega zakona za Slovence, jen prou je, da se bralce časnika tako italijanske kuker tedi slovenske narodnosti spoune, kaj se je dogajalo u TKB-je, jen de je banka skrahirala za 350 meljard, predusem pej je važno det ledjen zastopet, da so Slovence ene fejest pokvarjenje, sej pristajajo na podkupovanja, jen de nejsjo vredne enga zaščitnega zakona, sej so si sami spufale banko, ki jen je bila garantirana po mednarodneh dogovoreh. Ne samo, ma de so Slovence u Trste ene "u...e", priča tude dejstvo, de Svetine nej blo sram prouset za pomuč enga Camberja, ke be use Slovence lepu utopo u žlici uode, ne pej jen pomago.

Jakec: Ma glej, ki tu ne piše. Ahte, kej praveš, mene se me zdi, de en melk pretiraveš. Časnek jasno piše, da je državno pravdnistvo u Trste poslalo u senat karte, ki zadevajo Camberja, de be dovolili uporabo teh dokumentov u sodne obravnave, ke itak gre suojo pout neprej.

Mihec: Grejjo ja, jen bojo tedi prošle do kuonca, buode gvišen. Jen ne samo za Svetino jen ostale sočote, ma za vse nes bo samo slabše, kuker je zdej, ki je vre slabo.

Jakec: Tu je pej res. Vješ, kej se me zdi še posebej zanimivo, de sem se tedi sam spraševal, kaku je možna ta zveza med Svetino jen Camberjem. So muogle bet prou zares u hude stiski, de so se uedločili, de grejo do senatorja Camberja jen ga pruosejo za pomuč. Kdaj je zoza varvala vržuto?, se uprašen jen videš, tedi taku so skušale se pomaget.

Mihec: Sej pravejo, de, če je sila, hudič še muhe žre. Lipci pej očitejo, da se je povezala sez popolari, keder jeh naša levica ni tela niti pogledet!

Jakec: Tu je pej ve, de je teku. Ma, še nekej. Si opazo, de je zdej vsega kriv Vito Svetina, vsi, ki jih je omenu, de se je sez njeme pomenu, vsi pravejo, de so zvele slučajno, de so mu rekle, de ni pametno, de niso vedle, de so samo mislenle, de je prav, če se poskuse kej rešet, jen teku naprej. Vsi, ki so vedli in ki so imeli prste vmes, zdej ne vejo več neč. Teku je tu na ten svete. Kej češ, pr soudeh se konča prijateljstvo.

Mihec: Al pej zečne. Glej, ki ta klapca, Vito jen ostali, so operirali sez težkimi meljardami, soudo jen lep cejt ni zmanjkelo, jen jen še zdej ne manjka.

Jakec: A ne, tu pej ne bo držalo. Ti ne veš, ma une dan sen video Jazbeca, ki se je meno ze senim človeken, ki me je kazo hrbet, teku de nisem gvišen, kedu be lahko biu, ma govorijo je, de je Primorski dnevnik u hude finančni krizi. Teku je povedu, de bo skupaj zmanjkalo nekej več ku pol drugo meljarda lir. Soudo nej jen nej. Ne Slovenija ne Rim niso prpravljene pomaget, jen zdej se lahko predstavljáš, kej bo temu sledilo.

Mihec: Si mislen ja. Ma kaj upravni svet zadruge ued Primorskega vej, kej se ten dogaja?

Jakec: A, tu je pej lepo vprašanje. Mene se zdi, de ni slučajna niti ta kriza, če sva ju midva napovedala pred več ku enin leten, be mogli kej vejdet, tedi ueni.

Mihec: Tu je možno. Ma kej češ, rešavat taka podjetja, ki nemajo več monopola ued ADITA, ki jeh brenejo stroški ued vzdrževanja olastninjene nepremičnine na Ul. Montecchi, ki jen je banka uejdla sez rok, nej lahko.

Jakec: Ma jest be jen nek predlago. Tu ueni lahko nerdijo, ki jemejo še zmerej dobre veze. Zdej se doste govori, de be sprostili igralništvo u naše deželi. Ben, nej se povezejo sez Hiten jen nerdijo ten na uredništvi en casinò.

Mihec: Mouče, dej, da te ne čuje kšen Marjan, ke polej bomo tekle. Zate se vse zečne jen konča u ošteriji.

Jakec: Ben, če je teku, pej te vaben ne en glež vina.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

RAZPIS

Slovensko stalno gledališče vabi dijake 4. in 5. razreda slovenskih višjih srednjih šol v Trstu in Gorici ter univerzitetne študente, da se udeležijo NATEČAJA ZA DRAMSKO BESEDILO V OBLIKI ENODEJANKE, Z DELOVNIM NASLOVOM SEVER-JUG: OXIS-LIVERPOOL.

Izbrano dramsko besedilo bo Slovensko stalno gledališče uprizorilo v naslednji sezoni s skupino mladih v okviru gledališke šole. Dramsko besedilo naj avtorji pošljejo na upravo Slovenskega stalnega gledališča, ul. Petronio 4, Trst, najkasneje do 31. maja 2000. Besedilo naj oddajo v treh izvodih. Biti mora šifrirano. Trem izvodom je treba priložiti šifrirano kuvertu z osebnimi avtorjevimi podatki. Izbira žanra je svobodna (komedija, dramska skica, kabaret, itd.) Komisijo bo sestavljalo pet članov, katerih imena bodo znana pred zapadlostjo roka.

Izbrano dramsko besedilo bo nagrajeno z veliko zbirko knjig slovenske in sodobne svetovne dramske literature ter z uprizoritvijo besedila.

OMIZJE / ANKETA O TRSTU

TRŽAČANI OPTIMISTI KLJUB VSEMU

Sodeč po izidih raziskave, ki jo je pred nekaj meseci opravila specializirana družba SWG, večina Tržačanov optimistično gleda na prihodnost, je naklonjena širitvi Evropske zveze na vzhod, zunanjim investicijam v tržaškem mestu ter v večji meri zaupa krajevnim upravam, zlasti občini in centru za znanstvene raziskave, kot pa državi in deželi.

Izide raziskave so pravzaprav predstavili že decembra lani na tiskovni konferenci tržaških industrijcev ob koncu leta, komentirali pa so jih na okrogli mizi, ki je bila v četrtek, 10. t.m., na tržaški pomorski postaji in na kateri so nastopili predsednik deželne vlade Roberto Antonione, tržaški župan Riccardo Illy, ure-

dniki tržaških dnevnikov Il Piccolo, Primorski dnevnik in Trieste oggi Mario Quai, Bojan Brezigar in Franco Paticchio, časnikarja Giovanni Marzini in Roberto Morelli ter univerzitetna profesorica Simona Asunção. Iz izvajanj večine govornikov je izhajal pozitiven vtis ob anketi družbe SWG, da se je mentaliteta Tržačanov vendarle spremenila in da torej ob globlji analizi določeni stereotipi, s katerimi so označevali Trst in njegove prebivalce, niso veljavni, čeprav se ne sme preiti od enega stereotipa do drugega, nasprotnega. Rezultati pa na splošno kažejo na določeno optimistično razpoloženje Tržačanov, ta optimizem pa je treba živeti in izkoristiti.

PO OBJAVAH V DNEVNEM TISKU

SENATOR CAMBER IN AFERA TKB

Konec prejšnjega tedna, točneje v soboto, 12. t.m., je tržaški italijanski dnevnik Il Piccolo na dveh celih straneh objavil odlomke iz zasliševanj in prisluškovanj nekaterih osumljenih v zvezi s preiskavo o propadu Tržaške kreditne banke. Ponovno je tako prišlo v ospredje vprašanje kraha TKB, točneje je prišel v ospredje tisti del afera, ki zadeva vpletenost senatorja gibanja Forza Italia Giulia Camberja.

Tržaško državno pravdnništvo je namreč od predsednika italijanskega senata zahtevalo dovoljenje uporabe "pogovorov med prisotnimi" v kazenskem postopku proti sen. Camberju. Dokumentacija je bila priložena parlamentarnim aktom in - kot izhaja iz prebranega - potrjuje,

da je senator Camber s strani TKB in s posredovanjem takratnega vidnega tržaškega liberalnega politika Franca Tabacca prejel sto milijonov lir (drugih 50 milijonov naj bi bil preskrbel podjetnik Lino Calcina) kot predujem za to, da se banka izogne komisarski upravi. Ta je bila določena že

leta 1994, a so jo dejansko izvršili šele leta 1996. Glavni akterji, ki na straneh Piccola in Primorskega dnevnika prihajajo v ospredje, so, poleg Camberja in Tabacca, še bivši direktor TKB Vito Svetina, bivši funkcionar iste banke Milan Taučer, predsednik upravnega sveta družbe Safti Dario Zuppin in bivši funkcionar Saftija Suadam Kapić. Kot izhaja iz tistega, kar je objavil Piccolo, naj bi si direktor Svetina takrat na vse načine prizadeval, da se banka, ki je bila nekrita za stotine milijard lir, kot se je potem izkazalo, izogne preteči komisarski upravi. Šel naj bi bil npr. celo v Vatikan h kardinalu Ruiniju, predsedniku Italijanske škofovske konference, pa tudi k drugim, med katerimi je bil tudi Camber. Vsi ti poskusi so se izjalovili, saj je Banka Italije jeseni 1996 odredila komisarsko upravo, kmalu nato pa likvidacijo bančnega zavoda. Razvoj dogodkov je znan in nima smisla ga tu obnavljati, omembe vredno pa je, da je iz objavljenega razvidna tudi

nejevolja v zvezi z zadržanjem slovenske vlade do tega vprašanja. Dario Zuppin npr. očita Sloveniji nenaklonjeno razpoloženje do banke. Zakaj to, je več ugibanj, od teh, da sta se pač Slovenija in Italija zmenili, da mora banka propasti, do teh - ki so resnici na ljubo bolj verjetna - da Sloveniji enostavno ni bilo do tega, da vlaga sredstva v nekaj, kar ni dalo potrebnih jamstev.

Kakorkoli že, ponovno pisanje tržaškega tiska o tej zadevi je dvignilo precej prahu v tržaških političnih in gospodarskih krogih. Odvetniki Vita Svetine npr. očitajo Piccolu, da je iz konteksta Svetinovega zaslišanja in pogovora s Tabaccom iztrgal odlomke in jih potem nekritično objavil (resnici na ljubo to ne bi bilo niti prvič), družba Pacorini, ki je omenjena v pisanju sobotnega Piccola, pa je zanikala kakršnokoli zvezo s temi dogajanjmi. V veliki zadregi (ali pa tudi ne) so sedaj verjetno vsi tisti vidni predstavniki krajevnega Pola svoboščin, ki so pred nekaj meseci tako množično pospremili senatorja Camberja na soočenje z drugimi osumljenici in mu na tak način izkazali svojo solidarnost. Če podobno velja tudi za vse tiste, ki so slepo zaupali upraviteljem TKB in bili prepričani o njihovem nesebičnem delu za manjšino, ne vemo, kot tudi ne vemo, kako se bo iztekel proces, ki se mora, ne pozabimo, šele začeti.

ODVETNIŠKA ZBORNICA

PRIZNANJE DR. ŠKERKU

Konec prejšnjega meseca je bil v Trstu redni občni zbor odvetniške zbornice. Ob tej priložnosti so izročili priznanja odvetnikom, ki so lani obhajali 50-letnico izvrševanja odvetniškega poklica. Med odlikovanci je bil tudi slovenski odvetnik dr. Jože Škerk. Slednji je med drugim bil deželni poslanec Slovenske skupnosti v prvem deželnem zboru Furlanije-Julijske krajine ter dolga leta med vodilnimi predstavniki SSK. Za priznanje mu iskreno čestitamo.

GLASBENA MATICA

GLASBENI POKLON PREŠERNU

ROSSANA PALIAGA

Februar je mesec slovenske kulture, saj postaja vsako leto tradicionalni poklon Francetu Prešernu priložnost za ovrednotenje vseh umetniških izrazov, ki označujejo slovensko in zamejsko ustvarjalnost. Skupni imenovalec

bno vlogo, ki jo glasba in predvsem petje imata v slovenski kulturi. Veliko mladih je namreč prav v okviru zborovske dejavnosti imelo prve stike s Prešernovimi verzji, ki so jih mnogi skladatelji uglasbili. Veronika se je osredotočila na aktualnost Prešernovega dela in je posredovala prisotnim

FOTO KROMA

vseh proslav, ki obogatijo v tem obdobju dejavnost najrazličnejših društev in ustanov, je gotovo prisotnost pevcev in glasbenikov, ki s svojim nastopom popestrijo te kulturne dogodke. To velja še posebno, če prireja Prešernovo proslavo glasbena šola, kot je tržaška Glasbena matica, kjer je v petek, 11. t.m., potekalo tradicionalno srečanje z naslovom *Glasbeniki ob dnevu slovenske kulture*. Pester spored je tudi letos privabil lepo število prijateljev in sorodnikov mladih izvajalcev, ki so se izkazali s kakovostnimi izvedbami skrbno naštudiranih skladb. Izvajalci so bili razdeljeni po sklopih, od najmlajših do starejših in bolj izkušenih glasbenikov. Te sklope je z recitacijo nekaterih Prešernovih sonetov povezovala Mira Fabjan, ki študira klavir na Glasbeni matici, a se tudi uspešno ukvarja z gledališko umetnostjo. Uvodno misel za to proslavo pa je pripravila mlada violinistka Veronika Sossa, ki je za to priložnost odložila lok in se predstavila kot govornica. Poudarila je pomem-

svoj pogled na pesnika, ki je postal simbol slovenskega naroda. S svetovljanskimi čustvi mladega človeka je Prešerna označila kot moderno osebnost, ki je slovensko književnost povzdignila na evropsko raven.

Ravnatelj šole M. Kogoj, prof. Bogdan Kralj, je pozdravil občinstvo in uvedel s kratko besedo spored pretežno glasbenega popoldneva, ki ga je označevala izvedba skladb izključno slovenskih avtorjev. Violinisti, pianisti, flautistke, kitaristka, harmonikar, čelistka in solo pevke so oblikovali prijeten program, ki je vseboval dela Ubalda Vrabca, Alojza Ajdiča, Staneta Maliča, Karola Pahorja in mnogih drugih. Glasbena matica posveča že od svoje ustanovitve posebno pozornost poznanju skladb iz slovenskega repertoarja. Prešernova proslava pa je postala tudi letos priložnost za izvedbo teh del, s katerimi se mladi približajo svetu glasbe ter ljudskemu in narodnemu duhu, po katerem so skladbe večkrat nastale.

PREŠERNOVE PROSLAVE / ODMEV

ŠE O PROSLAVI DNEVA SLOVENSKE KULTURE NA LICEJU PREŠEREN

Dan slovenske kulture so si dijaki in profesorji liceja France Prešeren zamislili letos nekoliko drugače. Proslava je potekala v ponedeljek, 7. februarja, na Stadionu 1. maja, kjer so se ob kulturni prireditvi z gostjo Mileno Zupančič spomnili pokojne profesorice in ravnateljice Nade Pertot.

Priložnostni govor je imel dijak Matjaž Kodrič in v njem poudaril, da moramo ob taki priložnosti, kot je Prešernova proslava, vzbuditi v sebi narodno zavest in pokazati, da smo vesel narod s trdnimi ljudskimi navadami, narod, ki prebiva v lepi deželi in je zvest svoji zemlji. Zato naj bodo Prešernove proslave prežete s petjem, glasbo, govori, deklamacijami, obenem pa ne preresnobno, marveč bolj udarniške. Ker pa je treba marsikaj spremeniti, najbolje to storijo mladi, ki morajo stopiti na prizorišče množično in enotno, kajti "prihodnost si kujemo sami, vsi skupaj, in čeprav počasek za kosčekom, bomo postali večji in samozavestnejši".

Častna gostja proslave je bila gledališka in filmska igralka, Prešernova nagrajena, ambasadorica Unicefa Milena Zupančič, ki je na vprašanja dijaka Roka Opletta o pomenu slovenskega kulturnega

O proslavi dneva slovenske kulture, ki so jo priredili dijaki liceja France Prešeren in ki je potekala prejšnji ponedeljek na Stadionu 1. maj v Trstu, smo že poročali. V naše uredništvo pa je prispelo poročilo, ki ga je napisala dijakinja liceja Mira Fabjan in ki nekoliko bolj podrobno opisuje potek proslave. Poglejmo torej, kako so proslavo doživljali dijaki.

praznika med drugim dejala, da je slovenski jezik dragulj med dragulji in zato ga je treba ovrednotiti, čeprav ga govori le peščica ljudi.

Prireditve pa je bila pravzaprav posvečena pokojni profesorici slovensčine in latinščine ter ravnateljici liceja Prešeren od leta 1989 do 1993 Nadi Pertot. Ker je priljubljena profesorica posvetila svoje življenje mladini in se zavzemala za rast slovenske jezikovne in literarne kulture, so v ta namen ustanovili na

šoli Sklad Nade Pertot. Na šoli so razpisali notranji natečaj z naslovom *Ljubezen je bila, ljubezen še bo, ko tebe in mene na svetu ne bo*. Prispevke dijakov so izdali v posebni brošuri, ki je izšla ob Prešernovem dnevu, in nagradili najboljše. Za poezijo je prejela nagrado Tanja Tuta, za prozni sestavek Zulejka Paskulin. Nagrajena prispevka je prebrala Milena Zupančič. Tudi ostali prispevki so dobili priznanja.

Na Prešernovi proslavi so nekateri dijaki brali Pre-

šernove poezije, drugi so popestrili spored z glasbenimi točkami v različnih zasedbah. Za slednje je poskrbel dijak Iztok Cergol. Sodelovali so tudi letošnji maturantje, ki so zapeli nekaj priložnostnih pesmi. Učinkovito sceno si je zamislila dijakinja Dajana Kočvar. Celotno prireditve, ki se je udeležila številna publika in je dobro uspela, je režiral dijak Igor Pison.

MIRA FABJAN
V. A. LICEJ FRANCE PREŠEREN

VRSTA PREŠERNOVIH PROSLAV NA TRŽAŠKEM

PRIZNANJE USTVARJALNOSTI V VSEH NJENIH OBLIKAH

NAGRAJEVANJE NATEČAJEV
SLOVENSKEGA
KULTURNEGA KLUBA

Prva prireditev je bila v soboto, 12. t.m., ko se je v Peterlinovi dvorani v Trstu zbralo lepo število mladih, saj so ob tej priložnosti razglasili zmagovalce literarnega, fotografskega in likovnega natečaja Slovenskega kulturnega kluba. S tradicionalnim vsakoletnim nagrajevanjem mladih ustvarjalcev želijo tako pri SKK počastiti Prešernov lik. Letos so komisije prejele v oceno 47 prispevkov, od katerih je bilo 11 literarnih, 10 fotografskih in 26 likovnih, ocenjevalci pa so ugotovili dobro, pri nekaterih pa tudi nadpovprečno kakovostno raven. Odlomke iz literarnih prispevkov so prebrali Daniel Beorchia, Matteo Di Mai, Branka Jovanovič, Jasna Simčič, Rok Oppelt, Mira Fabjan, Mirjam Čermelj in Andrej Maver.

PRVA PROSLAVA
ROJANSKEGA KRUPANA

Naslednji dan, v nedeljo, 13. t.m., pa je v Marijinem domu v Rojanu potekala prva Prešernova proslava v komaj nastali zgodovini Kulturno športnega društva Rojanski Krpan. S to proslavo se je tudi pričelo redno delovanje društva, o katerem smo že obširno pisali in ki ga vodijo zelo mladi fantje in punce s ciljem, da pride do preporoda slovenstva v Rojanu. Bogat spored proslave, ki sta ga povezovala Rajko Dolhar in Luka Peric, je obsegal nastop mešanega zbora iz Mačkopolj pod vodstvom Iva Lešnika, recitacije Matejke Peterlin Maver, Mairim Cheber in Igorja Pisona - slednjih ob spremljavi violinista Damjana Corettija in pianista Tomaža Scarcie - na-

Praznovanje dneva slovenske kulture je tudi v zamejstvu priložnost, da se spominu na Franceta Prešerna poklonimo s prikazom bogate umetniške ustvarjalnosti, ki jo premoremo. Tudi na Tržaškem se v tem času vrstijo številne Prešernove proslave z najrazličnejšo vsebino, ob katerih se dvorane naših društev napolnijo z množico obiskovalcev. Pred nekaj dnevi smo prisostvovali trem pomembnim ter - in to je treba posebej poudariti, ker je bilo tudi podčrtano - številno obiskanim proslavam, na katerih so tudi nagradili udeležence različnih umetniških natečajev (imena nagrajencev objavljamo v spodnjem okviru).

Občinstvo na proslavi praznika slovenske kulture v DSI (Foto Kroma)

drugim dejal, da smo imeli Slovenci v Italiji precej žalostno zgodovino, ki smo jo delno popravili z narodnoosvobodilnim bojem, a so potem vse pokvarile ideologije in internacionalizem. V tem je po Pahorjevem mnenju jedro današnjega slabega stanja, v katerem se nahaja naša skupnost. Sicer pa je govornik izrazil zadovoljstvo, da so se našli mladi, ki plavajo proti toku in omogočajo, da na tak način vzklije novo življenje tam, kjer se je mislilo, da je že vse zamrlo.

PROSLAVA V DSI

V ponedeljek, 14. t.m., pa je v Peterlinovi dvorani v Trstu potekala tradicionalna Prešernova proslava, ki jo prireja Društvo slovenskih

mladim od 14. do 24. leta starosti ob 75-letnici pisatelja Alojza Rebule in 50-letnici Slovenske prosvete. Mladi so morali napisati vtis, recenzijo ali članek o Rebulovem romanu *Cesta s cipreso in zvezdo*. Proslavo so popestrile recitacije nagrajenih del in Prešernovih poeziji, ki so jih podali Nadja Roncelli, Alenka Hrovatin in Tomaž Susič, in nastop pianistke Beatrice Zonta, violinistke Raffaella Petronio in čelista Franca Muscaua.

Slavnostna govornica, slavistka prof. Evelina Umek, se je v svojih izjavah oprla na sporočilo Prešernove *Zdravljice*, ki je še danes aktualno, saj je hkrati himna slovenstvu, pa tudi poziv k spoštovanju

drugih narodov in drugačnih posameznikov. To pomeni, da moramo prekvasiti svoje mišljenje, odpovedati se strahovom, gojiti spoštovanje do sebe in drugih ter biti pošteni in odprti. Tako se tudi razvijajo lastne ustvarjalne sposobnosti in se zna tudi ceniti ustvarjalnost drugega. Ustvarjanje je dar, darove pa je treba znati dajati in sprejemati, in samo če bomo preprosto to, kar smo, bomo živeli svoje življenje, tudi ob vseh spremembah, ki jih prinašata tehnološki razvoj in globalizacija. Samo ovitek bo drugačen, je na koncu dejala prof. Umkova, vsebina pa bo odvisna od tega, ali bomo to, kar smo.

OBVESTILA

OBČINA ZGONIK v sodelovanju s krajevnimi organizacijami vabi v petek, 18. februarja, ob 20. uri v društveno dvorano v Saležu na Prešernovo proslavo *Pesniki o pesniku*. Sodelujejo pesniki iz Trsta, Gorice in Beneške Slovenije, recitatorji KD Rdeča zvezda, pianistka Petra Šegina in oktet Odmevi. Vabljeni!

PD KOLONKOVEC, KD Ivan Grbec in Dom Jakoba Ukmarja prirejajo Prešernovo proslavo v nedeljo, 20. t.m., ob 16. uri v domu Jakoba Ukmarja v Škednju. Sodelujejo učenci osnovnih šol Ivan Grbec in Marica Gregorič Stepančič, gojenci Glasbene matice-šole Marij Kogoj ter MePZ PD Kolonkovec, ŽPZ Ivan Grbec in MePZ Škedenj. Slavnostni govor bo imel Dušan Jakomin.

RADIJSKI ODER vabi na Gledališki vrtljak prihodnje nedelje, 20. februarja, ko bo Primorsko dramsko gledališče iz Nove Gorice razveselilo mlade in najmlajše s predstavo *Zlatka Kriliča Jajce*. Predstavo je zrežirala Katja Pegan, na sporedu pa bo v dvorani Marijinega doma pri Sv. Ivanu, ulica Brandesia 27, ob 17. uri.

DEVINSKI ZBORI vabijo na praznik slovenske kulture - razstavo slikarja Edija Žerjela v nedeljo, 20. t.m., ob 17. uri na sedež v Devin.

DRUŠTVO SLOVENSKEGA izobražencev prireja v ponedeljek, 21. februarja, večer na temo *Pojav Haider in koroški Slovenci*. Govoril bo predstavnik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Franc Wedenig. Večer bo v Peterlinovi dvorani, ulica Donizetti 3, z začetkom ob 20.30.

ZA JUBILEJNO leto pripravljata Slovenska Vincencijeva konferenca in Klub prijateljstva niz zanimivih razlag Sv. pisma. Prvo predavanje z naslovom *Zgodovina odrešenja skozi prizmo rožnega venca* bo imel g. Jože Špeh v četrtek, 24. februarja, ob 16. uri v ul. Donizetti 3. Vsi ste v ljudo vabljeni!

PRODAJAM GRAFIKE in risbe slovenskih umetnikov: Černigoj, Jakac, Gorše, Sedej, Kravos itd. Telefonirajte na številko 040 213034 od 18. do 20. ure. Samo resni interesi!

DAROVI

ZA NOVI glas: Matilda Munih 20.000 lir.

OB PRVI obletnici smrti botra, strica in mentorja Bertija - kap. Adalberta Štublama. - daruje Pavel 30.000 lir za zamejski študentovski in diplomiranski sklad Dorčeta Sarđoča.

ZA MISIJONE: Adrijana Krapež 50.000 lir.

ZA LAČNE otroke po svetu: Neva Fonzari daruje 490.000 lir.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

predstava izven abonmaja

Gostovanje Slovenskega Narodnega gledališča Drama iz Ljubljane

Pedro Calderón de la Barca

ŽIVLJENJE JE SEN

REŽISER Janusz Kica

NAJBOLJŠA PREDSTAVA V CELOTI NA BORŠTNIKOVEM SREČANJU LETA 1998. IZJEMNA PRILOŽNOST ZA VELIK GLEDALIŠKI UŽITEK

Kulturni dom v Trsu, nedelja, 20. februarja, ob 17. uri.

ZGONIK / V PETEK PREŠERNOVA PROSLAVA

BESEDA PESNIKOV O PESNIKU

Po uspelem skupnem praznovanju božičnih in novoletnih praznikov so se na Občini Zgonik odločili, da bodo združili moči tudi ob dnevu slovenske kulture. Predlogov je bilo kar nekaj, nato so se odločili, da medse povabijo pesnike, ki bi napisali misel oz. krajši sestavek o Prešernu. Vabilu se je odzvalo lepo število ustvarjalcev, tako bomo v petek, 18. februarja, ob 20. uri v dvorani KD Rdeča zvezda v Saležu lahko slišali, kaj so o Prešernu napisali Marij Čuk, Marko Kravos, Jurij Paljk, Boris Pangerc, Miha Obbit in Irena Žerjal ter v italijanščini Roberto Dedenaro. Nekateri bodo svoj prispevek sami prebrali, ostale pa recitatorji domače dramske skupine. Obeta se torej priložnost,

da v živo slišimo, kako se bodo pesniki spomnili oz. kako bodo počastili uglednega stanovskega kolego, saj sta bila oblika in slog popolnoma prosta. Program bosta oblikovala še pianistka Petra Šegina in oktet Odmevi. Občinska knjižnica pa bo poskrbela za razstavo-izbor knjig o Prešernu in njegovem pesniškem delu in se tako vključila v večer, ki bo v znamenju vprašanja: Kaj so in kaj bodo rekli o Prešernu?

V občini Zgonik pa bo to le prvi del praznovanja Prešernovega leta. Drugi bo decembra, ko bodo izdali brošuro *O Pesniku*, v kateri bodo zgoraj omenjeni prispevki, in predstavili uglasbitev Prešernove poezije Pevcu.

ŽP

IZIDI NATEČAJEV SLOVENSKEGA KULTURNEGA KLUBA

Literarni natečaj: 1. nagrada David Bandelli; 2. nagrada Luka Pieri; 3. nagrada Maja Zavadlav. Nagrada občinstva: Luka Pieri.

Fotografski natečaj: 1. nagrada Erik Dolhar; 2. nagrada Martin Maver; 3. nagrada ex-aequo Oskar Perala in Vanja Glavina. Nagrada občinstva: Peter Jevnikar.

Likovni natečaj: 1. nagrada Jana Pečar; 2. nagrada Marko Vodopivec; 3. nagrada Nataša Gombač. Nagrada občinstva: Jana Pečar.

IZIDI 28. LITERARNEGA NATEČAJA MLADIKE

Proza: 1. nagrada Mateja Gomboc; 2. nagrada Marjeta Ratkovič; 3. nagrada Marjana Srčič.

Poezija: 1. nagrada ni bila podeljena; 2. nagrada neznan avtorica; 3. nagrada Franjo Frančič.

IZIDI "NATEČAJA REBULA"

1. nagrada Tihana Šimič; 2. nagrada David Bandelli; 3. nagrada Jera Rakovec; 4. nagrada Maruša Mugerli; 5. nagrada ex-aequo Jadranka Cergol, Peter Verri in Jasna Kalc.

PRIZNANJA MLADI ODER '99

Osnovna šola Fran Saleški Finžgar, srednja šola Fran Erjavca, OŠ Alojz Gradnik, SŠ Srečko Kosovel, igralska skupina Tamara Petaros, Slovenski oder, dramska skupina Slovenskega kulturnega društva Igo Gruden, igralska družina kulturno prosvetnega društva Cerovlje-Mavhinje, Amaterski oder Jaka Štoka.

FOTO KROMA

stop dijakov rojanske nižje srednje šole in glasbene točke v izvedbi dua Paolo Bembi-kitara in Martina Feri-glas ter hornistke Sare Magagnato in pianista Stefana Artesija. Slavnostni govornik na rojanski proslavi je bil pisatelj Boris Pahor (na sliki pogled na dvorano med njegovim govorom), ki je postal tudi prvi častni član društva Rojanski Krpan. Izhajajoč iz svoje rojanske izkušnje, kjer je v otroštvu obiskoval nekaj let tamkajšnjo osnovno šolo, je med

izobražencev in Slovenska prosveta. Ob tej priložnosti so kot vsako leto tudi letos podelili nagrade literarnega natečaja Mladike - to je bila že 28. podelitev - in priznanja Mladi oder za leto 1999 (letos je ta podelitev, ki jo od vsega začetka prireja Slovenska prosveta in Zveza slovenske katoliške prosvete, prvič potekala ločeno v Trstu in Gorici). Novost pa je letos predstavljal "natečaj Rebula", ki sta ga Slovenska prosveta in revija Mladika name-

"ZAHTEVAMO SPREMEMBO URBANISTIČNEGA NAČRTA"

O motivacijah, ki so jih podpisani povzeli v devetih točkah, ne bomo pisali, saj vsak naš bralec že predobro pozna posege, ki jih je utrpel slovenski rajon v zadnjih 30 letih. Tistim, ki s tem niso seznanjeni, povejmo le, da so z industrijskimi in obrtnimi conami, postajališči in obmejnimi strukturami, cestami, upepeljevalnikom, stanovanjskimi hišami itd. posegli na več kot polovico štandreškega ozemlja in korenito spremenili družbeni ustroj rajona, uničili kmetijstvo in načeli zdravje ljudi. S tem dokumentom so se zastopniki demonstrantov predstavili prejšnjo soboto v goriški občinski palači in na prefekturi. V prvem primeru jih ni sprejel nihče, tako da so resolucijo zaupali tajnici, v drugem so zahteve izročili prefektu Spadacciniju.

doktorji, obrtniki in kmetje. Sprevod se je po poti krepil, tako da je po Korzu zbiral vedno nove ljudi. Pred občinsko palačo so se protestniki nekaj časa ustavili in tistim, ki so v dvorani čakali, da gre vse to mimo, na glas izrazili svoje nelagodje, jezo in ponižanje. Živahen sprevod, kakršnih v Gorici nismo navajeni, se je nato napotil na Travnik pred palačo prefektore. Okoli dveh mladih govornikov, Maje Peterin in Dimitrija Brajnika, se je zbrala množica in pozorno poslušala ter ploskala. Predstavnika domačih društev sta v slovenskem in italijanskem jeziku povedala, da si štandreški rajon želi le normalnega in zdravega življenja, takega, kakršnega si privoščijo vsaki goriški občan. Povzela sta najpomembnejše etape, ki jih je prizadeti del goriške

V skoraj štirih mesecih, t.j. od odobritve regulacijskega načrta, izvoljeni predstavniki, konzulta, slovenska manjšina, domača društva in druge ustanove, ki so se oglasile v zvezi s to problematiko, niso bile deležne posebnega poslušanja s strani odgovornih pri krajevni upravi. Nasprotno, večkrat so jih na občini želeli prepričati, da ne morejo zastopati le pristranskih in zasebnih interesov neke etnične skupnosti, t.j. slovenske manjšine. Zanj to gospodje dobro vedo, da obstaja, šele takrat, ko kaj zahteva in se upira, ko se ji dela krivica; ko pa vanjo in v njene neodtujljive pravice posežejo, seveda oni to "delajo le za dobro Gorice", kot da Slovenci v Štandrežu niso del Gorice...

Sprevod razjarjenih štandreških in goriških občanov ob stavkajočih študentih slovenskih višjih šol je krenil iz pred domače cerkve v Štandrežu. Prišli so s traktorji, majicami, velikimi zgovornimi napisi, trobentami, jarmi, samokolnicami in seveda "vržotiči". Med njimi so bili mlajši, starejši, otroci in študentje,

JASNA OPREDELITEV ŽUPNIJSKEGA SVETA V ŠTANDREŽU

POLOŽAJ ŠTANDREŠKIH PREBIVALCEV DANES

V smislu drugega Vatikanskega cerkvenega zbora in v luči uvodnih besed konstitucije *Gaudium et spes*, da je namreč "veselje in upanje, žalost in tesnoba današnjih ljudi, posebno ubogih in vseh kakorkoli trpečih, hkrati tudi veselje in upanje, žalost in tesnoba Kristusovih učencev", se župnijski pastoralni svet župnije sv. Andreja apostola v Štandrežu oglašuje z veliko zaskrbljenostjo in razočaranjem. Dolga leta si prebivalci tega goriškega koščka zemlje že prizadevajo za ohranjanje Božjega stvarstva, ki jim je bilo zaupano od Boga in prednikov, obenem pa iščejo vedno novih načinov in pobud,

da bi spoštovali in bogatili dragoceni dar zemlje in zraka. Župnijski pastoralni svet ni bil sicer deležen članstva organizacijskega odbora za preživetje Štandreža, vendar se čuti globoko povezan v duhovni navezi z vsemi ljudmi dobre volje, ki žrtvujejo vse svoje moči za ohranjanje tradicij, za zdrav napredek in za spoštovanje človekovih družbenopolitičnih pravic. V tem smislu poziva in vabi vse odgovorne osebnosti, naj si prizadevajo v miru in odprtosti iskati poti sožitja, medsebojnega poslušanja ter treznega pretehtavanja pravih vrednot. V zvezi z zaselkom Jeremitišče pa opozarjamo, da ne spada

niti v kulturno družbo niti v evropsko civilizacijo podiranj in uničevanje starodavnih verskih spomenikov, pa čeprav jih je že močno načel zob časa. Politične državne uprave, ki na občinski, pokrajinski in deželni ravni skrbijo za našo blaginjo, nagovarjamo in pozdravljamo z besedami iz konstitucije *Gaudium et spes*, št. 26, 3: "Družbeni red in njegov napredek se morata neprestano usmerjati v blagor oseb, kajti urejanje reči je treba podrežati redu oseb in ne narobe."

Z iskrenim spoštovanjem in prisrčnim pozdravom

KAREL BOLČINA, ŽUPNIK IN SVETOVALCI (SLEDIJO PODPISI)

POLITIČNI PREMIKI NA GORIŠKEM

V sredo, 9. t.m., se je sestalo pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti na mesečni seji. Tajnik je posvetil veliko pozornosti zapletom okoli krize na goriški pokrajini. Po mnenju prisotnih je bilo narejenega veliko prahu, na koncu pa se je rodila miš. Ljudska stranka je sprožila krizo, ki se je krepila nekaj mesecev, nato je ostala osamljena in po razmisleku spet podprla predsednika Brandolina. SSK se v polemiko ni spuščala, saj je šlo za obračunavanje med vodilnima strankama. Večkrat pa je SSK izrazila nezadovoljstvo do obnašanja do naše narodnostne skupnosti.

Po srečanju z ostalimi koalicijskimi partnerji leve sredine in po srečanju z Brandolinom so akterji določili, da je nujna oživitvena koalicija z jasnimi pravili in smernicami. SSK bo nudila podporo pri gradnji omenjenih smernic s svojimi predstavniki v delovnih skupinah, ki bodo poglobile npr. zdravstvo, gospodarstvo, čezmejne odnose, kulturo ipd. Nujen pa bo razmislek o vlogi slovenske manjšine v koaliciji.

Na seji je bila namenjena posebna pozornost tudi zakonu za zaščito 12 jezikovnih manjšin in možnemu uresničevanju v naših občinah.

Predstavniki iz Štandreža je nadalje seznanil tajništvo s pobudami, ki jih nameravajo še izpeljati v bran slovenskemu rajonu. Predstavniki iz Laškega pa je orisal stanje tamkajšnjih Slovencev.

ZADNJA SEJA SLOVENSKE KONZULTE

Prejšno sredo, 9.2., je bila v občinski palači v Gorici redna seja konzulte za slovensko manjšino na goriški občini. Povabljen je bil tudi župan dr. Gaetano Valenti. Predsednik konzulte dr. Damjan Paulin je najprej razgrnil paleto vprašanj, ki danes še posebej zanimajo slovenske občane goriške občine. Tako je naštel potrebo po stalnem prevajalcu oz. tolmaču za slovenski jezik, saj se ta nujno uporablja v odnosih z Novo Gorico, pa tudi v naših odnosih z oblastjo. Kot zelo pomemben se nato kaže problem Štandreža, ki buri duhove že dalj časa. Tudi Paulin je posebej omenil Jeremitišče, obrtniško cono, šolsko vprašanje (zlasti lokacijo srednje šole Trinko) idr. Predsednik je nato še podčrtal bližnjo tisočletnico Gorice in se zavzel za primerno omembo tudi slovenske prisotnosti v Gorici, ki je npr. sploh ni bilo zaznati na razstavah o goriškem baroku v našem mestu. Dr. Paulin je še predložil nujnost spremembe pravilnika mestne konzulte, izpostavil pa je tudi negativno zadržanje dveh članov konzulte, ki ju je imenoval občinski svet (s strani Forza Italia in Severne lige).

Župan je nato obširno odgovarjal na predstavljene probleme oz. podal stališče sedanje občinske uprave, ki seveda v ničemer ne spreminja dejstev oz. negativnega stališča občinske uprave do glavnih zahtev slovenskih občanov.

ULICA PO GORIŠKEM ROJAKU V ARGENTINI

Čeprav z zamudo, poročamo o dogodku, povezanem s spominom na rojaka v Argentini. Gre za zdravnika, goriškega rojaka dr. Stanka Musulina, ki se je rodil v begunstvu v Vipavskem križu 2.6.1918. Medicino je študiral na univerzi v Pavii, kjer je diplomiral l. 1943. Delal je nato v psihiatrični bolnišnici v Gorici, po vojni pa nekaj časa v Postojni in na Dobrovem. Brici starejše generacije ga imajo še danes v lepem spominu kot požrtvovalnega zdravnika. Za delovanje v tem obdobju je prejel posebno priznanje Zavezniške vojaške uprave. L. 1948 je emigriral v Argentino in se l. 1953 zaposlil pri univerzi v mestu Rosario; v tem kraju je živel do smrti l. 1995. V Argentini se je s strokovnim delom tako uveljavil, da so po njem poimenovali ulico v kraju Romang (Santa Fe). Neki argentinski časopis je takole orisal njegovo osebnost: "Vedno je bil na razpolago skupnosti s svojo poštenostjo, prijaznostjo, poklicno pripravljenostjo in strokovno zposobljenostjo, kar je zaznamovalo vsak korak njegovega življenja. V poklicu je deloval za izboljšanje medicinske stroke. Ta ugledni zdravnik je zdravil tisoče in tisoče prebivalcev tega dela province, v spominu vseh pa bošta vedno ostala njegov altruizem in humanost."

Sorodniki dr. Musulina živijo tudi v Gorici, tako brat Leopold in bratranec Gastone Musulin (znan kot dolgoletni predsednik združenja ANFAS). Njegov bratranec je bil tudi književnik iz Mirna dr. Stanko Vuk.

IN MEMORIAM

S. MEDIATRICA, PAVLA ŠEBAT

Dne 11. februarja, na praznik Lurške Matere Božje, je tiho ugasnilo življenje sestre Mediatrike, Pavle Šebat, redovnice Častitljive svetinje, ki je med sosestrami na Korzu Italija v Gorici dočakala 78 let.

Pokojnica, ki bi septembra praznovala 60 let poklica, se je rodila januarja 1922 v Rodinah na Gorenjskem v kmečki družini. Kot je na pogrebni slovesnosti prejšnji ponedeljek lepo povedala s. Irma Makše, so pokojničini krščanski starši imeli pet otrok, od katerih sta se dve dekleti posvetili Bogu v isti redovniški družbi. Pavla je komaj 14-letna šla v Rim k sestram Naše Sionske Gospe, kjer je bila štiri leta. Ko pa se je pojavila nevarnost vojne, so jo poslali domov. Da bi nato spoznala, kam jo Bog kliče, je poromala na Brezje k Mariji Pomagaj. Takrat se je odločila za Marijine sestre, za kar ji ni bilo nikdar žal. Marijo je prosila, "da bi mogla biti dobra sestra, drugače je boljše, da ne grem v samostan," je zapisala. S. Mediatrika je tako stopila pri 17 letih v Vincentinum, še isto leto je šla v bolničarsko šolo in leto kasneje v noviciat. Leta 1942 je bila premeščena v Gorico, kjer so ji zaupali nočno čuvanje v bolnišnici Usmiljenih bratov. Po štirih letih je bila zaradi razmejnitve med Italijo in Jugoslavijo premeščena na Mirenski Grad. Potem se je vrnila v goriško skupnost in z veliko predanostjo nadaljevala apostolat med bolniki. Z nenadomestljivo ustrezljivostjo in vedro delavnostjo, ki je bila sad vere, se je požrtvovalno posvečala stregbi in negi bolnikov. Dokler so ji to dopuščale moči, je rada čuvala v bolnišnici, zlasti ponoči. Znala je biti pozorna ne le za dobro telesno počutje, ampak prisluhniti tudi duhovnim potrebam ljudi. Tudi v domači skupnosti je rada pomagala. Zadnja leta se je zaradi bolezni še bolj posvečala molitvi; kljub vsemu je ostajala vedra in vesela. Vsem bo ostala v spominu preprosta, delavna in dobrohotna dobrotnica. Bog naj ji povrne za vse, kar je preštevilnim ljudem naredila dobrega.

UMRLA JERICA BALDASSI JAKONČIČ

Pred dnevi so v Gorici pokopali gospo Jerico Baldassi Jakončič, ki je umrla v 94. letu starosti. Pokojna je bila vdova znanega goriškega odvetnika in profesorja Joška Jakončiča, ki je v prvih povojnih letih poučeval na slovenskih srednjih šolah v Gorici. Dr. Jakončič je bil tudi znan kot dober glasbenik in sam napisal veliko obsežnih skladb, med temi znano *Slovesno mašo*, ki jo je pred leti izvajal v Gorici ljubljanski Consortium musicum. Pokojnica je bila vedrega in blagega značaja. Bog ji bodi dober plačnik!

ZAHVALA

ZAKONCA CIRILA STANIČ IN MARTIN KRANNER

se prav iz srca zahvaljujeta cerkvenim pevcem duhovnije svetega Ivana v Gorici, zlasti pa g. župniku Cvetku Žbogarju za občutene besede, izrečene med farno mašo v nedeljo, 13. februarja, za njuno 50-letnico poroke.

ArS
GALERIJA

Vljudno vas vabimo na odprte
fotografske razstave
in predstavitev monografije

VIPAVSKI KRIŽ

Viljema Cigoja

Srečanje bo vodil Ivan Mermolja.
Sodeloval bo oktet iz Ajdovščine

Katoliška knjigarna na Travniku, petek, 18. februarja, ob 18. uri

PREŠERNOVA PROSLAVA V ŠTEVERJANU

TEMELJITO DELO O BRDIH

MARJAN DRUFOVKA

V petek, 11. februarja, je društvo F.B. Sedej priredilo Prešernovo proslavo. Večer je bil posvečen največjemu slovenskemu pesniku Francetu Prešernu ob 200-letnici njegovega rojstva. Po uvodnih in pozdravnih besedah predsednika društva Mihaela Corsija se je pozornost številne publike osredotočila na osrednjo točko večera, in sicer na predstavitev Števerjancem res doštudirane knjige *Briški zbornik*. Ob spominu na največjega slovenskega pesnika smo se vživeli v konkreten dokaz doslej največje in najobširnejše publikacije o briškem gričevnatem področju.

Knjigo sta publiko predstavila urednik Peter Stres, ravnatelj OŠ Dobrovo, in Bruno Podveršič, odbornik občine Dobrovo, ki je tudi sam poskrbel za prevod v italijanščino nekaterih povzetkov. Zbornik je oblikoval Pavel Medvešček, slike in fotografije je prispeval Andrej Colja iz Medane. Publikacija obravnava geografsko sliko področja Brd. Pri napornem delu za sestavo zbornika je sodelovalo 21 avtorjev, pretežno iz Goriških Brd, ki so bogato prispevali z drobnimi utrinki - pravimi študijami z raznih področij - k doprinosu pravih biserov. Tako srečamo v Briškem zborniku zanimive teme in zapise, od geološke zanimivosti do arhe-

ološke podobe Brd, pa še o grbih plemiških družin, o izboru in oblikah kolonata, o Soški fronti na tem obrobju, o državni meji, o šolstvu, prispevke od sadjarstva do vinarstva in navadah, o rebuli, tipični briški sorti, o ženah in dekletih iz Brd, o briških govorih pa vse do omembe Brd v slovenski literaturi, za katero sta najbolj zaslužna slavna Brica Alojz Gradnik in Ludvik Zorzut.

Zbornik je do sedaj najtemeljitejšo delo o Brdih, zbrano v eni knjigi, ki obsega skoraj 500 strani. Res je, da je doslej zgodovinske resnično malo poročalo o Brdih, seveda če ne jemljemo v poštev

nekaterih posameznih primerov, kot je knjiga *Števerjan* domačina Marjana Terpina.

Večer je glasbeno popestrila in zaokrožila pevska skupina Akord iz Podgore pod vodstvom dr. Mirka Špacapana. Pevci so publiko navdušili in sklenili res posrečen in kulturno bogat večer. Njihova pesem nas je tako pospremila h kozarčku briškega, k prigrizku in kramljanju.

Zanimanje za Briški zbornik, ki je bil ta večer tudi na prodaj, je bilo v Števerjanu veliko, saj je prva obsežna izdaja o Brdih, ki na strokoven način podaja prerez posameznih obdobij in značilnosti Brd. Ker je ta prvi zbornik, lahko pričakujemo še kakšnega čez nekaj let. Študije za novega se že zbirajo, saj je v Brdih še mnogo snovi in sivih lis.

OBVESTILA

V OKVIRU italijanske gledališke ponudbe za otroke Pomeriggi d'inverno bo gostovalo v soboto, 19. februarja, ob 17.30 Lutkovno gledališče Maribor za igrice *Sonček, kje si?* Vabljeni vsi otroci!

FEIGLOVA KNJŽNICA v Gorici obvešča, da bo pravljina urica v ponedeljek, 21. februarja, ob 17. uri, namesto že napovedanega 28. februarja. Pravljično z naslovom *Hopek* pripoveduje Erika Sfiligoj.

V KULTURNEM centru L. Bratuž je še odprto vpisovanje za tečaj telovadbe, ki ga vodi Carolina Bagnati. Tečaj je vsak ponedeljek od 18.45 do 20. ure. Inf.: 0481 531445 od ponedeljka do petka od 8.30 do 12.30.

DAROVİ

ZA NOVI glas: Izidor Koren 8.000; Maria Grisoni 30.000; Martin Globočnik 50.000; Filip Vidmar 15.000; Stanley Kertelj 50.000; v spomin na sestrično Bredo dr. Alenka Legiša 100.000; Majda Giraldo 30.000; slovenski dom v Parizu 225.000 lir; Cilka K. 30.000 lir.

ZA ŠZ Olympia: v spomin na Ivano Santi Nikolaj in Ida Pin-

tar 100.000; Ivan Terpin 100.000; v spomin na Alberta Korena Ida in Simon Komjanc 50.000; Ivan Terpin 100.000 lir.

ZA CERKEV na Peči: Ludvik Čevdek ob zlati poroki brata Pepkota in Marije 100.000 za cvetje; B.M. 30.000; Oliva Štrukelj Kovic 50.000 lir.

ZA CERKEV v Rupi: nečak ob pogrebu tete Milene Trampuž 10.000 lir; N.N. 30.000 lir.

ZA CERKEV na Vrhu: za cvetje Roža Ferfolja 5.000, Darin Devetak 30.000 lir.

ZA CERKEV v Dolu: v spomin na starše Alojza in Nado Frandolič hčerka 50.000 lir.

ZA CERKEV sv. Ivana: v spomin na gospo Jerico Jakončič V.B. 50.000 lir.

SOŽALJE

Župnijska skupnost iz Števerjana izreka družini Miklus globoko sožalje ob izgubi drage žene, mame in none MILKE. **Oder 90 izraža sožalje** Danieli Klanjšček ob nonini smrti.

ČESTITKE

Najbližji prijatelji se veselijo z **Emanuelo, Aleksijem** in malo šaru ob rojstvu PETRA. Čestitkam se pridružujejo člani našega uredništva.

IN MEMORIAM

LOJZKA HUMAR

V torek, 1. t.m., je bila pri sv. Ivanu pogrebna maša za pok. Lojzko Humar-Pocarini.

Rodila se je na Banjščicah 8. marca 1901. Bila je mila, modra, plemenita žena. Njena največja krepost je bila velikodušnost. Podpirala je misijonarje, med katere spada predvsem misijonar Stanko Pavlin. Tudi ona se je l. 1937 podala služiti v Egipt. Tam je ob prostih dnevih rada zahajala k šolskim sestram in jim velikodušno pomagala, saj so bile marsikdaj v stiski. V Egiptu je ostala do l. 1959. Ko se je vrnila v Gorico, je tu s svojimi denarnimi prispevki rada pomagala raznim ustanovam, od katerih naj omenim Marijino družbo in tretji red. Ker je bila zase zelo skromna, je rada segla v žep, tudi ko so gradili Katoliški dom. Podpirala je katoliški tisk. Zlasti pa se je njena velikodušnost pokazala, ko je prevzela nase vse stroške revnega bogoslovca iz Vietnama in ga podpirala vse do mašniškega posvečenja.

Ko so ji moči pešale, je leta 1983 zaprosila, da bi prišla v Zavod sv. Družine, kjer se je znašla kot doma. Rada je prebirala Katoliški glas in naše revije, dokler ji vid ni opešal. Nikdar se ni spuščala v prazno besedičenje, rada je molila. V zavodu je ostala do septembra 1999, nato pa odšla v bolnišnico, od tam pa k Sv. Justu, ker ji sestre v zavodu niso mogle nuditi vsega, kar je potrebovala.

Za njeno požrtvovalno, tiho in skrito življenje naj ji bo Gospod bogat plačnik. Njen plemeniti zgled naj bo vsem, ki so jo poznali, zlasti pa njenima hčerkama gospe Brunii in gospe Sonji, kažipot v življenje.

KA

DOBERDOB / OB DNEVU SLOVENSKE KULTURE

ŽIV UTRIP IZ NADIŠKIH DOLIN

V nedeljo, 13. februarja, je SKD Hrast v sodelovanju z župnijo sv. Martina pripravilo proslavo ob dnevu slovenske kulture.

Večer je bil namenjen ljudski beneški pesmi, saj so kot gostje nastopili člani skupine Beneške korenine (na sliki) iz Srednjega, ki jih vodi David Klodič. Praznovanje je uvedel

domači mešani pevski zbor Hrast pod vodstvom Hilarija Lavrenčiča. Predstavil je nekaj pesmi iz nove zbirke Daničevega Zanetovicha *Nediški zvon*, ki so tudi izzvenele na koncertu abonmajske sezone SCCV Emil Komel. Sledil je nastop mladih pevcev skupine Beneške korenine, ki se od l. 1996 zbirajo, da bi ovredno-

tili slovensko beneško ljudsko pesem bodisi v pristnih izvedbah kot v priredbah. Skupino vodi David Klodič, absolvent klavirja na Glasbeni matici v Špetru, ki sam večkrat prispeva k uveljavitvi beneške pesmi v širši stvarnosti, saj izvaja skupina Beneške korenine tudi njegove priredbe. Zbor je predstavil nekaj pesmi v dirigentovi priredbi, v priredbi Antonia Qualize in Pavleta Merkuja. Nastop so pevci sami spremljali z glasbili, ki pričajo o njihovi vsestranski ustvarjalnosti, saj so uporabljali instrumente, ki gredo od klasičnih harmonike in kitare do modernejše in večkrat rockovsko uporabljene bas-kitare.

Prvemu delu nastopa beneškega zbora je sledila priložnostna misel, ki jo je podal član zbora Hrast in je poudarjala prizadevnost pri gradnji enotnega slovenskega kulturnega prostora. Nato je bil po drugem nastopu domačega zbora na sporedu prikaz diapozitivov iz Nadiških dolin, ki sta ga opravila dirigent in član zbora Beneške korenine. Diapozitivi so razbili tisto klasično uradno vzdušje, ki se ustvarja ob proslavah, tako da se je občinstvo ob pripovedovanju dveh Benečanov izredno sprostito. Tako je bil drugi del koncerta, ki ga je oblikoval zbor Beneške korenine, povsem ljudski in domač. Ob koncu pa je sledila že tradicionalna družabnost, ko so se člani obeh zborov ob pristnih dobrotah, ki so jih pripravili domačini, prek pripovedovanja spoznavali sebe in svoje domače kraje.

DB

FOTO BUMBACA

DRUŽINSKO SLAVJE PRI SV. IVANU

50-LETNICA POROKE

V petek, 11. februarja, sta zakonca Cirila Stanič in prof. Martin Kranner iz Gorice praznovala zlato poroko. Pred 50 leti ju je v cerkvi sv. Ignacija na Travniku poročil ženinin stric pokojni Stanko Stanič, tedaj župnik v Štandrežu. Zlato-poročni maši v cerkvi sv. Ivana v nedeljo, 13. t.m., sta prisostvovala sama jubilarita s tremi otroki in vnuki. Pomenljivo obredno mašo, ki se bere za tako priložnost in pri kateri je prepeval cerkveni pevski zbor, je daroval župnik Cvetko Zbogar in slavljenčema s prisrčnimi in občute-

nimi besedami čestital in voščil za nadaljnjo življenjsko pot. Prebral je tudi telegram, ki ga je v imenu svetega očeta poslal tajnik Svete stolice kardinar Angelo Sodano in v katerem je papež sporočil, da se bo zakoncev Cirile Stanič in Martina Krannerja ob petdesetletnici poroke spomnil v posebni molitvi in da jima zelo rad podeljuje zaproseni apostolski blagoslov, ki je namenjen tudi njunim najbližjim, drugim dragim osebam ter vsem navzočim pri mašnem obredu.

GALERIJA ARS - KATOLIŠKA KNJIGARNA

Vljudno vas vabimo na predstavitev novega dela akademika dr. Borisa Paternuja

OD EKSPRESIONIZMA DO POSTMODERNE

Ob prisotnosti avtorja bo o knjigi spregovoril prof. Adrijan Pahor.

Katoliška knjigarna na Travniku, petek, 25. februarja, ob 18. uri

KULTURNO DRUŠTVO SABOTIN

Praznovanje sv. Valentina

LESENE PODOBE

19., 20., 21. februarja v Št mavru

SOBOTA, 19. FEBRUARJA: ob 20.30 otvoritev 2. dela razstave Slavka Pahorja *Lesene podobe*, razstavo bo predstavil župnik Vojko Makuc. Nastopata: MePZ Štandrež (dirigent Tiziana Zavadlav) in MoPZ Štmaver (dirigent Nadja Kovic). Ogled je možen tudi 20. in 27. februarja od 9. do 20. ure

NEDELJA, 20. FEBRUARJA: ob 10.30 odprtje kioskov z jedmi na žaru in domačimi štruklji, ob 14.30 slovesna sv. maša

NEDELJA, 27. FEBRUARJA: ob 15. uri *Veseli otroški popoldan*, predstavitev igrice *Veselo na delo*, nastopa OPZ Štmaver (dirigent Nadja Kovic)

TOPLO VABLJENI!

V SODELOVANJU Z ŽUPNIJO IN ZVEZO SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

ISKRIVI SMEH NA USTIH VSEH

Niz veseloiger ljubiteljskih odrov

Nedelja, 20. februarja, ob 17. uri: Dramska družina Teatronovo iz Chioggie, Carlo Goldoni: **LE BARUFFE CHIOZZOTTE**

Nedelja, 27. februarja, ob 17. uri: SKPD Mirko Filej - Oder 90, Jean Jacques Bricaire: **DOHODNINA**

Četrtek, 2. marca, ob 20.30: Dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež, Marjan Marinc: **POROČIL SE BOM S SVOJO ŽENO**
Ponedeljek, 6. marca, ob 20.30: Srečanje z Iztokom Mlakarjem

NIZ VESELOIGER LJUBITELJSKIH ODROV

PREDSTAVE BODO V VELIKI DVORANI KULTURNEGA CENTRA L. BRATUŽ V GORICI.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Carlo Goldoni

LE BARUFFE CHIOZZOTTE

DRAMSKA DRUŽINA TEATRONOVO IZ CHIOGGIE

Velika dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž, nedelja, 20. februarja 2000, ob 17. uri

PROSVETNO DRUŠTVO PODGORA

Dan slovenske kulture

SLOMŠKOVA PROSLAVA

NASTOPAJO: Otroški pevski zbor Štmaver, MePZ Podgora, Dramska skupina PD Podgora. GOVORNIKA: Jožko Kragelj: *Prešeren in Slomšek za slovenski jezik*, Bernard Špacapan: *Čudežna ozdravljenja kot doprinos za Slomškovo beatifikacijo*

Sreda, 23. februarja, ob 20.30 v župnijski dvorani v Podgori

GORIŠKA KRONIKA

POSEBNA PREŠERNOVA PROSLAVA

SPLET ZGODOVINSKIH
OSEBNOSTI IN
PREŠERNOVE POEZIJE

Med številnimi prireditvami, ki so se in se bodo še zvrstile v tem mesecu, posvečenem velikemu slovenske književnosti, moramo zabeležiti tudi Prešernovo proslavo v prostorih OŠ O. Župančič v Gorici. Letos je Odbor staršev osnovnih šol didaktičnega ravnateljstva Gorica prvič priredil večer ob slovenskem kulturnem prazniku. Prireditve je bila v sredo, 9. t.m., in je bila namenjena predvsem slušateljem treh tečajev slovenskega jezika, ki že od zgodnje jeseni vestno sledijo lekcijam in spoznavajo lepoto slovenske govornice, vzporedno pa seveda tudi bogastvo slovenske književnosti. Tečajji potekajo pod geslom *Slovensko, si grazie!*; vodijo jih prof. Marjan Vončina, Majda Gergolet in Daša Hoban.

Vabilo odbora staršev so v res lepem številu sprejeli ne le tečajniki, ampak tudi učno osebje in tisti, ki radi pogledajo, kaj se dogaja v šolskih hramih. Preden se je začel napovedani program, je ravnateljica Mirka Brajnik pozdravila prisotne in izrazila zadovoljstvo nad to pobudo. Za njo je predsednica Odbora staršev Katja Klanjšček predstavila strokovno pot častnega gosta večera, univerzitetnega profesorja Jožeta Pirjevca, ki je v italijanščini predaval na temo Slovinci v Gorici. Na kratko je spregovorila tudi o igralci Nevenki Vrančič, članici PDG.

Prof. Pirjavec se je sprehotel po goriških "zgodovinskih poteh" od srednjega veka do današnjih dni; jasno in privlačno je v približno tridesetminutnem predavanju omenil društva, časopise, vplivne politične struje, predvsem pa vse tiste goriške Slovence, ki so se uveljavili v naši skupnosti in so zaradi vsestranskega kulturnega delovanja neizbrisno zapisani v zlati knjigi našega mesta. Ker je predavatelj tako tekoče in na razumljiv način izpeljal niti svojega izvajanja, so bili nad predavanjem vsi navdušeni (želeli bi si še podobnih srečanj) in zadovoljni, da so vendarle slišali predavanje o slovenski pretekli goriški stvarnosti.

Po Pirjevčevem posegu je Nevenka Vrančič pospremila prisotne v svet poezije z recitacijo nekaterih Prešernovih stihov - škoda le, da ni v svoj izbor vključila markantnejših primerkov in da ni nekoliko skrajšala sicer zanimive ponudbe, s katero že deset let obiskuje šole, tako da dijake na pristen način sooča z mislimi pesnika iz Vrbe. Tečajniki so Vrančičevi sledili brez večjih težav, kajti Prešerna so obravnavali med lekcijami, poleg tega pa so imeli pred seboj liste s poezijami v izvorniku in italijanskem prevodu.

Na koncu so se prisotni radovoljno zadržali in prijetno pokramljali tudi s predavateljem in odrsko umetnico.

IK

Z URADA ZA ODNOS S SLOVENC
V ZAMEJSTVU IN PO SVETUOBISK PRI GORIŠKIH
USTANOVAH

FOTO BURBACA

Dne 10. t.m. je bila v Gorici na obisku pri naših ustanovah državna sekretarka republike Slovenije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu Mihaela Logar s svetovalcem Zorkom Pelikanom. Gosta sta se najprej srečala v goriškem Kulturnem domu z ravnateljem Igorjem Komelom in predsednikom SKGZ Rudijem Pavšičem, nakar so jima v Kulturnem centru Lojze Bratuž predsednik Zveze slovenske katoliške prosvete Damijan Paulin, predsednica KC Lojze Bratuž Franca Žgavec, ravnatelj SCGV Emil Komel Silvan Kerševan in drugi predstavniki društev in ustanov predstavili delovanje kul-

turnega hrama in organizacij, ki domujejo v njem.

Po ogledu Kulturnega centra sta si gosta ogledala tudi prostore Goriške Mohorjeve in našega tednika na Placuti. Na sestanku so jima predstavniki Goriške Mohorjeve, Katoliškega tiskovnega društva, Pastirčeka in Novega glasa prikazali položaj in smotre teh stebrov slovenstva na Goriškem. Na srečanju so spregovorili tudi o nujni obnovi stavbe na Placuti in Katoliške knjigarne na Travniku. Pred odhodom v Ljubljano sta Logarjeva in Pelikan obiskala še prostore Katoliške knjigarne, kjer deluje tudi Galerija Ars.

"Z veseljem smo spet med vami in z veseljem vidimo, kako dobro delate, kako vztrajate zavezani slovenstvu in ohranjanju slovenske besede v Kanalski dolini! Kljub vsem težavam, ki jih imate, vam vztrajate in vas pozivam, da vztrajate! Vztrajajte še naprej! Zahvaljujem se vam za vse opravljeno delo in vam še enkrat ponavljam: Vztrajajte in še enkrat vztrajajte!" je dejal v četrtek, 10. t.m., v Naborjetu v Beneški palači Slovenecem iz Kanalske doline predsednik Komisije za Slovence v zamejstvu in po svetu slovenskega državnega zbora Marijan Schiffrer.

V četrtek se je namreč v Kanalski dolini in v Špetru mudila na obisku najštevilnejša delegacija slovenskih poslancev, kar jih je kdajkoli prišlo na obisk v zamejstvo in tudi kdajkoli odšlo v tujino. Zaradi tako velikega števila poslancev, ki so prišli v Kanalsko dolino in v slovensko šol-

sko središče v Špeter, da se na lastne oči prepričajo, kako živijo Slovenci na tem skrajnem jezikovnem robu slovenskega naroda, tudi državni zbor v Ljubljani ni zasedal.

V delegaciji slovenskih poslancev, ki jo je vodil Marijan Schiffrer, so bili tudi podpredsednik omenjene komisije Davorin Terčon, podpredsednik državnega zbora republike Slovenije Andrej Gerenčer in poslanci Herman Tomažič,

Mario Gasparini, Jakob Prešerničnik, Ivo Hvalica, Ana Majda Kregelj-Zbačnik, Vladimir Čeligoj, Rudolf Petan, Ivan Božič, Vincencij Demšar, Izidor Rejc, Benjamin Henigman in Samo Bevk. Skupino je ves dan spremljala generalni konzul republike Slovenije v Trstu Jadranka Šturm Kocjan, obiska pa sta se udeležili še svetovalka v Oddelku za informiranje pri državnem zboru Karmen Uglešič in sekre-

MED BENEŠKIMI SLOVENC

KULTURNI
PRAZNIK

ERIKA JAZBAR

Študijski center Nediža je v sodelovanju z Društvom beneških umetnikov in pod pokroviteljstvom domače občinske uprave priredil prejšnji petek v večernih urah praznik slovenske kulture v Špetru. Februarsko kulturno srečanje je med beneškimi Slovenci že tradicionalno, saj ga omenjeni študijski krožek pripravlja nepretrgoma že vrsto let.

Letošnja izvedba je bila nekoliko posebna. Tudi letos so sodelovali številni ustvarjalci, ki so počastili najpomembnejši slovenski praznik. Program je potekal v dveh večerih. V sredo je v občinski dvorani in pred zelo številno publiko nastopila odlična skupina Slowind. V petek pa so predstavili pomembno publikacijo za špeterske otroke, ki je izšla v italijanščini, slovenščini in furlanščini z naslovom *Škratovo drevo*. Na večerju je spregovoril tudi Silvester Gabršček, državni sekretar na slovenskem ministrstvu za kulturo, ki je omogočilo izid omenjene ilustrirane pravljice. Ob prisotnosti protagonistev - otrok Dvojezične šole iz Špetra - so o nastanku in pomenu natisnjene pravljice spregovorili vsi, ki so omogočili njen izid. To so ravnateljica Živa Gruden, učiteljica Antonella in Claudia ter seveda otroci prvega in drugega razreda osnovne šole, ki so leta 1998 s svojo zamisljo dobili prvo nagrado za osnovne šole na 2. vsrednjem natečaju v Bordanu. Zaradi sporočila in ilustracij, nad katerimi so otroci in učitelji zelo ponosni, so pomislili na

izdajo tega dela, pri tem pa so poskrbeli tudi za izvod v italijanščini in furlanščini.

Na predstavitvi je spregovorila tudi špeterska županja ter urednik založbe Družina Janez Gril. Ugledni slovenski gost je v popoldanskih urah obiskal Dvojezični šolski center ter mu prinesel zelo bogat knjižni dar. Janez Gril je tako izpolnil obljubo: pred enim letom je na predstavitvi fotomonografije *Beneška Slovenija*, ki jo je založila Družina, povedal, da bo v primeru dobre prodaje te knjige, prinesel v Špeter darilo. Tokrat se je vrnil v Nadiške doline in obogatil knjižnico Dvojezičnega centra z dragocenimi publikacijami, saj je knjiga o Beneški Sloveniji kmalu pošla. Na večerju je g. Gril nadalje povedal, da se v tem dveletju pripravlja podobna publikacija o dolini Režije.

Dan slovenske kulture se je nato nadaljeval v Beneški galeriji, kjer je bil protagonist večera prof. Pavel Petričič. Domači kulturno-prosvetni delavci ter odgovorni pri galeriji so se mu oddolžili za njegovo večdesetletno delovanje med beneškimi Slovenci z odprtjem antološke razstave njegovih slikarskih in grafičnih del. Večer je potekal v domačem in sproščnem vzdušju. O Petričičevi figuri sta spregovorili Antonella Bukovac in Bruna Dorbolò, ki sta ob zanimivih umetniških delih omenila tudi njegovo družbeno in publicistično angažiranje. V ta namen so v Galeriji na ogled tudi nekatere publikacije, za katere je poskrbel slavljenec v zadnjih letih.

tarka Komisije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu Barbara Sušnik.

Slovenski poslanci so se najprej ustavili v Žabnicah, kjer so se srečali s šolskimi sestrami in se na bližnjem pokopališču poklonili kulturnemu delavcu Salvatoreju Venosiju, ki tam počiva. Na srečanju s šolskimi sestrami pa so spoznali njihovo delo in ohranjanje slovenske besede, ki jo sestre oživljajo s prirejanjem raznih tečajev, v Žabnicah pa deluje tudi njihova glasbena šola. Šolske sestre v Žabnicah so namreč prava postojanka slovenstva v Kanalski dolini, na kar se predvsem zaradi njihovega nekričavega in umirjenega dela prerado pozablja. V Ukvah in kasneje v Naborjetu pa so se slovenski poslanci približe spoznali s problematiko kanalskih Slovencev, ki se združujejo okrog slovenskega Kulturnega središča Planika. V njegovem imenu je spregovoril predsednik Rudi Bartaloth, prisotnih je bilo tudi nekaj odbornikov in tajnik Tonči Sivec. Bartaloth je orisal delo in življenje kanalskih Slovencev, ki so živi in dejavni, povedal, da so sedaj na razpotju, ker se zavedajo, da bi učenje slovenskega jezika najbrž moralo priti v šole in postati šoloobvezni pouk, veliko pa si obetajo od zaščitnega zakona za Slovence v Italiji.

O delu Slovencev v Kanalski dolini je spregovorila tudi raziskovalka Slovenskega raziskovalnega inštituta Irena Šumi. Oba pa sta se dotaknila težav s financiranjem njihovega dela s strani republike Slovenije in sta bila mnenja, da ni prav, da to financiranje poteka preko krovnih organizacij SSO in SKGZ. Irena Šumi je tudi dejala, da pri financiranju dejavnosti slovenske manjšine v Italiji ni potrebnih strokovnih kriterijev, ki bi ure-

jali to vprašanje. Iz njunega izvajanja je bilo jasno razbrati, da v Kanalski dolini in še posebej pri Kulturnem središču Planika niso zadovoljni, da finančno pomoč iz Slovenije dobivajo preko krovnih organizacij, češ da le-te "ne delajo strokovno in se ne držijo strokovnih kriterijev".

Na te trditve se je odzval podpredsednik Komisije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu Davorin Terčon in povedal, da so v slovenskem parlamentu z veseljem sprejeli nedavno zblizanje in večje povezovanje med krovnimi organizacijama Slovencev v Italiji, povedal pa je tudi, da se sam zavzema za financiranje dejavnosti Slovencev s strani republike Slovenije preko obeh krovnih organizacij, ker le tako lahko Ljubljana obravnava našo manjšino kot osebek. Ljubljana se po Terčonovih besedah noče vmešavati v delo in financiranje slovenske manjšine, gotovo pa hoče in tudi ima jasen pregled nad porazdelitvijo finančnih sredstev.

Poslanec Ivo Hvalica je v Naborjetu dejal, da se bo zavzemal, da bodo slovenska društva in ustanove delovale v prostorih v slovenski lasti. Vsi poslanci, med temi še posebno podpredsednik državnega zbora Gerenčer, pa so se zavzeli za trajno pomoč in večje zanimanje za slovensko manjšino v Kanalski dolini. Marijan Schiffrer se je v kratkem nagovoru spomnil svojih obiskov Kanalske doline in začetkov obujanja slovenstva v teh krajih in sedanjim slovenskim kulturnim delavcem zaželel vztrajnosti pri narodno ohranjalnem delu.

Po srečanju in tiskovni konferenci v Beneški palači v Naborjetu je bilo še svečano odprtje likovne razstave najmlajših, ki so lani poleti pod vodstvom slikarjev Maje Poljšak in Klavdija Palčiča imeli v okviru Kulturnega središča Planika likovno kolonijo.

Slovenski poslanci so se nato podali v Špeter, kjer so jih v Dvojezičnem šolskem centru pričakali odgovorni, da bi se jim najprej zahvalili za denarno pomoč, ki so jo pred kratkim na pobudo poslanca Iva Hvalice prejeli od slovenske države. V imenu špeterske slovenske šole sta spregovorila od slovenske vlade pred kratkim odlikovani prof. Pavel Petričič in ravnateljica Živa Gruden, ki sta zbranim prikazala delo in seveda razvojno pot dvojezičnega šolskega središča.

V pogovoru s slovenskimi poslanci smo ugotovili, da so bili z obiskom v Kanalski dolini in v Špetru več kot zadovoljni, tudi zato, ker so se sami prepričali, s kakšnimi težavami se ukvarjajo Slovenci v teh narodnostno najbolj ogroženih krajih. Zadovoljni pa so bili tudi zato, ker so lahko boljše spoznali razmere, v katerih Slovenci v Kanalski dolini in v Beneški Sloveniji delajo. Vsi poslanci so bili tudi prepričani o koristnosti takih obiskov in zato jih z veseljem pričakujemo, vsaj tako številne, v prihodnje tudi na Tržaškem in Goriškem!

PRIZANESLJIVOST DO NOVE AVSTRIJSKE VLADE

NASTAJAJO NOVA VOLILNA ZAVEZNIŠTVA

MARJAN DROBEŽ

V politiki in javnosti se ukvarjajo predvsem s tremi temami. Kakšen naj bo odziv na politične spremembe v Avstriji; ali se začenja novo obdobje dobrih odnosov in sodelovanja s Hrvaško po zamenjavi tamkajšnje oblasti; politične stranke pa snujejo volilna zavezništva in koalicije, s katerimi bi dosegle uspeh na državnoborskih volitvah jeseni letos.

Vlada se je na spremembe v Avstriji odzvala mlačno. Premier Janez Drnovšek ponavlja, "da se nobena juha ne poje tako vroča, kot se skuha", pri čemer meni, "da Slovenija vodi pametno in razumno zunanjo politiko in zna braniti svoje interese, kot je potrebno, po nepotrebnem pa ne odpira vprašanj ali novih front". Ko utemeljuje takšno politiko pričakovani, v zunanjem ministristvu poudarjajo, da je nova avstrijska vlada v svojem programu in tudi v prvih izjavah nove zunanje ministric Benite Ferrero-Waldner zagotovila, da Avstrija neresenih vprašanj med državama ne bo izrabljala za oviranje vključevanja Slovenije v EU.

Časniki pa objavljajo razne prispevke in pisma, iz katerih izhaja zaskrbljenost zaradi možnosti, da bo Jörg Haider s svojo politiko in skrajnostmi, ki jih javno zagovarja, spodbudil nov val avstrijskega nacionalizma, ki bi škodo-

val slovenski narodni skupnosti na Koroškem ter sodelovanju med Avstrijo in Slovenijo. Judovska skupnost v Sloveniji je v sporočilu za javnost napisala: "Strah nas je, ker so s tem ideje nestrpnosti, rasizma in protisemitizma postale nekako legitime. Bojimo se, da se bo zaradi avstrijskih dogodkov tudi v Sloveniji povečalo število privržencev neonacističnih idej, zato pričakujemo, da bo slovenska vlada ustrezno zaščitila svoje državljane slovenskega rodu".

Vlada pa zelo optimistično presoja možnosti za izboljšanje odnosov s Hrvaško, zlasti pa za hitro rešitev odprtih vprašanj med državama. O tem govorijo Janez Drnovšek in Dimitrij Rupel, v Zagrebu pa predsednik hrvaške vlade Ivica Račan, predsednik države Stipe Mešić in novi zunanji minister Tonino Picula. Že v tem mesecu napovedujejo prva srečanja najvišjih predstavnikov obeh držav. Vsi menijo, da je nerešena vprašanja, tudi o morski meji med Slovenijo in Hrvaško v Piranskem zalivu, "mogoče rešiti v kratkem času, če bosta obe strani pokazali dobro voljo. Mednarodno posredovanje oz. arbitražna ne bi bila potrebna v nobenem primeru".

NA VOLITVAH MNOŽICA STRANK

V okviru priprav na volitve nastajajo zamisli in predlogi o zavezništvih med političnimi strankami. Doslej je bila

uradno ustanovljena samo koalicija za Slovenijo, ki jo tvorita socialdemokratska in krščansko-demokratska stranka. Vanjo ni vstopila SLS, zaradi nesoglasij med Lojzeto Peterletom in Marjanom Podobnikom pa očitno tudi ne bo že tolikokrat napovedane združitve SLS in SKD. SLS je napravila javnomnenjsko raziskavo o tem, kako bi glasovali volilci, ko bi se omenjeni sredinskodesni stranki združili in bi bile volitve zdaj. Tako naj bi stranka na državnoborskih volitvah prejela najmanj 25% ali celo okoli 30% glasov. Zanj naj bi glasovali tudi mnogi volilci, ki sicer še niso opredeljeni. Sodeč po tej javnomnenjski raziskavi, bi za LDS glasovalo 8,3% volilcev, za SDS 8,3%, SLS 7,4%, ZLSD 5,7% in za SKD 3,8%. Kar 17,5% volilcev pa je izjavilo, da se volitev ne bi udeležili.

Vsaka od 33 političnih strank, kolikor jih je registriranih pri ministristvu za notranje zadeve, si poskuša zagotoviti možnosti za uspeh na parlamentarnih volitvah, ki pa so za majhne zunajparlamentarne stranke zelo skromne. Predsednik ZLSD Borut Pahor predlaga koalicijo pod naslovom *Tretja pot*, ki bi združevala stranke in gibanja levega izvora in opredelitve. Vanjo vabi tudi LDS, vladno stranko, ki pa jo Pahor hkrati kritizira. Demokratična stranka upokojencev pa je pozvala predsednika države Mila-

na Kučana, naj ustanovi svojo stranko in prevzame vodstvo zavezništva levosredinskih političnih strank. Najbrž pa to ni mogoče, saj Kučan v sedanjih funkcijah po ustavi ne more voditi nobene stranke ali gibanja. V četrtek, 10. februarja, pa je bil podpisan sporazum o ustanovitvi koalicije z imenom *Za boljšo Slovenijo*. Sestavljajo jo tri neparlamentarne stranke, Socialnoliberalna stranka, Stranka slovenskih narodnjakov in Stranka enakopravnih dežel. V svojem programu se nova koalicija zavzema za socialnost, tržnost in spravo, njen vodilni mož pa je Vitomir Gros.

POHVALE IN OPOZORILA SLOVENIJI

V Ljubljani se je 10. in 11. t.m. mudil na prvem uradnem obisku Claudio Martelli, poročevalec za Slovenijo v odboru za zunanje zadeve Evropskega parlamenta. Imel je pogovore z zunanjim ministrom Ruplom, ministrom za evropske zadeve Bavčarjem, predsednikom vlade Drnovškom in s predsednikom države Kučanom, in sicer o vseh poglavitnih vprašanjih vključevanja Slovenije v EU. Po Martellijevih besedah sta s Kučanom soglašala v oceni in prepričanju, da bo Slovenija lahko pripravljena na članstvo v EU še pred 1. januarjem leta 2003. Ob tem je Martelli navedel oceno Evropskega parlamenta, da je Slovenija med prvimi v skupini kandidatov za EU. Opozoril pa je, da bi morala Slovenija še pred letošnjimi parlamentarnimi volitvami urediti pravosodje in javno upravo.

ZAKLJUČNE PRIREDITVE OB 50. OBLETNICI GLASBENE ŠOLE NOVA GORICA

RESNO IN TUDI POPULARNO

Glasbena šola Nova Gorica je bila v petek, 11. t.m., gostiteljica številnih glasbenikov, nekdanjih in sedanjih učencev, učiteljev, ravnateljev, ki so se zbrali na "glasbenem maratonu" ob zaključku praznovanja 50-letnice šole. V pretesni in za koncerte povsem neprimerni dvorani Glasbene šole Nova Gorica so učitelji s svojim izbranim nastopom številno občinstvo (in upamo tudi javnost) opozorili na neprimernost dvorane. Osrednja pozornost prireditve je bila namenjena izidu zbornika z naslovom *Z ljubeznijo do korenin* (pripravila in uredila ga je Tatjana Gregorič), ki na 150 straneh razkriva pestro in prepleteno zgodbo glasbenih šol v Šempetru, Solkanu in Novi Gorici. Predstavitve je popestril nastop čembalista Milka Bizjaka, nekdanjega učenca Glasbene šole

le Nova Gorica, danes pa priznanega orglavca, izdajatelja, založnika. Na sliki Tatjana Gregorič podeljuje zbornik Milku Bizjaku.

Petkovo glasbeno dogajanje se je večernih urah preselilo v frančiškanski samostan Kostanjevica, kjer so s čednim in iskrim muziciranjem pred številnim občinstvom nastopili nekdanji učenci (danes gojenci srednjih šol v Ljubljani ali v Kopru, nekateri med njimi pa že priznani glasbeni pedagogi). Praznovanje se je zaokrožilo v dvorani mestne občine Nova Gorica, kjer so *Zvoki popularne glasbe* stkali najširšo paleto glasbenega izobraževanja Glasbene šole Nova Gorica. Big band GD Nova pod vodstvom Miloša Rijavca, solista Boštjan Simon (alt saksofon) in Julijan Fortunat (klaviature), skupina Avtomobili, Big ben kvartet (ki se je vnovič sestal prav za to priložnost), Tatjana Mihelj (vokal), Vladimir Čadež (vokal), Janez Rijavec - Gianni (vokal), Bor Zuljan (kitara), Marjan Mlakar (klavir) in kot gostja Lara Jankovič (vokal) so s prikupnim, lahkotnim in vedrim koncertom mnoge spomnili na izjemno širino glasbenega delovanja (tudi zelo odmevnega v širšem slovenskem prostoru) številnih glasbenikov, ki so v preteklih letih obiskovali Glasbena šola Nova Gorica. Posebno čestitko in poklon so v zaključnem aktu prireditve pripravili tudi člani Slovenskega okteta s svojim nenapovedanim priložnostnim nastopom.

OBVESTILA

GORIŠKI MUZEJ Nova Gorica in občina Brda vabita na predstavitev obnovljene stalne zbirke grafik Zorana Mušiča v petek, 18. t.m., ob 19. uri na gradu Dobrovo. Ob isti priložnosti bo javnosti predstavljeno tudi preurejeno prvo nadstropje gradu s kulturnozgodovinsko zbirko 19. stoletja in stalno razstavo *Grajska zbirka - poskus rekonstrukcije*. Spregovorila bosta župan občine Brda Franc Mužič in likovni kritik Zoran Kržišnik. Slovesnost bo dopolnil nastop kitaristke Tanje Breclj.

HITOVE MUZE. V petek, 25. t.m., bo na gradu Dobrovo ob 20. uri igral Trio Gadžijev.

NEDELJSKA GLEDALIŠKA SREČANJA V NOVI GORICI

ŠTANDREŠKA KOMEDIJANTA OMREŽILA TUDI NOVOGORIČANE

IVA KORŠIČ

V Kulturnem domu v Novi Gorici se uspešno nadaljujejo Nedeljska gledališka srečanja, abonmajnska ponudba šestih gledaliških predstav, katerih protagonisti so dobre ljubiteljske dramske skupine z obeh strani meje. Dramski popoldnevi so letos prvič našli svoj prostor v organizaciji Zveze kulturnih društev. Od oktobra do sedaj se je zvrstilo v spodnji dvorani novogoriškega Kulturnega doma že pet dramskih popoldnevov; za uresničitev zamisli imata največ zaslug Boleslav Simoniti in Emil Aberšek.

Na malo dvorano so gledalci precej navezani in zato radi zahajajo vanjo, saj vzbujajo njeno omejeno število sedežev in obseg odra pravo domače počutje.

Nedeljska srečanja s Talijo so v jeseni uvedli štandreški igralci s komedijo Neila Simona Zares čuden par v režiji Emila Aberška, v čigar režiji je nastopila tudi dramska skupina iz Števerjana s kriminalko Agathe Christie *Mišolovka*; za njimi sta se predstavila Prosvetno društvo Soča Ka-

nal s komedijo Raya Cooneya *Minister v škripcih* in dramska skupina Javornik iz Koroške Bele z igrano *Boeing-boeing*.

Preteklo nedeljo pa je zbrano občinstvo preživelo dve sladki sproščeni urici v družbi članov dramskega odseka PD Štandrež Majde Zavadlav in Božidarja Tabaja. Da sta igralca zelo priljubljena na Goriškem, je splošno znano, nismo si pa mislili, da tako radi sledijo njunim stvaritvam tudi novogoriški gledalci. V režiji igralca PDG Janeza Starine, ki je zelo pazljiv do še tako majhne avtorjeve nianse, sta izredno dognano odigrala dve enodejanki, in sicer Karla Valentina *Selitev* in Roberta Andersona *Jaz sem Berto*, s katero sta zablestela lani na tretjem festivalu amaterskih dramskih skupin v Mavhinjah in odnesla lepo število nagrad. Nedeljska publika ju je toplo sprejela in se ob njuni dognani igri prijetno zabavala. Enodejanki sta si popolnoma različni tako vsebinsko kot v odskem prikazu; z njima sta Božo in Majda spet potrdila, kako se lahkotno, v prav kratkem premoru, toda

v temeljiti zbranosti preobrazila v popolnoma nasprotna si lika. V igranju se krasno ujemata in z užitkom posredujejeta besedilo in mu dajeta pravo razsežnost in poudarek. Očarala sta pač tudi gledalce onstran meje.

Naj omenimo, da je dramski odsek PD Štandrež ponovil letos naštudirano komedijo Marjana Marinca Poročil se bom s svojo ženo (režija E. Aberšek) v soboto, 13. t.m., v Braniku pred več kot 250 gledalci in tudi tu doživel za služeni uspeh.

V zaodrju so vsakokrat poskrbeli, da je vse teklo brez napak, Joško in Franko Kogoj, izdelovalca scene, in Šepetalka Marinka Leban, skrbna varuhinja avtorjevih replik. Pri Andersonovi enodejanki so poskrbeli za glasbo Marko Brajnik, za učinkovito šminko pa Maura Delpin iz PDG in Snežica Černic.

Nedeljska gledališka srečanja se bodo sklenila marca, ko bodo prireditelji imeli v gosteh skupino iz osrednje Slovenije, ki je v minulem letu ustvarila najboljšo predstavo.

PREDLOGI FORUMA ZA GORIŠKO

OSREDNJI TRG NAJ BO TRAVNIK

Organizacija civilne družbe Forum za Goriško iz Nove Gorice je objavila nekaj pomembnih predlogov za slovesnosti ob 1000-letnici prve omembe Gorice in Solkana. Ta izhaja iz dveh dokumentov, izdanih v letu 1001. Dne 28. aprila tega leta je v Ravenni cesar Oton III. izstavil listino, s katero je oglejskemu patriarhu Johannesu podelil polovico kastela, ki se mu pravi Solkan oz. Siliganum, in polovico vasi, ki se v jeziku Slovanov imenuje Gorica, ter polovico ozemlja med Sočo, Vipavo in Trnovsko planoto. Pol leta kasneje, 27. oktobra, je isti cesar v Pavii podelil v dar še preostalo polovico Solkana, Gorice in njima pripadajoče ozemlje. Prejemnik tega daru in listine je bil furlanski grof Werihen. V dokumentu Forum za Goriško je zapisano, "da je 1000-letnica Gorice pomemben mejnik v zgodovini prebivalcev Goriške. Prepričani smo tudi, da so duhovni in materialni dediči omenjenih zgodovinskih dogodkov tudi prebivalci mesta Nove Gorice. Kajti Gorica je slovenskega izvora in priča o tem, da so v njej že pred tisoč leti živeli Slovenci, kar dokazuje-

ta tudi zgodovina in današnja stvarnost. Zaradi tega bi proslavljanje 1000-letnice Gorice in Solkana moralo imeti vseslovenski značaj in pomen. Na ravni države bi morali ustanoviti poseben odbor za omenjeno počastitev. V soglasju s italijansko državo pa naj bi se zavzeli, da bi pokroviteljstvo med proslavljanjem prevzel Svet Evrope".

Forum za Goriško predlaga, da se na gradu ali na drugem primerem kraju v Gorici postavi spominsko obeležje, o čemer bodo odločali tamkajšnji občinski organi. Prav tako se zavzema za to, da bi osrednji trg v Gorici "ponovno preimenovali v Travnik, torej ime, ki je obeleževalo večji del zgodovine Gorice".

Padel je tudi predlog, da bi v Novi Gorici postavili znamenje, spomenik, obelisk ali drugo obeležje. V izvornem jeziku, v latinščini, pa tudi v slovenskem prevodu naj bi prinašal besede iz darilne listine Otona III.: "Prepuščamo iz našega prava v njegovo pravo in oblast polovico gradu, ki se mu pravi Solkan, in polovico vasi, ki se v jeziku Slovanov imenuje Gorica."

M.

ITALIJANSKO PRAVO

UREDITEV ZAKONODAJE O SPOMENISKEM VARSTVU (2)

DAMJAN HLEDE

Kot že rečeno, sestavljata ureditev spomeniškovarstvene zakonodaje dva dela: prvi je posvečen kulturnim dobrinam, drugi pa naravnim in krajinskim dobrinam. Med kulturne dobrine spadajo tako premičnine kot nepremičnine. Z ozirom na nepremičnine je zanimiva delitev na "neposredne kulturne zanimivosti" (nepremičnine z umetniško, zgodovinsko, arheološko, demo-etno-antropološko vrednostjo) in na "posredne kulturne zanimivosti" (nepremičnine, ki zaradi svojih vezi s politično, vojaško oz. literarno, umetnostno in kulturno zgodovino predstavljajo precejšnjo zanimivost).

Javne ustanove, med katerimi tudi krajevne uprave in zasebne nepridobitniške ustanove, morajo sestaviti posebne sezname z opisom posestovanih neposrednih kulturnih spomenikov. Obveznost seznama torej ne velja za posredne kulturne zanimivosti. Slednje označi ministrstvo za kulturne dobrine, ki se izreče tudi o kulturni zanimivosti drugih neposrednih spomenikov, ki pripadajo zasebnikom. Ministrstvo ukrepa samostojno ali pa na podlagi predloga pristojnega spomeniškega nadzornika, tudi na priprošnje dežele, pokrajine ali občine. Ukrep mora biti javljen lastniku ali posestniku. Vročitev, če gre za nepremičnine, mora biti prepisana tudi v nepremičninske registre (oz. vknjižena v krajih, kjer velja tabularni sistem).

Omenjena razlikovanja so relevantna z ozirom na nekatere zakonske obveznosti, ki

jih skupno zakonsko besedilo podrobno predvideva v členih od 21 do 61. Gre za obveznosti, ki se tičejo vzdrževanja kulturnih dobrin in njihovega prometa. Tudi tukaj se bomo ustavili predvsem pri nepremičninskih dobrinah. Te obveznosti, ki jih bomo kasneje opisali, veljajo na različni način za različne doslej omenjene kategorije kulturnih dobrin. Za "posredne kulturne zanimivosti" veljajo te norme v vsakem primeru, tudi če še ni prišlo do vročitve ukrepa o kulturni zaščiti lastniku oz. posestniku. Za "neposredne kulturne zanimivosti" pa je treba razlikovati: če so last javnih ustanov ali zasebnih nepridobitniških ustanov, veljajo te norme v vsakem primeru, tudi brez vročitve; če pa so last zasebnikov, veljajo omenjene zaščitno-omejevalne norme, samo če je že prišlo do vročitve ukrepa, ki dobrino podreja spomeniški varstvu.

To pomeni, da je vročitev predpogoj za veljavnost zaščitno-omejevalnih norm, ki zadevajo vzdrževanje in promet dobrin, samo če so slednje v lasti zasebnikov in če spadajo med dobrine, ki predstavljajo "neposredno kulturno zanimivost". Nekateri manj pomembne norme pa veljajo tudi za te dobrine ne glede na to, ali je že prišlo do vročitve ali ne. Med temi tudi t.i. "predpisi posrednega varstva" (člen 49), s katerimi lahko minister na predlog spomeniškega nadzornika odredi razdalje in mere, ki naj varujejo kulturne nepremičnine, tudi onstran regulacijskih načrtov in drugih urbanističnih predpisov.

DALJE

POGOVOR / DIMITRIJ ŽBOGAR O NOVOSTIH PRI TRŽAŠKI ZVEZI NEPOSREDNIH OBDELOVALCEV

ZA OHRANITEV IN OŽIVITEV NAŠEGA KRASA

V ponedeljek, 7. t.m., se je v Trstu sestala širši svet pokrajinske federacije Zveze neposrednih obdelovalcev, ki je obravnavala novonastale razmere v sami stanovski organizaciji. Prav zaradi korenitih prenosov na vsedržavni ravni je po približno desetih letih s 1. februarjem zapustil vodstvo tržaške zveze njen ravnatelj Vito Rubert. Vsedržavno vodstvo pa je predlagalo, da bi odgovornost za tržaško pokrajino prevzel ravnatelj goriškega pokrajinskega urada Zveze neposrednih obdelovalcev (ZNO) Mauro Donda. Predlog sta tržaškemu širšemu svetu te kmečke stanovske organizacije predstavila deželni predsednik Carlo Colussi in deželni direktor Dino Tartagni. Širši svet, ki ga je vodil predsednik tržaške pokrajinske ZNO Dimitrij Žbogar, je predlog o zamenjavi po poglobljeni analizi in široki razpravi tudi sprejel. Da bi nekoliko bolje razumeli te novosti, smo predsednika Žbogarja prosili, da bi pojasnil ozadja teh sprememb.

"Najprej hvala za možnost, da pojasnim nastalo stanje. ZNO je na vsedržavni ravni začela s preosnovo svojega delovanja. Po natančni obdelavi statističnih podatkov o kmetijstvu v Italiji je postalo jasno, da je v državi določeno število lastnikov kmetijskih površin, skupno približno lastnikov, ki se s kmetijstvom ukvarjajo le ob drugi redni zaposlitvi in v prostem času ali kot finančniki, ki investirajo v nakup teh zemljišč. Približno 500.000 pa je takih, ki so redno vpisani kot kmetje v sezname INPS in živijo od te dejavnosti. Ti kmetijski podjetniki morajo plačevati vse davke in pristojbine, vplačati morajo socialno-skrbne davke in prispevke v sklad za odškodnine v primeru nesreč.

Seveda lahko koristijo določene prispevke javnih ustanov oz. skladov EZ, toda ti prispevki so dostopni tudi vsem prej omenjenim. Če pomislimo, bo vsakomur jasno, da bodo javni ali evropski prispevki prinesli malemu kmetu vsakakor dobrodošlo priznanje in tudi gmotno korist, vendar pa je tudi res, da lastniki zemljišč in zlasti velike finančne družbe ali zavarovalnice, lastnice ogromnih kmetijskih površin, prav na isti račun prejmejo stotine milijonov prispevkov, kar je naravnost sramotna socialna nepravilnost. Da bi ZNO zaščitila kmeta-podjetnika, je na vsedržavni ravni začela s korenito preosnovo svojega delovanja, ki je in bo še bolj usmerjeno v nudenje čim boljših strokovnih uslug in pomoči kmetu podjetniku. Dosedanji sistem, ki je dejansko finančno podpiral sindikalne organizacije, je omogočal, da so te delovale tudi na socialnem področju in tako reševale osnovne potrebe podeželskega prebivalstva. Ta sistem se je spremenil in vsaka dejavnost je obravnavana le z vidika profita. Konfederacija je zato začela z notranjo preosnovo delovanja v znamenju znižanja režijskih in drugih stroškov, kar pomeni tudi zmanjšanje osebja."

Kaj to konkretno pomeni za tržaško pokrajinsko federacijo ZNO?

Odhod ravnatelja Ruberta je za vse nas izguba. Naj se mu tu javno zahvalim za vse, kar je med nami naredil dobrega. Ohranil ga bom v odličnem spominu kot človeka velike strokovnosti, a tudi skromnosti, ki je s konkretnimi predlogi in tudi z osebnim izpostavljanjem skušal pomagati našim kmetom. Z vidika celotne konfederacije pa je

jasno, da smo morali tudi mi, najmanjša stvarnost v državi, žrtvovati nekaj - čeprav z velikim obžalovanjem - za skupno dobro. Glede vodstva je torej prišlo do povezave z Gorico, mi pa smo ohranili avtonomijo sindikalnega dela in odločanja, saj vodstvo tržaške federacije ni odstopilo in je v teh dneh še posebej dejavno pri iskanju ustreznih odgovorov na spremenjene razmere v primarnem sektorju. Vsi vemo, kakšna je stvarnost v kmetijstvu na Krasu in v tržaški pokrajini sploh. Cela vrsta vinkulacij, nerešeni problemi glede Kraške parka, neznana usoda Kraške gorske skupnosti, desetletja zgrešene strategije s strani oblasti, a tudi t.i. vodstva civilne družbe, ki se je skrivalo za gesli in proglasi, ni pa stvarno skušalo pomagati našim ljudem z ustreznimi podjetniškimi in gospodarskimi rešitva-

mi; vse to nas je pripeljalo na rob propada. Kljub vsemu pa se je kmetijstvo ohranilo in je v zadnjem desetletju začelo ubirati nova, gotovo bolj perspektivna pota. Vse več je tudi mladih, ki verjamemo, da kmetijstvo lahko nudi določene gospodarske možnosti. Prvenstvena skrb tržaškega odbora v tej reorganizaciji je torej bila, da kmetom, ki so se do sedaj posluževali naših uradov, jamčimo tudi v prihodnosti dober oz. še boljši standart uslug. Sindikalna dejavnost pa bo vsekakor ostala v upravljanju naših ljudi in zato bomo tudi v prihodnje imeli samostojen odbor, kot smo ga imeli doslej. Po našem mnenju je važno, da se vsi skupaj, t.j. dejanski kmetje, ki živimo od tega, a tudi vsi ostali, ki se s kmetijstvom ukvarjajo ob prostem času, kakor tudi ostali dejavniki na teritoriju, predvsem lastniki zemljišč in odbori vaških srednj ali jusov, povežemo in složno delujemo za ohranitev in oživitev tega našega Krasa, ki je sicer problematičen, a ima tudi velike razvojne zmogljivosti.

SDGZ / SEKCIJA ZA MEDNARODNO TRGOVINO

SEJA ODBORA IN STROKOVNO PREDAVANJE

DENIS SALVI

Zadnja seja odbora sekcije za mednarodno trgovino in storitve pri Slovenskem deželnem gospodarskem združenju je bila izredno zanimiva. Uvodnim besedam predsednika sekcije Edija Ferluge, ki je podal krajši pregled opravljenega dela, je sledilo poročilo o stanju na Balkanu. V glavnem se o morebitnih pobudah v državah bivše Jugoslavije še vedno veliko govori, konkretnih potez pa ni še videti na obzorju, čeprav se družba Finest že pogovarja z nekaterimi drugimi finančnimi družbami, kako zavarovati kredite v novonastalih državah. Italijanski parlament pa bo v kratkem izglasoval zakon za rekonstrukcijo Balkana in s tem dodelil začetno finančno dotacijo 400 milijard lir za obnovo področij in za kritje nevnovčenih kreditov. Del teh sredstev naj bi bil namenjen podjetjem, ki so bila oškodovana od vojne vihere na tem območju in ki so že posredovala zadevno dokumentacijo. Za včlanjena podjetja je dokumentacijo zbiralo SDGZ.

Glede pobud v tekočem letu je bilo veliko govora o misijah, ki jih namerava prirediti italijansko ministrstvo za zunanjo trgovino. Člani odbora so si bili enotni v sklepu, da mora Združenje enotno nastopati in pristopiti s svojimi predstavniki k takim pobudam ministrstva, saj sta v kratkem predvidena obiska v Makedoniji in na Hrvaškem. Poleg tega so odborniki sklenili povabiti v goste tudi hrvaškega konzula v Trstu in

odgovornega Task Force za F-Jk, inž. Razza. V pogovoru, ki je sledil predlogom odbornikov, je bil sprejet sklep, da bi lahko tudi samo Združenje organiziralo srečanja in obiske pri ustanovah v bližnjih republikah. Nekateri člani so podčrtali pomembnost iskanja alternativnih poti, da bi ne bili vedno odvisni od balkanskih tržišč.

Iz razprave je izšlo tudi, da bi bilo potrebno določiti strategijo, ki bi člane še bolj povezovala. Za to pa je prej pomembno začrtati strategijo razvoja za slovensko gospodarstvo v Italiji. V tem okviru pa bodo tudi mednarodni operaterji dali svoj prispevek.

Po seji je bilo še srečanje z dr. Demetrijem Bauzonom, izvedencem družbe LB Interfinanz, ki spada v grupacijo Nove Ljubljanske Banke. Dr. Bauzon je predaval na temo, ki mednarodnim operaterjem, predvsem tistim, ki poslujejo na tržiščih bivše Jugoslavije, leži zelo pri srcu: zavarovanje in odkup kreditov. *Forfaiting* in *export factoring* sta finančna instrumenta, ki bistveno pripomoreta k znižanju rizika plačilne nezmožnosti kupca.

Zanimivo predavanje je spadalo v sklop strokovnih srečanj, ki jih sekcija namerava izvesti v tem letu, zato je bil vabljen širši krog zainteresiranih ljudi, tudi preko obvestil v naših krajevnih občinah. Odborniki sekcije so se dogovorili, da bodo poskušali prek Slovenskega deželnega gospodarskega združenja dati takim pobudam še večjo odmevnost.

SGZ / OBČNI ZBOR GOSTINSKE SEKCIJE

OBRAČUN IN POMLADITEV

Gostinska sekcija pri goriškem Slovenskem gospodarskem združenju je imela v torek, 15. t.m., redni občni zbor. Zbrani gostinci so najprej preverjali s pomočjo strokovnjaka, geom. Persoglie, raven pripravljenosti v zvezi z določili zakona 626 o varstvu pri delu in o njegovem izvajanju. Glavne novosti zadevajo osveščanje delavcev o nevarnostih na delu, zlasti pa določila, ki obvezujejo delodajalca, po katerih mora biti med delavci vsaj eden z opravljenim protipožarnim tečajem in prav tako oseba, večša prve pomoči. Z velikim zanimanjem so obravnavali še evropsko naravnane predpise glede HACCP, ki zavezujejo predelevalce živil. O vsem tem so krajevni gostinci že primerno

osveščeni, pomembno pa je vedeti, da bodo od 1. aprila neupoštevanje pravil kaznovali z globami.

V svojem poročilu je doseđanji načelnik sekcije Avguštin Devetak povzel dejavnosti sekcije in navedel pobude, ki jih je sekcija uresničila. Poudaril je, da je gostinska sekcija prisotna v komisiji za trgovino, gostinstvo in turizem na goriški pokrajini in v komisiji za dopolnilno blagajno pri zavodu INPS. Posebno pozornost je posvetil udeleževanju goriških gostincev na sejmi, predvsem pa sodelovanju na goriškem sejmu Ruralia 99. K odmevni pobudi so veliko prispevali slovenski gostinci iz Goriške in Tržaške, ki so predstavili *Kuhinjo manjšine*. Tudi zaradi izrednega us-

peha so že vabljeni na letošnji sejem v oktobru. Devetak je še poudaril potrebo po izobraževanju, pogoju za višanje ravni gostinske ponudbe. Omenil je še oživitve po enajstih letih Gospodarskega praznika, ki so ga priredili lani jeseni v gostilni Koršič v Števerjani. Kritično noto je izrekel na račun krajevnih uprav, saj je za splošno krizo gostinskega sektorja krivo pomanjkanje celovitega načrta turistične promocije na Goriškem. Sodelovanje s Slovenskim deželnim gospodarskim združenjem Trst je utečeno, je povedal, lahko ga le še okrepijo. Poseben izziv bi bil načrt za skupno gostinsko ponudbo manjšinskega prostora, turistični paket, ki bi objel Goriško, Tržaško in Benečijo. Izrazil je še željo po pomladitvi odbora. Novi odborniki, ki so izšli iz občnega zbora, o njegovem željo potrdili. Novi načelnik sekcije je Emil Peric, odborniki pa Bogdan Podver-

šič, Walter Peteani, Boris Nanut, Avguštin Devetak, Dino Peršolja.

Ravnatelj SGZ Igor Orel je na koncu povedal, da predstavlja sodelovanje med združenji Goriške in Tržaške, pa tudi Slovenije in Koroške, ustrezno pripravo na prihodnost, ko bo tudi Slovenija vstopila v EZ. Povezovanje je pogoj za ustvarjanje enotnega prostora, ki gostincem nudi nove perspektive. Članom sekcije je še nakazal možnost vključitve v program, ki ga je predstavilo združenje iz Koroške, o izmenjavi in soočanju gostinskih obratov.

V ponedeljek, 21. februarja, pa bo na sedežu SGZ v ulici Roma 20, z začetkom ob 20. uri, redni občni zbor malotrgovinske sekcije. Govor bo med drugim tudi o novostih zakona 626 o varnosti na delu in predpisih glede HACCP za trgovine jestvin. Vabljeni člani!

SMUČANJE

PRETNARJEVA PO NOVI ZMAGI PRVA
NA SLALOMSKI LESTVICI

SLOVENSKO ALPSKO SMUČANJE DOŽIVELO NOV VRHUNEC

ERIK DOLHAR

Špela Pretnar je namreč v slalomu v soboto, 12. februarja, v kraju Santa Caterina zabeležila že svojo tretjo letošnjo zmago in peto nasploh. Blejka je za 30 stotink sekunde premagala Francozinjo Christel Saioni.

Santa Caterina, kjer je doma legendarna Deborah Compagnoni, je nov srečen kraj slovenskega alpskega smučanja. Za veselje je še v petek, 11. februarja, poskrbela Mojca Suhadolc, ki je v superveleslalomu zasedla četrto mesto, njena imenitna vrnitev po poškodbi pa je bila dobra napoved za sobotni slalom, v katerem so trenerji pričakovali novo vrhunsko uvrstitev. Že novice s treninga so dajale slutiti, da ima za to največ možnosti 26-letna Pretnarjeva, ki je med Slovenkami kazala najboljšo formo, poleg tega pa je proga v kraju Santa Caterina položna, kar letos najuspešnejši slovenski slalomistki še kako ustreza. V nekoliko toplejšem vremenu je optimizem zmanjševal le startni položaj, saj številka 7 v takih pogojih ni bila najboljša. Omenjena startna številka pa je imela vendarle simbolični pomen. Z njo je Pretnarjeva v Bormiu, ki je od Sante Caterine oddaljen le okoli deset kilometrov, leta 1995 v veleslalomu slavila svojo prvo zmago.

Prva vožnja sedmega letošnjega slaloma sicer ni kazala, da bi lahko slabih pet let pozneje uspeh ponovila. Dosegla je tretji čas, a je bil njen zaostanek za vodilno Norvežanko Trine Bakke kar precej velik. "Številka sedem ni bila najboljša. Pri njej se je že poja-

vila smučina, ki je razlog, da sem nekatera vratca vzela preveč direktno in ne po liniji. Od tod tudi moj zaostanek, ki pa še ni odločilen. V drugem nastopu lahko še marsikaj nadoknadim," je po prvi vožnji zadržala optimizem. In to povsem upravičeno. Na drugi progi je bilo njeno smučanje precej boljše in z najboljšim časom vožnje ter tudi z nekoliko sreče, kajti Bakkejeva je na drugi progi izpadla, po Berchtesgadnu prisluščala do svoje druge zaporedne slalomске zmage. "Zelo sem vesela, še posebej, ker sem bila v prvi vožnji nekoliko slabša. Drugi tek pa mi je povsem uspel, čeprav sem bila v spodnjem delu že precej utrujena. A popustila nisem, kar se mi je na koncu obrestovalo", je po svoji četrti slalomski zmagi v karieri dejala Pretnarjeva, ki je prevzela vodstvo v slalomski razvrstitvi svetovnega pokala.

"Do konca so še trije slalomi. V Aareju ni proga ustrežna, v Bormiu sem vedno dobra, kraj tretje tekme pa še ni znan. Če bom zadržala tako formo, se lahko nadejam še kakšnega uspeha," se naslednjih tekem že veseli Blejka, ki je Sloveniji prisluščala 41. zmago v zgodovini, 22 so jih prispevale ženske, devetnajst pa moški.

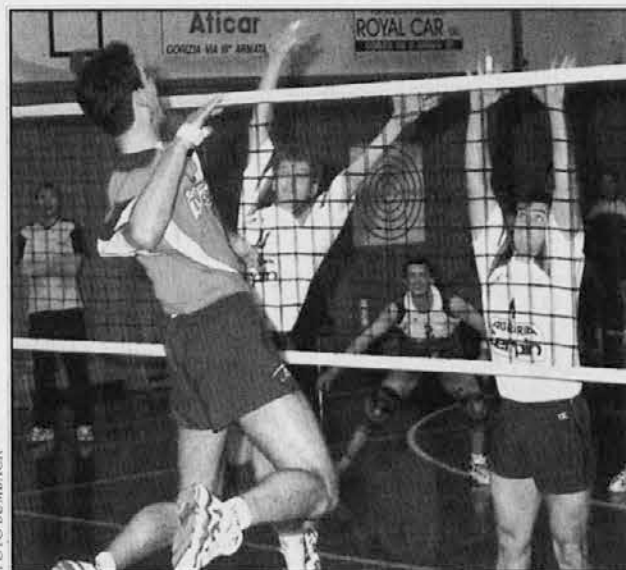
"Letošnje zmage so nekaj posebnega, saj je konkurenca močnejša kot v prejšnjih letih. Vsak slalom je napet do zadnjega nastopa, vsaka napaka je lahko usodna. Mislim pa, da je zmaga Špela povsem zaslužena", je bil vesel glavni trener slovenske reprezentance Dušan Blažič.

Številni navijači in ljubitelji odbojke so do zadnjega kotička napolnili tribune v telovadnici goriškega Kulturnega doma, da bi prisostvovali derbiju med Valom Imso in Olympio Agrario Terpin.

Predvidevanja, da bo srečanje med vodilnim Valom in v novem letu še nepremagano Olympio na visoki tehnični ravni in prežeto z agonističnim nabojem, so se le delno uresničila. Če sta bila prva niza izenačena, je bil nadaljnji potek tekme povsem enosmeren. Odbojkarji Olympie so stopili na igrišče zelo zbrano, saj so s točnim sprejemom uspešno gradili napade, proti katerim domačini niso znali dobiti protiorožja. Nedvomno so olympijci v prvem nizu pokazali večjo mero zagrizenosti kot valovci, pri katerih je bilo predvsem v začetku tekme opaziti obremenjenost vodilnega, ki mora nujno zmagati, če želi ohraniti prvo mesto; zaradi tega so valovci naredili vrsto napak, kar je prineslo niz Olympii. V drugem nizu je prišlo do reakcije valovcev, ki so z učinkovitimi servisi povzročili marsikatero težavo v vrstah Olympie, kjer so predvidljivi napadi postali lahek plen domače obrambe. Kljub stalnemu vodstvu domačinov (7:3, 18:14), olympijci niso popustili in so Floreninu ter soigralcem nudili močan odpor z nekaterimi uspešnimi bloki in atraktivnimi potezami v obrambi. V odločilnih trenutkih pa so bili valovci prisrebnejši in so izenačili stanje v nizih. V nadaljevanju so številne napake Klokočnikovih varovancev tako v obrambi kot v napadu olajšale valovcem pot

IGOR ČOČIČ

VAL PREKINIL SERIJO ZMAG OLYMPIE

do zmage, saj so ti osvojili preostala niza z veliko prednostjo točk.

Podajatelj Vala Imse Simon Černic je tako razčlenil potek srečanja: "Po prvem nizu, ko nam ni šlo od rok in smo pokazali majhno mero samozavesti, je prišlo do preobrata. Izboljšali smo izvajanje vsakega elementa igre, še posebej dobro sta začela delovati tako sprejem kot napad. Igra smo osredotočili predvsem na krila in na korektorja, saj razpolaga Olympija z zelo dobrimi centri. Zadovoljen sem s prikazano igro, čeprav mislim, da bomo morali na prihodnjih prvenstvenih nastopih pokazati večjo kontinuiteto. Trenutno je glavna težava v tem, da igralci zaradi študijskih in delovnih obveznosti trenirajo v polni zasedbi le občasno, kar seveda vpliva na igro. Položaj vodilnega na lestvici je še vedno v naših rokah in naš namen je, da ga obdržimo tudi v prihodnje."

Saša Hlede, podajatelj Olympie Agrarie Terpin, pa je tako strnil svoje misli o derbiju: "V prvem nizu smo slavili predvsem zaradi zanesljivega

sprejema in učinkovitega napada. Tudi blok je v začetku deloval zelo dobro, saj je večkrat omilil valove napade. V drugem nizu so bili naši servisi manj ostri in smo poleg tega še več grešili; zaradi povprečnega sprejema so naši tolkači z veliko težavo prodirali v nasprotnikovo obrambo. Očitno je v naših vrstah padla koncentracija, tako da smo valovcem nudili le manjši odpor. Mogoče, če bi znali v drugem nizu reagirati, bi bil lahko izid tekme povsem drugačen. Zmaga na tem srečanju bi sicer za nas bila povsem prestižnega pomena, saj ne bi bistveno spremenila našega položaja na lestvici. Priložnosti, da se izkažemo in da spet vzpostavimo serijo uspešnih nastopov, ne manjka, saj se bomo že v prihodnjem kolu srečali s tržaško ekipo Marchi Gomma, eno izmed vodilnih šesterk naše države prvenstva. Če bomo predvajali igro, ki smo jo sposobni prikazati, lahko sežemo po treh točkah."

V moški C ligi je Soča Uniftecno na gostovanju v Fojdi zmagala s tesnim izidom 2:3

in se tako usidrala na peto mesto začasne lestvice.

V ženski C ligi so se tako valovke kot igralki Olympie Kmečke banke veselile novih prvenstvenih točk. Prve so z zmago nad tržaško ekipo SGM (3:1) utrdile položaj vodilnega na lestvici, Kristančičeve varovanke pa so z gladkim 3:0 odpravile Manzano in nadaljujejo tako s serijo uspešnih nastopov.

V moški D ligi tudi tokrat ekipi Našega praporja ni uspelo osvojiti prvenstvenih točk. Po domačem porazu proti tržaški ekipi NPT je položaj Bricev na lestvici vse prej kot varen.

KOŠARKA

V skupini za napredovanje moške D lige so domovci po podvigu v prejšnjem kolu, ko so ugnali peterko iz Gemone, tokrat ostali praznih rok. Končni izid je bil 83:67 v korist mestnega tekmeča Artea.

NOGOMET

Naše tri goriške enajsterice so igrale s spremenljivo srečo in so dosegle vse tri možne kombinacije, ki obstajajo v svetu nogometa. Mladost je na gostovanju v Rudi utrpela drugi zaporedni poraz (0:2), Sovodenjci pa so se proti tržiškemu Fincantieriju morali zadovoljiti le s točko (1:1). Nogometiški Juventine so na Opčinah kar štirikrat zatresli mrežo domačinov (1:4) in tako obdržali stik z vodilnimi enajstericami prve amaterske lige.

PRIHODNJE KOLO

ODBOJKA: Moška C liga (19. t.m.): Olympia Agraria Terpin-Marchi Gomma, Soča Uniftecno-Club Altura, Eltor-Val Imsa. Ženska C liga: Adria Volley-Olympia. Kmečka banka, Gonars-Val Siderimpes. Moška D liga: Tergesteanaš prapor.

KOŠARKA: Moška D liga: Dom Mark-Car Friulana.

NOGOMET: Prva amaterska liga (20. t.m.): Mladost-Pro Romans, Pro Cervignano-Sovodnje, Zaule-Juventina.

PODLISTEK

KRONOLOGIJA USPEHOV SLOVENSKIH ŠPORTNIKOV (2)

MAREC 1999

7. Katarina Srebotnik je zmagala na teniškem turnirju v Dubajju.

13. Jure Košir je osvojil srebrno medaljo v skupnem seštevku slalomskih tekem za svetovni pokal.

APRIL

11. Mitja Petkovšek je zmagal na bradlji na mednarodnem gimnastičnem turnirju v Budimpešti.

11. Katarina Srebotnik je v Estorilu na svojem prvem teniškem turnirju WTA dosegla prvo turnirsko zmago.

18. Rokometiške Krim Electa N.R. so se uvrstile v finale evropske lige prvakinj.

MAJ

30. Martina Čufar je na tekmi svetovnega pokala v špor-

tnem plezanju v Leipzigu osvojila drugo mesto.

30. Iztok Čop je zmagal na tekmi svetovnega pokala v veslanju v Hazewinklu, Luka Špik pa je bil tretji.

JUNIJ

2. Martin Hvastija je v vožnji na čas na kolesarski dirki po Italiji zasedel odlično četrto mesto.

4. Katarina Srebotnik je z Južnoafričanom Pietom Norvalom zmagala na turnirju mešanih dvojic na odprtem teniškem prvenstvu Francije v Parizu.

5. Borut Horvat je na evropskem prvenstvu v spustu na divjih vodah na Soči pri Trnovem osvojil drugo mesto.

20. Iztok Čop in Luka Špik sta na svetovnem pokalu na

Dunaju osvojila prvo mesto v dvojnem dvojcu.

20. Fedja Marušič in Miha Štricelj sta na tekmi svetovnega pokala v kajaku in kanuju v Tacnu zasedla drugo in tretje mesto.

26. Slovenska jadrnica Gaia Legend je zmagala na 47. pokalu Giraglia Rolex v San Remu.

JULIJ

11. Iztok Čop je na veslaški tekmi svetovnega pokala v Luzernu osvojil 2. mesto.

11. Eufemija Storga ja na univerziadi v Španiji osvojila 2. mesto v metu kopja.

12. Brigita Langerholc je na univerziadi v Španiji v teku na 800 metrov z novim državnim rekordom 1:59,63 osvojila srebrno medaljo.

21. Gregor Cankar je na atletskem mitingu Zlate lige v Parizu s skokom 8,07 metra osvojil drugo mesto.

AVGUST

1. Metka Šparavec je na plavalnem evropskem prvenstvu v Carigradu v disciplini 50 m hrbtno osvojila tretje mesto z novim državnim rekordom 29,25.

14. Jadralka Tomaž Čopi in Mitja Margon sta na evropskem prvenstvu v olimpijskem razredu 470 v Zadru osvojila srebrno kolajno.

15. Kolesar Martin Hvastija je na dirki po Danksi osvojil skupno tretje mesto.

25. Nogometiški Maribor Teatanica so se uvrstili v evropsko ligo prvakov in s tem dosegli največji uspeh v zgodovini slovenskega nogometa.

28. Iztok Čop in Luka Špik sta na veslaškem svetovnem prvenstvu v Kanadi osvojila zlato medaljo v dvojnem dvojcu.

28. Rajmond Debevc je na tekmi svetovnega pokala v Münchnu z zračno puško zasedel tretje mesto.

28. Gregor Cankar je na svetovnem atletskem prvenstvu v španskem mestu Sevilla osvojil bronasto medaljo v skoku v daljino.

SEPTEMBER

4. Rokometiški Celja Pivovarne Laško so zmagali na 24. turnirju George Marrane v Parizu. V finalu so s 30-27 premagali reprezentanco Francije.

10. Andrej Škufca in Katarina Venturini sta zmagovala ameriškega odprtega prvenstva v Miamiu v latinsko-ameriških plesih.

10. Slovenski kajakaši (Miha Štricelj, Fedja Marušič in Andraž Vehovar) so na ekipni tekmi na svetovnem prvenstvu v slalomu na divjih vodah v Španiji zasedli drugo mesto.

ALPÍN / DALJE

SLOVENSKA IZSELJENSKA MATICA

ŠTEVILNI IZSELJENCI SI ŽELIJO VRNITVE

Slovenska izseljenska matica je 11. t.m. priredila okroglo mizo o vračanju Slovencev iz tujine v domovino. Njen poglobljeni namen je bil spodbuditi politično razpravo o vsem, kar ovira njihovo vračanje. Na tem področju je država pasivna in odsotna. Razprava udeležencev je pokazala, da si mnogi izseljenci še vedno želijo vrnitve. Po ocenah Slovenske izseljenske matice maloštevilnemu in premajhnemu vračanju botrujejo razni razlogi, predvsem moralno-etični in gospodarski.

Peter Kovačič-Peršin, podpredsednik Slovenske izseljenske matice, je v svojem posegu menil, da na vračanje ljudi Slovenija ne bi smela gledati samo s socialnega in humanitarnega stališča, temveč tudi z vidika krepitve slovenstva in slovenske politike. Argumenti, s katerimi politika in oblast omejuje zahteve po organiziranem vračanju Slovencev, se običajno skrivajo na temo, da je med zdomci premalo volje za doseljevanje v domovino. Takšno je nemara stanje med zdomci v ZDA, Kanadi, Avstraliji ter v zahodnoevropskih državah, ker so v teh državah zdomci po večini dobro vključeni

ni v novo družbeno okolje, saj so si tam zagotovili dober gmotni položaj ter stkali nove sorodstvene vezi. Poudaril je, da bi se tudi iz teh držav bilo pripravljeno vrniti kar lepo število Slovencev, a pod pogojem, da bi jim slovenska država ponudila dober repatriacijski program. "Veliko željo po vrnitvi pa imajo argentinska emigrantska skupnost ter slovenski izseljenci na območjih nekdanje Jugoslavije. Prav to skupnost bi bilo mogoče najhitreje in z najmanjšimi sredstvi ponovno integrirati v matično državo Slovenijo", je dejal Peter Kovačič-Peršin.

"Ali si bomo z vrnitvijo izboljšali duhovno in gmotno stanje, ali pa si ga bomo poslabšali?", se je v pisnem prispevku spraševal izseljenec v Avstraliji Bert Pribac, ki se namera vrniti v Slovenijo. Tudi on je menil, da bi morala Slovenija "svoj genetski priliv iskati v bivših jugoslovanskih republikah. (...) Druga vira povratnikov bi lahko bila slovensko zamejstvo in prekomorski izseljenci, ki bi jim slovenska oblast prav tako morala dati priložnost naselitve in zaposlitve".

M.

DOSTOJANSTVO ŽRTEV POVOJNIH POBOJEV

KORAK K SPRAVI

Slovenska vlada je zlasti na vztrajne zahteve Marjana Podobnika sprejela odločne ukrepe za ureditev položaja žrtev množičnih poveljnih pobojev. Gre sicer za zadolžitve in naloge, ki jih bodo morala opraviti ministrstva in druge službe v okviru vlade ter javna tožilstva oz. pravosodni organi, toda bodo imele tudi značaj priprav na sprejem zakona

Z 2. STRANI

RESNIČEN ALI NAVIDEZEN...

Kljub temu je omenjena oddaja vsaj pokazala širši javnosti, kako imajo vsi polna usta o zglednem sožitju na tem našem območju in največjem spoštovanju do žrtev vojnega holokavsta, a hkrati malokdo ima pogum se javno in jasno izreči za Haiderjevo politiko in ideje. Vtis je, da tudi v samih tržaških boljših družbah Haiderjev poskus političnega izzivanja v Evropi vzbuja določeno zanimanje. Zadržanje vladajoče koalicije na deželi méď Polom svobosčin - Severno ligo in nedosledne izjave tržaškega župana nekje odražajo Haiderjev sindrom pri nas, ki je morda v latentnem stanju in zategadelj toliko bolj zaskrbljujoč.

Afera okrog Haiderja pri nas je ponovno pokazala na neustrezno politično in kulturno pripravo mnogih izvoljenih predstavnikov, vključno onih na vodilnih mestih. Ko bi se predsednik dežele in tržaški župan ne spustila na področje mednarodne politike, za katero omenjeni ustanovi nista pristojni, ne bi prišlo do političnega škandala, ki je škodil samemu ugledu naše dežele in tržaškega mesta ter utegne naknadno imeti zelo škodljive posledice za samo tržaško pristanišče in gospodarstvo nasploh.

o vojnih grobiščih v Sloveniji. Matični uradi so dolžni začeti uradne postopke za ureditev statusa omenjenih žrtev in za ustrezen vpis v matične knjige. Te postopke bodo matični uradi vodili pod nadzorstvom ministrstva za notranje zadeve, opraviti pa jih bodo morali v naslednjih treh mesecih. Dejansko bodo matični uradi morali ugotoviti, kateri vpisi v matičnih knjigah oz. v drugih dokumentih se nanašajo na osebe, ki naj bi bile v obdobju od 15. maja leta 1945 pa do 31. decembra istega leta žrtve množičnih pobojev. Če pristojni matični uradi potrebnih podatkov ne bodo mogli sami pridobiti oz. zbrati, bodo zanje zaprosili pristojne župnijske urade, ali pa bodo lahko uporabili podatke v lasti organizacij ali društev. Ministrstvo za notranje zadeve bo tako pridobljene podatke poslalo krajevno pristojnim javnim tožilstvom ter jim predlagalo, naj uvedejo postopek za vpis smrti žrtev, s čimer bodo svojci dobili pravico do izpiska iz mrliške matične knjige. Celoten postopek bo nadzorovalo ministrstvo za pravosodje, ki bo zahtevalo tudi podatke o krajih, kjer so bila odkrita množična grobišča oz. ostanki oseb, ki so bile pobite v času od 15. maja pa do 31. decembra leta 1945. Ministrstvo za pravosodje bo moralo zbrati tudi podatke o približnem številu žrtev v posameznih grobiščih in ugotoviti, v kolikšnih primerih je bil uveden kazenski postopek zoper krivce, kako je bil zaključen in ali je ta postopek še v teku in pri katerem državnem tožilstvu.

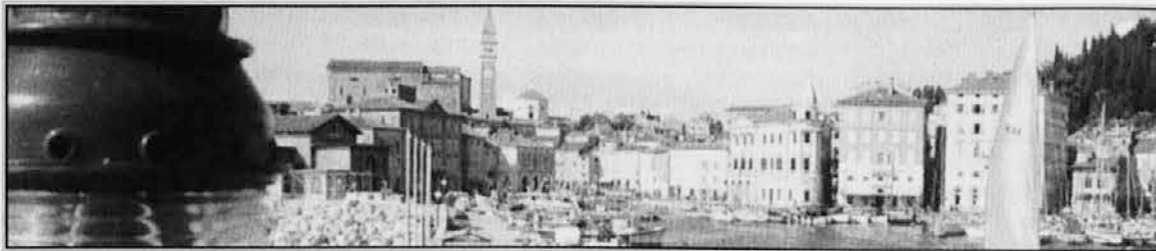
Stroške postopkov za pridobitev podatkov o žrtvah in izpolnitev pogojev za njihov vpis v matične knjige umrlih, izdajanje mrliških listov, za pokop posmrtnih ostankov ter za ureditev in zaznamovanje grobov, bo kriła vlada. Del sredstev bo namenjenih za ureditev grobišč v Kočevskem Rogu in v Teharjah pri Celju.

M.

PREJELI SMO

IZJAVA SODELAVCEV REVIIJE ZALIV

O DOLOČANJU JUŽNE SLOVENSKE MEJE

Tržaška slovenska revija *Zaliv*, ki je izhajala v letih od 1966 do 1990, je bila prvi neinstitucionalni poziv k slovenski državnosti. V mnogih številkih te revije so njegov urednik in izdajatelj, tržaški pisatelj Boris Pahor, in njegovi sodelavci, onkraj ideoloških tehtnic, ohranjali pokončno držo v borbi za nacionalno eksistenco slovenskega naroda.

Ko v teh mesecih v novi slovenski državi vodilni slovenski politiki in ministri iz oportunističnih razlogov (ki jih uradno imenujejo edina možna pot v Evropsko skupnost) pritiskajo na sprejetje kompromisne južne meje s sosednjo hrvaško državo, sodelavci *Zaliva* ne moremo molčati. Storititi moramo svojo dolžnost z odločnim ugovarjanjem predlogu slovenske vlade za ratifikacijo Obmejnega sporazuma z Republiko Hrvaško.

Da bi bila širša slovenska javnost pravilno obveščena o veliki škodljivosti za razvoj in morda celo obstoj slovenske države, če bi bil ta sporazum, takšen kot je sedaj napisan, sprejet, bomo navedli ustrezne razloge.

Pri južni meji s Hrvaško gre tako za mejo na kopnem, kakor za mejo na morju.

Kar zadeva mejo na kopnem, se sedanja slovenska vlada oz. točneje njen predsednik dr. Janez Drnovšek, ker je on glavni zagovornik, nepravilno sklicuje na besedilo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije z dne 25.6.1991. Ta listina med drugim določa: Državne meje Republike Slovenije so mednarodno priznane državne meje dosedanje SFRJ z Republiko Avstrijo, z Republiko Italijo in Republiko Madžarsko v delu, v katerem te države mejijo na Republiko Slovenijo, ter meja med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško v okviru dosedanje SFRJ.

Socialistične republike bivše SFRJ si nikoli niso določile meje ali si jih medsebojno priznale s posebnim aktom. Te meje so ustno dogovarjali republiški partijski prvaki, v Istri npr. Edvard Kardelj in Vladimir Bakarić. Posamezni predpisi so določali upravne in sodne pristojnosti ter šolske okolišče, kar pa se ni dosledno izvrševalo. Gre tedaj za okvirne meje.

V letu 1954 ali 1955 so Hrvatje samovoljno osnovali zemljiško knjigo za katastrski občini Savudrija in Kaštel pri Okrajnem sodišču v Bujah. Do tedaj sta bili ti dve katastrski občini del zemljiške knjige Okrajnega sodišča v Piranu, in sicer že več kot 200 let nazaj, t.j. iz časa avstrijske cesarice Marije Terezije, ki je osnovala kataster. O tem prenosu ne obstoji nikakršen odlok nadrejenih sodišč na Koprskem in v Hrvaški Istri. Tudi zgodovinski podatki, npr. iz ljudskega štetja leta 1910, potrjujejo, da so na področjih teh dveh katastrskih občin živeli le Italijani in Slovenci, ne pa Hrvatje.

Ko se je leta 1955 takratni piranski župan Davorin Ferligoj v zvezi opisanega nezakonitega prenosa navedenih katastrskih občin šel v Ljubljano pritoževati k Edvardu Kardelju, ga je ta odslovil z očitkom, da ne razume socialističnega sistema, češ da je Jugoslavija država brez notranjih meja, da je to država bratstva in ne narodov. Takšna Kardeljeva pretirano internacionalistična filozofija, ki naj bi bila marksistična, je znana tudi iz nekaterih drugih podobnih primerov.

V Obmejnem sporazumu, ki je sedaj predložen v ratifikacijo Državnemu zboru Republike Slovenije, med naselji na slovenski strani niso več naštetih štiri zaselki na južni strani Dragonje (Mlini, Bužini, Škodelin in Škrile), ki imajo svoje hišne številke iz Pirana in katere prebivalci so vpisani v volilni imenik v Piranu.

V zvezi z ugotavljanjem dokončne prave meje na kopnem z Republiko Hrvaško ni odveč pri pogajalskih izhodiščih upoštevati tudi dejstva povojnega obstoja Svobodnega tržaškega ozemlja in njegove delitve v letu 1954 v cono A in cono B. Prva je pripadla v upravo Italiji, druga pa Jugoslaviji. Mednarodno priznana južna meja cone B je bila ob izlivu reke Mirne v Jadransko morje. Do sem je bila namreč prisotna slovenska etnična poselitev. Ob tej delitvi je Jugoslavija oz. takratna SRHrvaška izven cone B pridobila cel istrski polotok, Reko in kvarnerske otoke - na račun državne izgube večjega slovenskega etničnega ozemlja z več kot 100.000 prebivalci, ki je ostalo v cono A oz. v Italiji. To je bila kompenzacija v prid Hrvatom.

Toliko o "začasni" meji na kopnem, ki jo predlaga Obmejni sporazum. Ta sporazum ima namreč v 59. členu klavzulo, da njegove določbe v ničemer ne prejudicirajo določitve in označitve državne meje med pogodbenicama.

Vendar bi morala biti slovenska vlada realna. Končnega sporazuma ne bo nikoli več. Znan je npr. položaj na otoku Ciper, ki je neodvisna država. Pred 40 leti so Turki zasedli eno polovico otoka, drugo polovico pa imajo Grki. Tu ni odveč citirati angleški pregovor, ki pravi "possession is nine tent's of the law" (posest je devet desetini prava).

Kar zadeva mejo na morju, je treba najprej ugotoviti, da je Državni zbor dne 7. aprila 1993 sprejel Memorandum o Piranskem zalivu. Glavna vsebina tega memoranduma je, da se Republika Slovenija zavzema za celovitost Piranskega zaliva, kar dogovarja zgodovinskemu in dejanskemu stanju, saj je Republika Slovenija v bivši SFRJ izvrševala jurisdikcijo in oblast v celotnem zalivu in je imela prost dostop na odprto morje. Takšno je bilo zatečeno stanje 25.6.1991, t.j. na dan, ko sta Slovenija in Hrvaška razglasili svojo državno neodvisnost. Glede na takšno

stanje je utemeljena uporaba načela *uti possidetis* (kakor se je dobroverno posedovalo 45 let). Piranski zaliv je vedno zgodovinsko pripadal piranski občini in izključni vsestranski uporabi tamkaj živečega prebivalstva. Zato bi se teritorialno morje Republike Slovenije moralo stikati z odprtim morjem na Jadranu. Tak izhod na odprto morje bi Republiko Sloveniji omogočal nemoteno izvrševanje mednarodno priznane pravice svobode ribolova.

Vendar ta memorandum iz nam neznanih razlogov ni bil objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije, kot bi moral biti. To je bil že čas prve Drnovškove vlade. Očitno se je to bil njegov vpliv, kajti ko se je v septembru 1995 v Mariboru sestal s takratnim predsednikom hrvaške vlade dr. Valentićem, je le-temu (brez vsakega pooblastila) ponudil delitve v Piranskem zalivu na liniji 278 m od južnega konca zaliva. Obenem se je strinjał, da pride Republika Slovenija na odprto morje skozi koridor v hrvaškem teritorialnem morju, torej služnost, ne prosti izhod. Opisana Drnovškova ponudba je takoj tudi imela pogubne posledice. Poizvedeli smo pri ljudeh, ki živijo ob Piranskem zalivu, ki so nam povedali, da so sedaj na oddaljenosti ca 300 m od roba savudrijskega kopnega zasidrane t.i. boje, ki označujejo sedanjo mejo hrvaškega upravljanja Piranskega zaliva.

Če se za konec zopet povrnemo k besedilu Obmejnega sporazuma, moramo opozoriti na njegov 1. člen / 3. odstavek, ki naj bi določal obmejno območje na morju, in sicer bi naj to bil morski prostor severno od vzporednika 45 stopinj in 10 minut, ob zunanjem robu teritorialnega morja Republike Hrvaške na zahodni obali Istre. Čeprav ima Obmejni sporazum številne priloge od A do H, za to definicijo ni nobene geografske priloge. V resnici je ta definicija zavajajoča, ker sploh ne dotika morskoga prostora v Piranskem zalivu. Na ta način je upravljalni režim v Piranskem zalivu do časa, ko bo *ad calendar Graecas*, t.j. nikoli sklenjena pogodba o državni meji, odprt in podvržen nasilju močnejšega partnerja. Danes imajo Hrvatje linijo Drnovškovih 300 m, jutri si bodo prisvojili polovico Piranskega zaliva, kot je to njihovo pogajalsko izhodišče.

Na podlagi vsega povedanega podpisniki predlagamo poslancem Državnega zbora Republike Slovenije, da predloženi Obmejni sporazum ne ratificirajo. Kvečjemu ga je treba omejiti na omogočanje prometa oseb na nespornih obmejnih področjih. V skrajnem primeru pa je treba iti glede vprašanja meja na mednarodno arbitražo.

V Sežani, dne 6. januarja 2000

BORIS PAHOR, TRST
DR. EVGEN BAVČAR, PARIZ
VIKTOR BLAŽIČ, LJUBLJANA
FRANC MIKLAČIČ, LJUBLJANA